

Съставители:

Соня Митева
Христо Каастоянов

Редактор:

Димитър Бечев

Печ. коли: ?

Формат: 16/60/84

Предпечатна подготовка и печат:

ИПК „Светлина“ АД, Ямбол

Регионална библиотека „Георги Раковски“ - Ямбол

**ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ
БИО-БИБЛИОГРАФСКИ УКАЗАТЕЛ**

Ямбол
2010



Защото времето лети.
И страхотно завива в нощта!
„Перpetуум мобиле“

На която и опашка да се наредиш – другата върви по-бързо.
Първи закон на Каракостоянов

В ТАВАНСКИЯ СПОМЕН НА МЛАДОСТТА

На самия връх на своята младост, някак неусетно, тайно и полека, видният ямболски писател и сърдит недоволник Христо Каракоянов, в непосилна битка с времето, „което лети и страхотно завива в нощта“, застава отново пред своите възторжени и заклети читатели. Този път обаче с тази скромна био-библиография. Тя е необичайна, в пълно съзвучие с нестандартното амплуа на белетриста и обхваща по-важните щрихи от неговата четиридесет и пет годишна литературна дейност.

Но 45 г. едва ли стигат, за да усетим пълноценно неизточимата страст на ямболския белетрист да се присмива дяволито над фаталната и вечна като света човешка простотия, да travестира саркастично и люто духовните напънни на родния полуинтелигент, плъзнал като щам във всички сфери на политическия, духовния и социален живот на нацията. Майстор на епатаха, на свирепото недоразумение, на делничното разголоване на саморазпадналите се и твърде бивши морални авторитети, той все се опитва да ни подскаже, че трагикомичните очертания на този полуинтелигент дремят дълбоко и фатално здраво в душата на всеки един от нас. Прозата на Христо Каракоянов – едновременно фантасмагорична и цинично-любопитна, ни среща с колективно-арогантния образ на един характерен български тип, опитващ се напразно да изживее своите инфантилни нагони в една консервирана и по своему патриархално строга обществена действителност. Като бутафорен театрален костюм от давна забравена пиеса в разказите и романите на белетриста се отхвърлят с тръсък, като забравен тавански спомен от младостта, мръсните драперии от едно тъжно минало (когато поне бъдещето беше светло) и едно жалко настояще – щуро, абсурдно и странно спокойно в своя ориенталски ход към новото. Вероятно и затова словото в тези скандални по своему книги често напуска традиционните рамки на естетическо приличие и вложено в устата на смазани от условностите на битието хорица извива своята скандална траектория – от тийнейджърско-гаменския до вулгарно-каруцарския жаргон – част от безpardонния стол и маниерност на едно тъжно и изгубило своята историческа посока време.

Настоящата био-библиография, посветена на 60-годишнината на ямболския писател Христо Каракоянов, обхваща литература-

турната му дейност от 1964 г. досега и включва информация за самостоятелно издадените му книги заедно с рецензии, публикувани за тях. Публикувани са библиографски данни за разказите на Христо Каракоянов в периодичния печат, както и интервюта, откъси от рецензии, интересни факти от житейската и творческата му биография.

Във всички раздели материалите са подредени хронологично и са описани по правилата за описание на печатни произведения, за библиографски и информационни издания (БДС 17264-91).

Приложен е именен показалец, който обогатява информационната стойност на указателя и улеснява ползването му

Изданието е изработено въз основа на Текущата национална библиография, серия 1, серии 5 и 6, електронната краеведска картотека на Регионална библиотека „Георги Раковски“ – Ямбол и на личния архив на автора. Някои от описанията са непълни поради невъзможността да се уточнят по библиографски път, затова съставителите на био-библиографията не претендират за пълнота и изчерпателност.

Био-библиографията е предназначена за литературоведи, библиотечни и информационни специалисти, студенти, учители и др. Стремежът на изданието е да допринесе за изграждане на цялостна представа за 45-годишния творчески път на колоритния ямболски писател.

С благодарност ще приемем всички допълнения, поправки и бележки, свързани със съдържанието и оформлението на настоящия био-библиографски указател.

**Димитър Бечев
редактор**

ВМЕСТО АВТОБИОГРАФИЯ

През ранната пролет на 1996 година Божидар Грозев, издател и главен редактор на вестник „Новинар Юг“ в Хасково, ми се обади и много гадно ми каза, че е издирил и възнамерявал да публикува нещо, което съм бил писал някога... Някога, нали се сещате, преди...

Няма какво да се правя на интересен: притесних се...

В онай година, деветдесет и шеста, все още беше много модно да се вадят стари думи, ръсени крайно непреувеличено в предишни времена, да бъдат разявани саманински из печата с ехидния вонъл: „Ти ли бе, ти ли ще ми кажеш - я виж тука какъв си бил и какви си ги дрънкал...“ Вукам му компромат, както знаете. Защото човек какво ли не дрънка, кamo види микрофон или камера или пък камо му гагам вестник да се излага.

Почти бях сигурен, че с нищо не се бях излагал, мамка му и живот, но знае ли човек, знае ли...

Помолих го с половин уста да ми даде да видя за какво става въпрос - барем да съм подгответен - обаче той злорадо рече, че, аaaa, не, ще се видиш във вестника!...

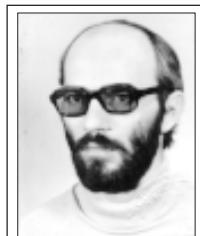
С една дума, отворих „Новинар Юг“ от 30 март 1996 година с откровено свирепо сърце...

И прочетох следното:

АВТОБИОГРАФИЯ НА КАРАТА, ПИСАНА В ОНИЯ ГОДИНИ

Роден съм на 22.2.1950 година в Тополовград. По-късно, след кратко митарстване из някогашната Тополовградска околия, семейството на родителите си пристига в Ямбол, и тъй като почти целият ми досегашен живот промече в този град, постепенно свикнах с мисълта, че съм и аз ямболия. Тук завърших през 1967 година средното си образование. Тук през 1964 година ненадейно напусах разказ (ученически,

разбира се), а отпечатването му във в. „Народен другар“ съвпадна с приемането ми в редовете на ДКМС.* Ом 1967 до 1969 почти без отпушки от бих военната си служба в редовете на армията, и общо взето по това време започнах и по-сериозно да пиша разкази. След това работих като стажант-актьор, като културно-масовик в едно тукашно поделение и още нещо, който и до ден-днешен не зная какво беше, в едно предприятие.** През 1970 година бях прием в СУ „Климент Охридски“ за студент по специалността българска филология. Студентството ми представлява един почти сполучлив опит да реставрирам гилдията на „вечното студентство“. Този опит завърши на единайстата година (през 1981), когато се дипломирах, но вече не в СУ, а в ПУ „Паисий Хилендарски“. И не като редовен студент, а като задочник. Междувременно работих като литературен сътрудник*** във вестника, където няко-
га бях отпечатал първия си ученически разказ; като завеждащ културно-масовата работа в СХК „Димитър Димов“; като редактор на заводския вестник в едно съвсем друго предприятие; като билд-редактор в Центъра за фотопропаганда - Ямбол (но всичко това беше, струва ми се, в съвсем другпорядък) - в момента, когато пиша тази автобиография, съм секретар на Дружеството на писателите, откъдето (надявам се) никога няма да изляза.



Снимка от онай година, разбира се - 1982.

Мои разкази са печатани, както вече става сума, от 1964 г., но сериозните ми занимания с литературно-творческа дейност дават от 1974 г., когато видях за първи път името си в централния печат. Печатал съм в „Стършел“,

* Димитровски комунистически младежки съюз, мили деца!

** Сега, през 2010 година бая се озорих да си спомня какво ли ще да е било това „още нещо, което и до ден-днешен не зная какво беше“. Накрая се сетих: бях някакъв отчетник по модния тогда Саратовски почин, който пък нещо касаеше икономии, а тия икономии се отчитаха с купища бумаги. Не се научих да ги попълвам и цялото това „нещо“ продължи седмица или две - трябва да си погледна трудовата книжка... А, не, Саратовският почин не беше за икономии. Беше за качеството. И на кого му нука?!

*** Имаши и такива длъжности, сериозно ви казвам!

„Отечеството“, „Народна армия“, „Пулс“, „Вечерни новини“, „Студентска трибуна“ и струва ми се още някъде. Смятам обаче, че много по-серийни бяха все пак журналистическите ми работи - навсярно те станаха причина ръководствата на окръжния вестник и на Дружеството на писателите да ми поверят и работата на отговорен секретар на изданието за литература и изкуство „Тунджа“ - приложение на в. „Народен другар“. Гордея се с всяка своя публикация, тъй като литературният труд на младите хора от провинцията удивително много прилича на занимания с бойни изкуства.**** Във всеки случай е почти толкова кръвопролитно и пълно с неизвестни изходи.

Голяма част от включените в първата ми книжка разкази вече бяха „пробвани“ в печата. Нейното заглавие „Пропукан асфалт“ навсярно изразява чисто градския строй на мисленето ми, но градски не в смисъл на „столичен“, където асфалтът никога не се пропуква, а градски в порядъка на провинциалния град.

Какъвто град е Ямбол.

7.1.1982 г.

Ямбол

Христо Каракостоянов

И тук същият онзи Божидар Грозев е добавил една

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКЦИЯТА:

Тази автобиография е единственото непубликувано нещо, излязло изпод перого на Каракостоянов. Ценейки таланта и тъщеславието му, отделяме ѝ подобаващо място. Ценната информация е писана с цел да насочи журито на литдените в присъждането на съответния приз. По онова време всеки автор е имал правото да повлияе чрез перото си, доколкото може, върху мнението на отговорните другари. Съсипани от описание на самодейните изяви и трудовите му подвиги, те нямат друг избор, освен да му присъдят наградата на ОС на БПС. Както и правят.

* * *

Камо възпитан човек, благодарих на Грозев и мисля че го и почер-

**** Ай суктур! Това пък какво ли е трябвало да означава?

nux, (или той мене почерни?! - не помня вече), но въщност онова, което си мислех през това време, беше за едно стихотворение на Валери Петров. В него се разправя как на лиричния герой му звънва телефонът и той, като го видигнал, чул как някой го нарекъл „свиня“. Или нещо подобно. И затворил - онзи отсреща де. И нещастният герой седнал да мисли какво лошо е направил, за да го нарекат така. И не си спомнил нито да е крал, нито да е убивал, нито нищо... И накрая си рекъл: „Навсярно е събркал телефона човекът...“ И си помислил още, че колко е хубаво да ти е чиста съвестта.

Тая автобиография наистина е писана през 1982 - такива бяха условията за участие в Литературните дни „Южна пролет“ в Хасково. Нямам представа нито за какво им беше автобиография (при положение, че не кандидатстваш за работа, а отиваш на литературен конкурс), нито дали сега има такива работи. Не знам, разбира се, и отде я беше изровил през деветдесет и шеста Божидар. Предполагам - от някой боклук. В ония години изхвърляхме всичко предишно на боклука; вероятно сме си мислили, че по този начин започваме на чисто. Ега ти историята!...

Но съм му благодарен!

А, га, щях да забравя. ОС на БПС означава Окръжен съвет на Българските професионални съюзи - за тези, които не знаят. Та именно те даваха едната награда.

А наградите бяха цифром и словом две.



КНИГИ



1.
ПРОПУКАН АСФАЛТ : Разкази. Ред. Рашко Сугарев ; Худож. Мая Чолакова. София: Нар. младеж, 1981.- 168 с. Библиотека „Смяна“ (Първи книги на млади автори).

Награда на Окръжния съвет на Българските професионални съюзи на „Южна пролет 82“, Хасково.

Съдържа: Предговор – Димитър Яръмов. Късни чудеса; Неизвестният от последната спирка; Вълшебникът в кооперацията; Листът; Самодивска поляна; Как някоя си Таня отгледала змия; Може би утре, може би днес; Пиеса за един; Лъв; Големият шанс; „Нощта след тежък ден“; Есенна трева; Самотни декемврийски дъждове; Бонбони посред нощ; Най-после да отидеш там; Понякога сами, понякога с някого; Празни приказки; Собствен мъж, собствена жена; И идва моментът, когато...; Последният ден и нататък; Високо над града.

Рец.:

Драган Ничев. Белетристична смяна: Доклад за дебютната литература на „Южна пролет 82“, Хасково. // Юг (Хасково), 1982, N:2, с. 216-223.

Вълчо Михайлов. Пропукан асфалт. // Хоризонт (Стара Загора), 1982, N:3, с. 145-147.

Любомир Котев. Добро начало. // Тракия, (Пловдив) 1982, N:5, с. 119-121.

Трифон Йосифов. И човекът полетя... // Тунджа (Ямбол), N: 1, 20 февр. 1982.

Силва Рахнева. „Пропукан асфалт“ – Христо Каастоянов // Миньорска и скра (София), N: 3-4, февр. 1982.

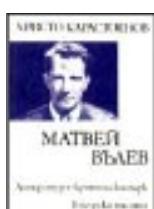
Румен Балабанов. Как някоя си Таня отгледала змия. // Стършел, N: 1881, 26 февр. 1982.

Илинда Маркова. Пропукани пътища. // Наркултура, N:13, 26 март 1982.

Христо Христов. Обикновените чудеса на малкия свят. // Студ. трибуна, N: 28, 6 апр. 1982.

Огнян Сапарев. Трагикомична среща с чудото. // Нар.

д р у г а р (Ямбол), N: 52, 29 апр. 1982.
Иван Гранитски. Творческо въображение и социална активност. // Пулс, N:20, 18 май 1982.
Михаил Василев. // В: Василев, М. Пресечена земя: Лит.-крит. очерци. Пловдив: Христо Г. Данов, 1983, с.110-111.
Любен Петков. // Първите книги. АБВ, N: 40, 2 окт. 1984.



2.

МАТВЕЙ ВЪЛЕВ: Лит.-крит. очерк. Ред. Елка Константинова ; Худож. Елена Маринчева. София: Бълг. писател, 1982. – 180 с.: 1л. портр.

Рец. :
Алберт Бенбасат. // АБВ, N: 50, 20 дек. 1982.

Вълчо Михайлов. Преоткритият Матвей Вълев. // Юг, (Хасково) 1983, N: 2, с. 233-235.

Петър Тонков. Едно необходимо изследване. // Хоризонт, (Стара Загора) 1983, N: 4, с.135-137.

Иван Попиванов. Взискателно и принципно. // Тунджа (Ямбол), N: 2, 26 март, 1983.

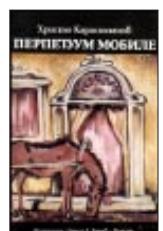
Александър Йорданов. Да прочетем отново Матвей Вълев. // Народен другар (Ямбол), N: 66, 2 юни 1983.

Васил Стефанов. Право на място в литературната история. // Отечество, фронт, N: 11639, 17 юни 1983.

Александър Йорданов. Да прочетем отново Матвей Вълев. // Пулс, N: 41, 11 окт. 1983.

Любомир Котев. Превъплъщениета на таланта. // Сакарско ехо (Тополовград) , N: 20, 1 ноем. 1983.

Любомир Котев. Превъплъщениета на таланта . // Студиите, N: 26, 20 март 1984.



3.

ПЕРПЕТУУМ МОБИЛЕ: Повест-хроника. Ред. Добромуир Тонев; Худож. Виктора Григорова; Худож.-ред. Веселин Христов. Пловдив: Христо Г. Данов, 1984.– 167 с.

Рец. :
Драган Ничев. Актуална повест. // Хоризонт, 1984, N:4, с. 122-125.

Петър Тонков. Съвременно за историята. // Септември, 1984, N: 11, с. 251-253.

Иван Гранитски. Между аллегорията и гротеската. // Народен другар (лит. прит. Тунджа, N: 2) (Ямбол) , N: 62 , 19 май 1984.

Иван Гранитски. Между аллегорията и гротеската. // Народен другар (лит. прит. Тунджа, N: 2) (Ямбол) , N: 62 , 19 май 1984.

м л а д е ж , N: 180, 29 юли 1984.

Любомир Котев. Творческа сполука. // Сакарско ехо (Тополовград), N: 20 , 21 юли 1984.

Любомир Котев. Уверен белетристичен почерк. // Пулс, N: 40 , 2 окт. 1984.

Антоанета Зоткова. „Перпетуум мобиле“ или избухване на вечния двигател. // Тракия, 1985, N:1 , с.116-118.

Лилия Старева. Перпетуум мобиле. // Обзор, 1985, N:73, с. 113-114.

Рашко Сугарев. „...Времето лети и страхотно завива в нощта. // Пламък , 1985, N:6, с. 178-179.

Савcho Савчев. Попътни бележки. // Учителско дело, N: 36, 8 септ. 1986.



4.

ТАЗИ ВЕЧНА ЗЕМЯ: Сб. очерци. (В съавт. с Димитър Яръмов и Атанас Теодоров). Рец. Иван Серафимов; Ред. Христо Рудински; Худож. Александър Алексов ; Худож. ред. Александър Стефанов. София: Нар. младеж, 1985.– 144 с.

Съдържа: В сърцето на Сакара.

Рец. :

Христо Рудински. Нова книга за Странджа – Сакар . // Черноморски фронт (Бургас), N: 3216, 31 юли 1985.

Любомир Котев. Писателски проникновения. // Сакарско ехо (Тополовград), N: 23, 21 авг. 1985.

Любомир Котев. Писателски проникновения. // Народна литература, N: 224, 22 септ. 1985.

Христо Димитров. Тази сладка болка. // Марциант – зтик (Раднево), N: 39 , 25. септ. 1985.

Ив. Митев. За Страндажа-Сакар и техните хора. // Народен глас, (лит. прит. Тунджа, N: 4) (Ямбол), N:120, 5 окт. 1985.

Димитър Димитров. Тази вечна земя: Среща на три поколения ямболски литературни творци във Войника. // Изгрев (Войника), N:8, 23 апр. 1987.



5.

СЪРКАНА ХРОНИКА: Повест. Ред. Христиана Василева; Худож. Весела Бракалова; Худож. ред. Кирил Гогов. София: Бълг. писател, 1987.– 152 с.: с факс.

Рец. :

Емил Стоянов. Съркана хроника . // Комс

омолска искра (Пловдив), N: 35, 31 авг. 1987.

Димитър Б. Димитров. В сурвия вихър на живота. // И з-
грев (Войника), N: 17, 8 септ. 1987.

Иван Балабанов. Талантливото и еднонеката. // Пулс,
N: 42, 20 окт. 1987.

Иван Попиванов. Задъхано повествование. // Лит. фронт,
N: 52, 24 дек. 1987.

Румяна Карапеева. Повест за едно духовно развиделя-
ване. // Юг, (Хасково) 1988, N: 1, с. 190-192.

Александър Йорданов. Отвъд хрониката. // Хоризонт
(Стара Загора), 1988, N: 2, с. 106-108.

Ирен Иванчева. Криволиците на пътя. // Септември, 1988,
N: 7, с. 253-255.

Михаил Янев. За миналото със съвременен усет. // Пла-
мък, 1988, N: 9, с. 189-191.

Иван Гранитски. Проза на алегоричния подтекст. // Нар.
другар (Ямбол), N: 7, 19 февр. 1988.

Иван Гранитски. Входът на истината. // Пулс, N: 9-10, 1,
8 март 1988.

Иван Гранитски. Входът на истината. // В: Гранитски,
Иван. Противоречивият човек. Т. I. София: Захарий Стоянов, 2009,
с. 317-333.



6.

ВКУС НА УЗРЯВАНЕ: Разкази и новели. Ред.
Благовеста Касабова; Библ.оформление Петър Пе-
трунов; Худож. ред. Елена Пъдарева. София: Нар.
младеж, 1989. – 208 с.

Съдържа: Представяне – Йордан Радичков. На-
тьгла; Отпуска; Пъсък под петите; Таня; С молба за
любов; Мътен следобед; С вкус на узряване; Грехът
на Иван Маминколев; Отвъд; Преследване; Другата
тайна; Страх; Чудото, което не се състоя; Въз-
можен случай с НЛО; Животът на близнака; Някой друг на улицата;
Тайна; Мечка; Прашно лято; Киро; Най-нещастни са джудже-
тата; Macата; Идеален случай на полудяване; Публична песен за
един автобус; Пътят стига до началото; Спомен за театър; После-
пис или Никога, но рано сутринта.

Рец.:

Люба Никифорова. В мътилката на някой си незнаен ден:
[Студия]. // Септември, 1990, N: 9, с. 242.-248.

Ирен Иванчева. Реабилитация на човешкото. // АБВ, N: 3,
16 ян. 1990.

Венда Райкова. Тръпчивият вкус на узряването. // Чер-
номорски фар (Бургас), N: 16, 24 ян. 1990.

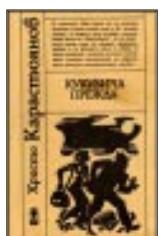
Димитър Бечев. Соленият вкус на времето. // С т р а л д -
жанска трибуна, N: 9, 27 февр. 1990.

Димитър Бечев. Соленият вкус на времето. // Н а р. д р у -
г а р (Ямбол), N:10 , 9 март 1990.

Иван Гранитски. Превъзмогване на инерцията. // Н а р.
д р у г а р (Ямбол), N: 21, 24 май 1990.

Димитър Бечев. Соленият вкус на времето. // П у л с, N:
24 , 12 юни 1990.

Виолета Русева. Тръпчивият вкус на познатото. // С т р а -
н и ц а (Стара Загора), 2 юли 1991.



7.
КУКУВИЧА ПРЕЖДА: [Роман-хроника]. Три-
логия. Ред. Тодор Чонов ; Худож. Вихра Григорова ;
Худож.-ред. Веселин Христов. Пловдив: Христо Г.
Данов, 1990. – 383 с.

Рец. :

Димитър Бечев. История, написана с кръв
или Опитомяване на илюзиите. // Ф а к т, N: 7, 5
окт. 1990.



8.
**ЗАПИСКИ ОТ ВРЕМЕТО, КОГАТО БЪДЕЩЕ-
ТО БЕШЕ СВЕТЛО:** Разкази. Ред. Иван Гранитс-
ки. София: Христо Ботев, 1993.– 95 с.

Съдържа: Посвещение към Мирон Иванов; За
влиянието на уранодобива върху идиотизма в К.;
Записки от времето, когато бъдещето беше свет-
ло; История с къща; Домашна социология за енту-
сиасти; Магистралата; Забравен спомен за лета-
ло; Мост в едната посока; Белегът; Студената зима на деветде-
сет и първа; Мрачен разказ за кютюк; Последис.

Рец. :

Димитър Бечев. „Перпетуум мобиле“ или горчивата сол на
живота . // В: Б е ч е в, Димитър. Соленият вкус на времето.
Ямбол: Я, 1993, с.73-76.

Димитър Бечев. Нагоре към нищото. // С т р а л д жа н с-
ки в е с т и , N: 4, 25 февр. 1993.

Богдан Абрашев. Записки от „онова време“. // Д у м а , N:
47, 27 февр. 1993.

Георги Янев [Веселин Стеснителният]. С Хр. К. от гр. К.
трябва (пак) да се внимава. // Ю ж н о у т р о (Стара Загора), N:
14, 2-8 март 1993.

Венда Райкова. Абсурдите на времето. // Ч е р н о м о р -
с к и ф а р (Бургас), N: 46, 10 март 1993.

Севелина Тодорова. // Култура, N: 12, 19 март 1993.
Лилия Старева. Записките на Хр.К. от гр.К. // Тракиец
(Ямбол), N: 64, 3 юли 1993.



9.

ПРАШНО ЛЯТО: Малък скандален роман.
Ред. Иван Гранитски; Худож. Валентин Дончевски.
София: Христо Ботев, 1995.— 128 с.

Рец.:

Йордан Каменов. Връщане към 198... и
някоя си година. // Пламък, 1995, N:9-10, с.
147.

Георги Инглизов. Един брилянтно сканда-
лен роман. // Черноморски фар, (Бургас),
N: 87, 17 април 1995.

Любомир Котев. Малък скандален роман. // Делник,
(Ямбол), N: 220-221, 21 април 1995.

Екатерина Йосифова. Прашно лято. // Континент, N:
98, 28 април 1995.

Любомир Котев. Малък скандален роман. // Бълг. пис-
ател, N: 22, 30 май – 5 юни 1995.

Георги Янев. Христо Каастоянов се прави на гениален и
разправя тъпи работи. // Новинар Юг (Хасково), N: [...], 22
септ. 1995.



10.

ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА: Разкази. Ред.
Любомир Котев. Ямбол: Хера, 1996.— 30 с. (Библи-
отека „Делник“)

Съдържа: За влиянието на уранодобива върху
идиотизма в К.; Костен мозък; Студената зима на
'91; Човекът, който станал жена, и неговото подло
псе; Последното чудо в К.; Някой друг отсреща; Не
бягай, заеко!; Животът: третата лъжа; Домашна со-
циология за ентузиасти; Брегът, когато е чужд; Адът, това са дру-
гите ; Горещата есен на деветдесет и четвърта.

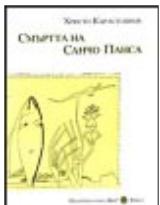
Рец.:

Светлана Пенева. Новата книга на Христо Каастоянов. //
Делник, (Ямбол), N: 48, 8 март 1996.

Двете лъжи са в миналото, третата лъжа е животът: Това
твърди в последния си сборник с разкази „ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА
ЛЪЖА“ писателят Христо Каастоянов. // Ямболски новини,
N: 7, 11-18 март 1996.

Мила Манолова. Смешните абсурди на Христо Каастоя-
нов. // Дума, N: 87, 11 април 1996.

Венда Райкова. Светът на преобрнатите стойности. // Черноморски фар,(Бургас) N: 134, 10 юни 1996.
Георги Янев. Хрониката като домашна социология за ентузиасти. // Днес (Стара Загора), N: 28, 1-7 авг. 1996.
***. // Книжен свят, N: 62, 31 ян. 1997.



11.

СМЪРТТА НА САНЧО ПАНСА: Тетрадка: Стихове. Състав.: София Каракоянова; Ред. Гриша Трифонов; Худож. Иван Газдов. Ямбол: Хера, 1997. – 48 с.

Рец:

Любомир Котев. Поезията на белетрист. / / Делиник, (Ямбол), N: 24, 6 февр. 1998.

Станислава Кодева. Христо Каракоянов написа първа „носталгична тетрадка“. // Черноморски фар, (Бургас), N: 28, 12 февр. 1998.

Надя Карапанчева. Христо Каракоянов се престраши да дебютира в рими.// Тракиец (Ямбол) , N:13, 17 февр. 1998.

Станко Станков. Твореца си е творец... в криза. // Ямбол,), N:8, 20-26 февр. 1998.

Йорданка Ингилизова. „Никога не е късно да станеш за резил“ : Карикатурна изложба разсейва носталгията на закъсняла поетична тетрадка. // Черноморски фар,(Бургас) N: 35, 23 февр. 1998.

Митко Новков. *** // Култура, N: 23, 12 юни 1998.



12.

ЗАПИСКИ ПО ИСТОРИЧЕСКИ НАИВИЗЪМ:

Читанка [Публицистика и документалистика]. Ред. Малина Томова. София: Стигмати , 1999. – 176 с.: с факс.

Награда на Съюза на българските писатели
Рец:

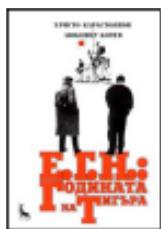
Борис Минков. Скритите удари на една читанка. // Гювеч, 19 авг. 1999.

Йорданка Ингилизова. Каракоянов написа книга за историци-ненаивисти. // Черноморски фар,(Бургас), N: 202, 18 авг. 1999.

Йорданка Ингилизова. Исторически записки без наивизъм. // Лит. вестник, N: 37, 17-23 ноем. 1999.

Матей Женков. Читанка за белите петна в историята. // Искра (Казанлък), N: 5, 21 ян. 2000.

Гергана Методиева. Игра на стъклени перли. // Ямбол, N: 17, 28 апр. – 4 май 2000.



13.

Е.Г.Н.: ГОДИНАТА НА ТИГЪРА: Паралелни паранои: Разкази. В съавт. с Любомир Котев. Ред. Любен Дилов-син. Ямбол: Хера, 2000.– 164 с.

Съдържа: Раждането на новия човек; Третата лъжа; Костен мозък; Човекът, който стана жена, и неговото подло псе; Маестро; Нефертити в зимна нощ; Пасноф; Далече, далече; Дост; Кактус, бягащ като птица.

Рец.:

Любен Дилов. Купете си тази книга, моля!: Излезе от печат Е.Г.Н.: ГОДИНАТА НА ТИГЪРА – паралелни паранои в двайсет разказа, написани от Христо Каракоянов и Любомир Котев. // Д е л н и к, (Ямбол), N: 146, 31 юли 2000.

Асен Райновски. Събеседници на фокус – Христо Каракоянов и Любомир Котев – автори на книгата „Е.Г.Н.: ГОДИНАТА НА ТИГЪРА“: „Ние се отърсихме от суетатата и предразсъдъците си и затова стигнахме до книгата. // Д е л н и к, (Ямбол), N: 194, 6 окт. 2000.

Иван Джурелов. Изложба за час – книга за живот. // Т р а-
ки е ц, (Ямбол), N: 45, 10-16 ноем. 2000.

Стеван Чирпанлиев. Размисли за една книга. // Я м б о л,
N: 45, 10-16 ноем. 2000.

Борис Минков. Е.Г.Н.: ГОДИНАТА НА ТИГЪРА. // Д е л н и к,
(Ямбол), N: 212, 1 ноем. 2002.



14.

КУКУВИЧА ПРЕЖДА: Трилогия. 2 доп.изд.
Ред. Иван Гранитски. София: Захарий Стоянов,
2001. – 440 с.

Съдържа: Предговор – Атанас Славов; Перпетуум мобиле; Кукувича прежда; Събркана хроника.

Рец.:

Илко Капелев. Защото времето лети. // Д е л
н и к, (Ямбол), N: 183, 25 септ. 2001.

Георги Николов. Перпетуум мобиле е ма-
шина и може да се окаже адска. // Л И К (Ямбол),
N: 2 дек. 2001.

Василена Мирчева. Времето лети и страхо-
тно завива в нощта // Д у м а, N: 184, 5 дек. 2001.



15.

НЕФЕРТИТИ В ЗИМНА НОЩ: Разкази. Ре-
цензент Антон Баев ; Худож. на корицата Донка Па-
влова. Пловдив: Жанет-45, 2001.– 170 с.

Номинация за наградата „Хеликон“, 2002

Съдържа: Август, в самия край на света; Сърце с часовников механизъм; „Търся съпруга за мъжа си...“; И идват моменти, когато...; Маestro!; Куцият; Мост в едната посока; Кукувича прежда; Забравен спомен за летало; Животът, но само понякога; Ко-стен мозък; Жасминова шия с дъх на кармин; Човекът, който станал жева...; Чужди пари!; Нефертити в зимна нощ; Раждането на новия човек; Един портрет, два портрета; Брегът, когато е чужд; Проверката; PS: На ъгъла.

Рец:

Антон Баев. Тъжните истории на късния Каастоянов. // Везни, 2002, N: 6, с. 43-48.

Перото на Христо Каастоянов не съхне. // Стандарт, N: 3277, 15 февр. 2002.

Антон Баев. Тъжните истории на късния Каастоянов. // ЛИК Ямбол, N: 4, апр.-май 2002.



16.

АУТОПИЯ: ДРУГИЯТ ПЪТ КЪМ АДА: Книги [роман]. Оформ. и предпеч. Яна Левиева. Пловдив: Жанет-45, 2003. – 272 с.

Номинация за роман на 2003 година на Фондация „Вик“, 2004

Рец:

Кремена Георгиева. Към ада или към рая – отговор дава Христо Каастоянов. // Слово, електронна публикация, 23 май 2003.

Севдалина Кръстева. Двойна премиера – събитието в културния живот на града: „Те са величията в българската литература“ каза по адрес на авторите [Христо Каастоянов и Георги Господинов] издателят им Божана Апостолова. // Делик, (Ямбол), N: 116, 27 юни 2003.

Йорданка Инглизова. Желанията Каастоянови минават през ада и смъртта. // LiterNet, електронна публикация, 30 ян. 2004.

Георги Господинов. Две рецензии – една цел. // Труд, N: [], 31 окт. 2004.

Веселин Стоянов. Смъртната умора на едно раждане. // Участ (Стара Загора), N: 2, 2005.

Веселин Стоянов. Смъртната умора на едно раждане. // Дума, N: 67, 23 март 2005.

17.

СМЪРТТА Е ЗА ПРЕДПОЧИТАНЕ: Роман. Ред. Силвия Чолева; Корица Яна Левиева. София: Корпорация „Развитие“ КДА,



2003.

Голямата награда на конкурса за нов български роман на Корпорация „Развитие“ КДА, 2003.

Номинация за наградата „Хеликон“, 2003.

Рец:

[Христо] Хр. Каастоянов взе Голямата награда за нов български роман [на V-ия литер. конкурс „Развитие“]. // Д е л н и к, (Ямбол), N: 114, 25 юни 2003.

В ж и :

Т р у д, N:173, 26 юни 2003.

М о н и т о р, N:169, 27 юни 2003.

Т р а к и е ц, N:22, 27 юни 2003.

С т а н д а р т , N:3766, 29 юни 2003.

Атанас Ангелов. Шанс за развитие на родния роман: Авторитетен литературен конкурс дава пример за истинско меценатство. // В с и ч к о з а ж е н а т а, N: 27, 3-9 юли 2003.

Експериментален роман в сегашно време: Извинявайте, ама аз как се казвам? – пита героят на Христо Каастоянов. // Д у м а, N:256, 5 ноември 2003.



18.

LA VIE EN ROSE И ДРУГИ ТАКИВА : Разкази. Худ.на корицата Димитър Келбечев. Пловдив: Жанет-45, 2004.– 144 с.

Съдържа: Нарочен откъс от роман; Как някоя си Таня отгледала змия; Пасноф; Животът: третата лъжа; Пясяк под петите; Другият прозорец; И няма кого да попиташи...; Трофеи; Послепис.

Рец:

Любомир Котев. Животът в розово. // Я м б о л, N: 1, 7-13 янв. 2005.

Ангел Игов. „La Vie en Rose“: бримките на историята . // Л и т . в е с т н и к , N: 3, 26 янв. – 1 февр. 2005.



19.

ПОСЛЕДСТВИЯ: Разкази. Отг. ред. Димитрина Ковалакова; Худож. Георги Станков. Пловдив: Хермес, 2005.– 175 с.

Номинация за наградата „Хеликон“, 2005.

Съдържа: Надолу към ада – първата пресечка вляво; Нощта на последното чудо; Самотата на онези дни; Предложението; Магистралата; Не пожелавай лъжата на близкиния си; Другият пистолет; Проверката;

И страшно се засрамих...; Мечка!; И идват моменти, когато...

Рец:

Илко Капелев. Български писател със силата на своите думи. // Д е л н и к (Ямбол), N: 97, 27 май 2005.

Мартина Груева. Големите последствия. // П а р и, [...], 3 юни 2005.

Мира Минкова. Треперещата логика на съня. // Д у м а, N: 129, 8 юни 2005.

Любомир Котев. „Последствия“-та, според Каастоянов. // Д е л н и к (Ямбол), 114, 21 юни 2005.

Красимир Костов. Автентични измислици в Каастояновите „Последствия“. // Д е л н и к (Ямбол), 115, 22 юни 2005.

Димитър Атанасов. Четенето на Каастоянов и „Последствия“-та от него – за автора, издателя и читателя. // L i t e r N e t, електронна публикация, 3 юли 2005.

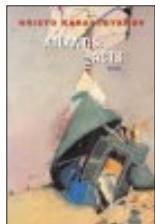
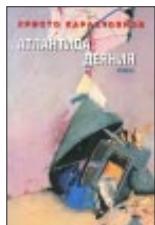
Нова номинация за наш автор [Христо Каастоянов] . // Д е л н и к (Ямбол), 184, 3 окт. 2005.

Ангел Игов. Три книги: без изненади. // К н и г и т е д н е с, N: 4, 2005.



Kocama Kari Ariyorum, Öyküler. Türkçeye çeviren: Hüseyin Mevsim; Görsel Tasarım: Dimitir Kelbeçev; Düzelti: Nesrin Mevsim. Plovdiv: Janet 45 Yayınevi, 2006. ISBN-10 : 964-491-272-X; ISBN-13: 978-954-491-272-7

[Yol Ortasında Yeni Yıl – Нова година в средата на пътя; „Kocama Kari Ariyorum“ – „Търся съпруга за мъжа си“; Sağdan Sola Yedi: Korku – Седмо водоравно: страх; Tanya Adında Birinin Yılan Yetiştiriciliğine İlişkin Как някоя си Таня отгледала змия; Ağlayan Duvar – Стената, която плаче; Birbirini Seven Kalper İçin – За сърцата, що се любят...; Yabancı Küylü – Брегът, когато е чужд; Ötekiler – Другите; Öteki Pencere – Другият прозорец; Tek Kişilik Piyes – Пиеса за един; Ikizin Yaşamı – Животът на близнака]



21/22.

АТЛАНТИДА: ДЕЯНИЯ: Роман. Ред. Иван Гранитски. Прев. на англ. Мирияна Минкова. Худож. Петър Добрев. София: Захарий Стоянов, 2008. – 142 с.

ATLANTIS: ACTS: novel. Miryana Minkova, Translator. Petar Dobrev, Graphic Design and Cover. Barbara Page-Roberts, English Language Consultant. 'Zahari Stoyanov' Publishing House, Sofia, 2008. – pp 144–

Рец.:

Миглена Очипалска. Христо Каракостоянов с нов роман. // В с е к и д е н, електронна публикация, 29 февр. 2008.

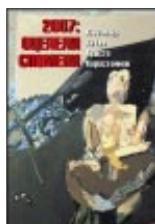
Миглена Очипалска. Погубената любов е разрушила Атлантида. // Д е л н и к (Ямбол), N:45, 12 март 2008.

В ж и: К л а с а , 5 март 2008.



23/24.

ПАРАЛЕЛНИ ПАРАНОИ : В съавт. с Любомир Котев. Ред. Иван Гранитски ; Худож. оформ. Петър Добрев. София: Захарий Стоянов, 2008.



**Кн. 1. – „Е.Г.Н.: ГОДИНАТА НА ТИГЪРА“ :
ПАРАЛЕЛНИ ПАРАНОИ** [Разкази]. – 2008.– 173 с.
[Без съдържание]

[Без съдържание]

Рец.:

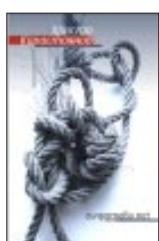
Иван Гранитски. Играещи съзнания. // В е з-
ни, 2008, N:6 , с. 142-143.

Иван Генчев. Паралелните паранои и пуб-

лицистика в издателство „Захарий Стоянов“ . // Д е л н и к (Ямбол), N:99, 6 юни 2008.

Паралелните парапои на [Христо] Каастоянов и [Любомир] Котев: Издателство „Захарий Стоянов“ даде път на творческата провокация на двамата писатели. //Д у м а , N: 130, 11 юни 2008.

Иван Гранитски. Играещи съзнания. // Д е л н и к (Ямбол), N:51, 20 март 2008.



25.

Съпротива.net: Роман. Худ. Димитър Келбечев. Пловдив: Жанет – 45, 2008.– 244 с.

Номинация за наградата „Хеликон“, 2008.

Рец:

Миглена Терзийска. Съпротивите на вечно-то завръщане. // Л и т е р а т у р е н к л у б, електронна публикация, 11 ноем. 2006

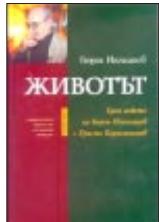
Мирияна Минкова. „Съпротива.net“: истинското усещане за свобода. // Н о в и н а р, N: 219, 19

септ. 2008.

Деян Енев. Литературният екстремист Христо Каастоянов пак демонстрира класа. // М о н и т о р , N: 3333, 20 септ. 2008.

Атанас Славов. Съпротива.ест! // Л и т . в е с т н и к, N: 6, 18-24 февр. 2009.

ЗА ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ



ЖИВОТЪТ: ЧАСТ ПЪРВА: Една анкета на Георги Инглизов с Христо Каастоянов. Ред. Димитър Томов ; Худож. на корицата Борис Драголов. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2008. – 212 с.

РАЗКАЗИ

1964

БАЩА И СИН. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 16, 7 февр. 1964.

1967

ХЛАПЕТАТА И АЗ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 82, 13 юли 1967.

1972

НИСКИЯТ, РУСИЯТ, ВИСОКИЯТ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 53, 1 май 1972.

1973

И ЕТО ЧЕ В ЕДИН МОМЕНТ... // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 104, 30 аг. 1973.

ДА ПИПНЕШ ПРЕСТЬПНИКА // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 140, 24 ноем. 1973.

1974

ТАТКО, ЧИЧО, ЛЕЛЯ И ТЕХНИЯТ БАЩА. // Г р а ж д а н с к а о м б -
р а н а, 1974. № 3.

КЪСИТЕ РАЗКАЗИ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 36, 21 март 1974.
И ИДВАТ МОМЕНТИ, КОГАТО... // Н а р . а р м и я, № 7884, 27 апр.
1974.

СБЪРКАНА ХРОНИКА. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 57, 9 май 1974.

1975

ВИСОКО НАД ГРАДА. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 15, 4 февр. 1975.

1977

ПОЧТИ ПОНЕДЕЛНИК. // О м е ч е с м ъ о, 1977, № 2, с. 38.

САМИ И ВЪЗРАСТНИ. // О м е ч е с т в о, 1977, № 5, с. 38.
ВЪЛШЕБНИКЪТ В КООПЕРАЦИЯТА. // О м е ч е с т в о, 1977, № 12,
с. 46.
ПРЕНАСЯНЕ НА ГРОБИЩА. // С т у г. м р и б у н а, № 1, 24 авг. 1977.
СОБСТВЕН МЪЖ, СОБСТВЕНА ЖЕНА... // С т ъ р ш е л, № 1653, 14
окт. 1977.

1978

ДЕН СЛЕД ДЕН. // О м е ч е с т в о, 1978, № 19, с. 37.
САМОТНИ ДЕКЕМВРИЙСКИ ДЪЖДОВЕ. // В: И з г р е в и на
Тунджа '78. Лит. сб. Ямбол, 1978. с. 11-16.
СЛЕД 108 ГОДИНИ, ПАК В СЪВОТА СЛЕДОБЕД. // Н а р . г р у г а р,
(Ямбол), № 54, 11 май 1978.
ЗА ВОДАТА. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 79, 8 юли 1978.

1979

МЕД. // В: И з г р е в и на Тунджа '79. Лит. сб. Ямбол, 1979. с. 47-50.
ПИЕСАТА. // О м е ч е с т в о, 1979, № 2, с. 36-37.
САМОТНИ ДЕКЕМВРИЙСКИ ДЪЖДОВЕ. // Х у г о ж. с а м о г е ѝ н-
о с т, 1979, № 7, с. 30-33.
ЙОРДАНОВДЕН. // О м е ч е с т в о, 1979, № 24, с. 38.
ЛЮБОВ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 12, 30 ян. 1979.
ПЪТЯТ СТИГА ДО НАЧАЛОТО. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 68, 12
юни 1979.
МОЖЕ БИ УТРЕ, МОЖЕ БИ ДНЕС. // П у л с, № 14, 3 юли 1979.
ГОЛЕМИЯТ ШАНС. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 154 , 29 gek. 1979.

1980

ИВАН МАМИНКОЛЕВ. // Х о р и з о н т (Стара Загора), 1980, № 3, с.
79-83.
КЪСНИ ЧУДЕСА. // О м е ч е с т в о, 1980, № 3, с.6-10.
ИСТОРИЯ С КУЧЕ. // О м е ч е с т в о, 1980, № 22, с. 32-33.
ЛИСТЪТ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 44, 12 апр. 1980.
ЛЪВЪТ. // П у л с, № 16, 15 апр. 1980.
ИЗ ЖИВОТА НА ИВАН МАМИНКОЛЕВ. // С т у г. м р и б у н а , № 39,
17 юни 1980.
ВЪЗМОЖНА ЕСЕННА ИСТОРИЯ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 85, 17

юли 1980.

ЧУЖД ЧОВЕК . // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 111, 13 септ. 1980.
МЕЧКА! // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 157, 30 gek. 1980.

1981

СТРАХ. // В: И з г р е в и нац Тунджа`81. Лит. сб. Ямбол, 1981. с.31-34.
ПЪТЯТ СТИГА ДО НАЧАЛОТО. // О м е ч е с т в о, 1981, № 19, с. 36-37.
ПУБЛИЧНА ПЕСЕН ЗА ЕДИН АВТОБУС. // Н а р . г р у г а р (лит.
прим. Т у н г ј а) (Ямбол), № 39 , 28 март 1981.
МАСАТА . // С т ъ р ш е л, № [...], 22 май 1981.
С ВКУС НА УЗРЯВАНЕ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 93, 30 юли 1981.
ГОЛЕМИЯТ ШАНС. // В е ч. н о в и н и , № [...], 29 септ. 1981.
КУРИЕР. // С т у г . т р и б у н а , № [...], 29 септ. 1981.
ТАЙНАТА НА ИЗЧЕЗНАЛИЯ, // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 161, 31
gek. 1981.

1982

СЛЕД 108 ГОДИНИ... // О м е ч е с т в о, 1982, № 14, с. 34-35.
ИДЕАЛЕН СЛУЧАЙ ЗА ПОЛУДЯВАНЕ. // Н а р . г р у г а р (лит. прим.
Т у н г ј а) (Ямбол), № 40, 1 апр.1982.
ПРАШНО ЛЯТО. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 93, 29 юли 1982.

1983

С МОЛБА ЗА ЛЮБОВ. // В : Р о м а н т и к а '8 3. Лит. сб. за млади
творци. София: Профиздат, 1983, с. 75-82.
ЗА ВОДАТА. // В : Р о м а н т и к а '8 3. Лит. сб. за млади творци.
София: Профиздат, 1983, с. 83-86.
НИКОГА, НО РАНО СУТРИНТА. ВЪЗМОЖНА ЕСЕННА ИСТОРИЯ. //
Ю г (Хасково) 1983, № 1, с.36-46.
ТАНЯ. // Н а р . г р у г а р (лит. прим. Т у н г ј а) (Ямбол), № 61, 19
май 1983.
КУКУВИЧА ПРЕЖДА. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 89, 23 юли 1983.
ЧУДОТО, КОЕТО НЕ СЕ СЪСТОЯ. // М а к о в е (Сливен), 28 юли 1983.
ПУБЛИЧНА ПЕСЕН ЗА ЕДИН АВТОБУС. // Н а р . м л а г е ж, № 181, 31
юли 1983.
КУКУВИЧА ПРЕЖДА. // Л и т . ф р о н т, № [...], 4 авг. 1983.
ПРАШНО ЛЯТО. // Т р а к и я (Пловдив), 1983, № 5, с. 49-59.

ДЪРВЕТА И ЗНАМЕНА. // К а р и к а м у р а, № 8, 1983.
1984
ИДЕАЛЕН СЛУЧАЙ НА ПОЛУДЯВАНЕ. // К а р и к а м у р а, 1984, № 2.
С ВКУС НА УЗРЯВАНЕ. // К а р и к а м у р а, 1984, № 7.
СЕНКИ ОТДАЛЕЧЕ. // Т р а к и я, (Пловдив), 1984, №: 6, с. 36-44.
ЧУДОТО, КОЕТО НЕ СЕ СЪСТОЯ. // Х о р и з о н т (Стара Загора),
1984, № 4, с. 65-70.
ПИСМО ВЪВ ВРЪЗКА С ТЕЛЕВИЗОРА. // С м у г . м р и б у н а , 27
март 1984.
ДЖИМ ПЕТКОВ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 92, 26 юли 1984.
КИРО. // П у л с , № 38, 18 септ. 1984.
ХРОНИКА. // Р а б . г е л о, № 272, 28 септ. 1984.
ПЕСЕН ЗА КУРИЕРА. // С а к а р с к о е х о (Тополовград), № 29, 21
окт. 1984.
НАЙ-НЕЩАСТНИ СА ДЖУДЖЕТАТА. // Н а р . г р у г а р (лум. прум.
Т у н г ж а, №:6) (Ямбол), № 157, 22 gek. 1984.

1985

СТРАХ. // М о р е, (Бургас), 1985, № 1, с. 151-154.
ТАНЯ. // Т р а к и я (Пловдив)1985, № 6, с. 23-29.
ДЪРВЕТА И ЗНАМЕНА. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 89, 25 юли
1985.
НАЙ-НЕЩАСТНИ СА ДЖУДЖЕТАТА. // П у л с, №: 43, 22 окт. 1985.
НА ЪГЪЛА. // Н а р . г р у г а р (лум. прум. Т у н г ж а) (Ямбол), № 140,
21 ноем. 1985.
НЯКОЙ ДРУГ НА УЛИЦАТА. // Н а р . г р у г а р (лум. прум. Т у н г ж а)
(Ямбол), № 140, 21 ноем.1985.

1986

ЗА ДНЕШНИТЕ КЪЩИ. // О м е ч е с т в о , 1986, № 3, с. 39.
КОНОПЪТ ЗА ВЪЖЕТО. // П л а м ъ к, 1986, № 9, с. 32-45.
МЕД. // Р а б . г е л о, № 38 , 7 февр.1986.
НА ЪГЪЛА. НЯКОЙ ДРУГ НА УЛИЦАТА. ПЕТСТОТИН ЛЕВА. // А н т е-
н и, № 3, 12 февр. 1986.
ПРЕСЛЕДВАНЕТО. // П у л с, № 26, 1 юли 1986.
МЪТЕН СЛЕДОБЕД. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 89, 26 юли 1986.
СТАРИЯТ. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 108, 9 септ. 1986.

МЪТЕН СЛЕДОБЕД. // С търш ел, № 2119, 19 септ. 1986.
ДА БЪДЕШ ПРОКЛЕТ СУТРИН. // Нар. армия, № 12009, 22 септ.
1986.
НОЩТА НА ПОСЛЕДНОТО ЧУДО. // Сакарско ехо (Тополовград), № 32, 21 ноември 1986.
МОМЧЕТО И ВОЙНИКЪТ. // Нар. армия, № 11472, 29 ноември 1986

1987

ДЕКАБРСКИЕ ДОЖДЫ. // В: Характер и смысл. Сб. Болгарские писатели о молодежи. Москва: Молодая гвардия, 1987, с. 266-272.
СПОМЕН ЗА ТЕАТЪР. // Нар. младеж, № 15, 18 януари 1987.
НОЩТА НА ПОСЛЕДНОТО ЧУДО. // Студ. пребуна, № 23, 3 март 1987.
ЧУДОТО ОТ ТРИЙСЕТ И ПЪРВИ. // Нар. младеж, № 62, 14 март 1987.
ТАЙНА. // Нар. града (Ямбол), № 39, 31 март 1987.
ДРУГАТА ТАЙНА. // Пулс, № 13, 31 март 1987.
ОТПУСКА. // Нар. града (Ямбол), № 90, 23 юли 1987.
ТАЙНАТА. // Стършел, № 2177, 30 октомври 1987.
ГРЕХЪТ НА ИВАН МАМИНКОЛЕВ. // Нар. града (Ямбол), № 147, 3 декември 1987.

1988

ПЯСЪК ПОД ПЕТИТЕ. // Нар. града (Ямбол), № 23, 9 юни 1988.
ОТПУСКА. // Лиман, № 27, 30 юни 1988.
ПЯСЪК ПОД ПЕТИТЕ. // Пулс, № 27, 5 юли 1988.
МЪКА. // Черномор. фар (Бургас), № 173, 2 септември 1988.
ПЕСЕН ЗА КУРИЕРА. // Ямболен, № 16, 5 септември 1988.

1989

ПУСТОЦВЕТ. // Юг (Хасково), 1989, № 2, с. 109-113.
ДЪРВЕТА И ЗНАМЕНА. // Хоризонт (Стара Загора), 1989, № 16, с. 39-49.
МЪТЕН СЛЕДОБЕД. // АБВ, № 8, 21 февруари 1989.
БИТИЕ. // Стършел, № 2246, 24 февруари 1989.
МЪКА. // Нар. града (Ямбол), № 21, 26 май 1989.
МЪКА. // Пулс, № 41, 10 октомври 1989.

1990

ЗАБРАВЕН СПОМЕН ЗА ЛЕТАЛО. // Б я л а л я с т о в и ц а (Добрич), 1990, № 1, с. 113-124.
ЧУЖДА НОЩ. // А х, М а р и я, 1990, № 1, с. 101-110.
THE TABLE. // S o f i a N e w s, № 14, april 5-11, 1990.
ПРИНОС КЪМ ИСТОРИЯТА НА ГРАД К. // С м ъ р ш е л, № 2305, 13 април 1990.
ЗАБРАВЕН СПОМЕН ЗА ЛЕТАЛО. // Н а р . г р у г а р (Ямбол), № 32, 10 август 1990.
ИСТОРИЯ С КЪЩА. // Ч е р н о м. ф а р (Бургас), № 166, 24 август 1990.
ИСТОРИЯ С КЪЩА. // С м ъ р ш е л, № 2332, 19 октомври 1990.
НЕВЪЗМОЖНА ЗИМНА ИСТОРИЯ. // Л и т. ф о р у м, № 44, 1 ноември 1990.

1991

МОСТ В ЕДНАТА ПОСОКА. // Л е м о н и с и, 1991, № 11-12, с. 123-128.
СТРАХ. // Ф а к м (Ямбол) , № 1, 4 януари 1991.
СТРАХ. // Ф а к с, № 5, 12-18 април 1991.
СТРАХ. // Ч е р н о м. ф а р (Бургас), № 63, 16 април 1991.
ДОМАШНА СОЦИОЛОГИЯ ЗА ЕНТУСИАСТИ. // С м ъ р ш е л, № 2360, 3 май 1991.
ПЕТИЯТ ВАГОН. // Л и т. 8 е с т н и к, № 13, 6 май 1991.
БРАКЪТ, МАКАР И КРАТЪК. // П а р г о н, № 9, 3 юли 1991.
ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА. // Т р а к и е ц (Ямбол), № 25, 9 август 1991.
СПОМЕН ЗА КУКЛА. // Л и т. ф о р у м, № 46, 12-18 ноември 1991.

1992

ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА. // П р о г л е з, (Смолян), 1992, № 1, с. 79-82.
ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА. // Л и т. 8 е с т н и к, № 29, 27 юли -2 август 1992.
СТУДЕНАТА ЗИМА НА 91-ВА. // Ч е р н о м. ф а р (Бургас), № 198, 9 октомври 1992.
ПОСЛЕДНОТО ЧУДО В К. // Т р а к и е ц (Ямбол) , № 87, 30 октомври 1992.
ЗА ВЛИЯНИЕТО НА УРАНОДОБИВА ВЪРХУ ИДИОТИЗМА В К., // Т р и м а т а г л у п а ц и, № 13, 27 октомври - 3 ноември 1992.
ПОСЛЕДНОТО ЧУДО В К. // П а р г о н, № 81, 18 ноември 1992.

НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА. // Ч е р н о м . ф а р (Бургас), № 232, 26 ноем.
1992.

1993

ПРЕМРЪЗНАЛА КУКУМЯВКА .// Л е м о н и с и, 1993, № 11-12, с. 109-116.
ПО-ДОБРЕ КЪСНО, ОТКОЛКОТО НИКОГА. // Л у м . 8 е с т н и к , № 4,
7-13 феб.1993.

ЗА ВЛИЯНИЕТО НА УРАНОДОБИВА ВЪРХУ ИДИОТИЗМА В К. // С а-
к а р с к о е х о (Тополовград), № 6, 17 март 1993.

НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА. // Л у м . 8 е с т н и к , № 20, 24-30 май 1993.
ДВАНАЙСЕТ РАЗГНЕВЕНИ АПАРТАМЕНТА. // Ч е р н о м . ф а р
(Бургас), № 97, 21 май 1993.

ПО-ДОБРЕ КЪСНО, ОТКОЛКОТО НИКОГА. // К р е г и м , (Ямбол) № 19,
7-13 юни 1993.

НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА. // Т р а к и е ц (Ямбол), № 76, 1 юли 1993.
ЧОВЕКЪТ, КОЙТО СТАНАЛ ЖЕНА, И НЕГОВОТО КУЧЕ . // Л у м . 8
е с т н и к , № 26, 4-10 юли 1993.

ЧОВЕКЪТ, КОЙТО СТАНАЛ ЖЕНА, И НЕГОВОТО КУЧЕ. // К р е г и м
(Ямбол), № 27, 2-8 авг. 1993.

ДВАНАЙСЕТ РАЗГНЕВЕНИ АПАРТАМЕНТА. // Т р и м а т а 2 л у п-
а ц и, № 31, 3-10 авг. 1993.

ПРЕМРЪЗНАЛА КУКУМЯВКА. // Т р а к и е ц , (Ямбол), № 95, 14 авг.
1993.

НЕЩО ОТВЪН . // Л у м . 8 е с т н и к , № 33, 23-29 авг. 1993.

НАРОЧЕН ОТКЪС ОТ РОМАН. // Л у м . 8 е с т н и к , 29 ноем. - 5
дек.1993.

МЕЧКА. // Ч е р н о м . ф а р, (Бургас), № 251, 24 дек. 1993.

1994 ПО-ДОБРЕ КЪСНО, ОТКОЛКОТО НИКОГА. // Т р а к и е ц (Ям-
бол), № 11, 27 ян. 1994.

ПРЕСЛЕДВАНЕ. // К у л а (Казанлък), № 4, 1994.

1995

НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА. // Д е л н и к (Ямбол) , № 47, 8 март 1995.

ПЯСЪК ПОД ПЕТИТЕ. // Л у м . 8 е с т н и к , № [...], 5-11 юли 1995.

БЕЛЕГЪТ. // Н е г е л н и к (Ямбол) , № 67, 14 окт. 1995.

1996

ЗАБРАВЕН СПОМЕН ЗА ЛЕТАЛО. // П л а м ъ к, 1996, № 7-8, с. 21-27.
 ПРЕМРЪЗНАЛА КУКУМЯВКА. // А и т. 8 е с т н и к, № [...], 1-7 мај 1996.
 МАЕСТРО! // Д е л н и к (Ямбол), № 111, 12 юни 1996.
 „ТЪРСЯ СЪПРУГА ЗА МЪЖА СИ...“. // Т р у г, № 343, 14 gek. 1996.

1997

„ТЪРСЯ СЪПРУГА ЗА МЪЖА СИ...“. // В: Н а с т р а г и н Х о г ј а .
 Юбил. кн., посв. на популярния шегобиец. ИК "Стършел", 1997, с. 75-79.
 МАЕСТРО!. // Л е м о п и с и, 1997, № 1-2, с. 74-79.
 МАЕСТРО!. // Б ъ л г. в о и н, 1997, № 795, с. 18-19.
 НОВИ ЗАПИСКИ ОТ ВРЕМЕТО, КОГАТО БЪДЕЩЕТО БЕШЕ СВЕТ-
 АО. // С т ъ р ш е л , № 2654, 10 ян. 1997.
 НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА . // Д е л н и к (Ямбол) , № 223, 18 ноем. 1997.
 МАЕСТРО!. // Д е л н и к (Ямбол), № 249, 24 gek. 1997.

1998

СЕДМО ВОДОРAVНО: СТРАХ!. // Аи т. 8 е с т н и к, № [...], 25 феб. -
 3 март 1998.
 НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА . // Д е л н и к (Ямбол) , № 173, 15 септ. 1998.

1999

ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА. // Т р а к и е ц (Ямбол), № 4, 29 ян. - 4
 февр. 1999.
 БЕЛЯТА НЕ ПРИЗНАВА ГРАНИЦИ. // Д е л н и к (Ямбол) , № 66, 7 апр.
 1999.
 СЪРЦЕ С ЧАСОВНИКОВ МЕХАНИЗЪМ. // Т р у г, № 118, 1 мај 1999.
 РАЖДАНЕТО НА НОВИЯ ЧОВЕК. // Аи т. 8 е с т н и к, № [...], 23-29
 юни 1999.
 БЕЛЯТА НЕ ПРИЗНАВА ГРАНИЦИ. // А И К, № 1-2, 21 юни - 5 юли
 1999.
 АВГУСТ, В САМИЯ КРАЙ НА СВЕТА. // А И К, № 11, 8-21 ноем. 1999

2000

ИСТОРИЯ С АЛАРМА. // С т ъ р ш е л , № [...], 11 фебр.2000.
 МАЕСТРО! // Б ъ л г. п и с а т е л, № 8 , 29 фебр. 2000.
 АВГУСТ, В САМИЯ КРАЙ НА СВЕТА. // Т р у г, № [...], 29 юли 2000.

НА ЪГЪЛА. // С е г а, № [...] , 2-3 gek. 2000.

2001

КРАЯТ НА СВЕТА. // Л И К, № 4, 2 -26 февр.2001.

МЪТЕН СЛЕДОБЕД . // С е г а (лит. прит. А н т о л о г и я , № 4), № 80, 4 апр. 2001.

ЧУЖДИ ПАРИ .// З е м я, № 108, 8-9 юни 2001.

ПОСЛЕПИС. // Н о б ж и в о т (Мес. прил. за лит., изк. и култ. з о р и ц а) (Кърджали), 15 септ. 2001.

ПОСЛЕПИС. // Т р у г, № 312, 17 ноем. 2001. (*Златен ланец*)

2002

ПЯСЪК ПОД ПЕТИТЕ. // Л И К Я м б о л, № 4, апр.- маи 2002.

НЯКОЙ ДРУГ ОТСРЕЩА НА МАСАТА... // С е г а, №: 199, 24-25 авг. 2002.

НОВА ГОДИНА В СРЕДАТА НА ПЪТЯ. // Д е л н и к (Ямбол) , № 248, 31 gek. 2002.

2003

ЗНАКЪТ НА ПРОКЛЯТИЕТО. // Т р у г, № 17, 18 ян. 2003.

ТЪРСИ СЕ КУЧЕ. ПОРОДА КРАЛСКИ ПУДЕЛ (*нешо за деца*), Издателство LiterNet, 4 апр. 2003.

ДРУГИЯТ ПИСТОЛЕТ. // С е г а, № [...], 31 май 2003.

ПРОЗОРЕЦЪТ. // Изг. LiterNet, 15 юли 2003.

ПРОЗОРЕЦЪТ. // Д е л н и к (Ямбол), № 141, 1 авг. 2003.

THE WINDOW. // P u b l i s h i n g L i t e r N e t, 1 авг. 2003.

THE WINDOW. // eRunsmagazine, 2003.

НАРОЧЕН ОТКЪС ОТ РОМАН. // С е г а, № [...], 20 септ. 2003.

ИСТОРИЯ С МЕЧКА. // Т р у г, № 266, 27 септ. 2003.

КАК НЯКОЯ СИ ТАНЯ ОТГЛЕДАЛА ЗМИЯ. // Изг. LiterNet, 20 gek. 2003.

ЖИВОТЪТ: ТРЕТАТА ЛЪЖА. // Изг. LiterNet, 20 gek. 2003.

2004

THE TABLE. // E-magazine LiterNet, № 6 (55), 3 юни 2004.

ДУМИ ОТ ЗАБРАВЕНА ПЕСЕН . // Електронно сп. LiterNet, № 6 (55), 15 юни 2004.

ДРУГИЯТ ПРОЗОРЕЦ. // А и м . В е с т н и к , № [...] , 16-22 юни 2004.
THE TABLE. // "Whupping Christ for Hollywood", Skrev Press, pp. 65-70.
TITLE OF A FORGOTTEN SONG. // eRunsmagazin, Issue 23, July 2004.
И НЯМА КОГО ДА ПОПИТАШ. // Д е л н и к (Ямбол), № 128, 9 юли
2004.
И НЯМА КОГО ДА ПОПИТАШ. // Т р у г , № 217, 7 авг. 2004.
ПОСЛЕДНИЯТ ДЕН НА ЧОВЕКА. // А и м . В е с т н и к , № [...] , 15
септ. 2004.
LA VIE EN ROSE!... // Т р у г , № 294, 23 окт. 2004.

2005

НАДОЛУ КЪМ АДА - ПЪРВАТА ПРЕСЕЧКА ВЛЯВО. // Електронно
сн. LiterNet, 5 май 2005, № 5 (66).
DOWN ON THE ROAD - AND THE FIRST CROSSING ON THE LEFT. //
T h e W r i t e r s V o i c e , May 08, 2005.
ПРЕДЛОЖЕНИЕТО. // К а н и м а л А ѿ м , 21 май 2005.
DOWN ON THE ROAD - AND THE FIRST CROSSING ON THE LEFT. //
G l o b a l I n n e r V i s i o n s , Vol. 2, Issue 3, July 2005.
СТЕНАТА, КОЯТО ПЛАЧЕ. // Т р у г , № 183 , 9 юли 2005.
SMS: КРАЯТ НА СВЕТА. // Д е л н и к (Ямбол) , № 188, 7 окт. 2005.
SMS: КРАЯТ НА СВЕТА. // С е г а , №: 231, 8-9 окт. 2005.
НОВА ГОДИНА В СРЕДАТА НА ПЪТЯ. // Д е л н и к (Ямбол), № 244, 30
окт. 2005.

2006

МАЛКАТА СМЪРТ. // С е г а , № 5, 7-8 ян. 2006.
ПЕТИЯТ ВАГОН. // Д е л н и к (Ямбол), № 18, 27 ян. 2006.
DOWN ON THE ROAD - AND THE FIRST CROSSING ON THE LEFT. //
eRunsmagazin, 8 февр. 2006.
ПО ЙОРДАНОВДЕН. // Т р у г , № 89, 1 април. 2006.
ОТВЪД СТЕНАТА. // Д е л н и к (Ямбол), № 160, 23 авг. 2006.
ТАТУИРОВКИ. // С е г а , № 200, 26-27 авг. 2006.
ТАТУИРОВКИ. // Електронно сн. LiterNet, № 8 (81), 30 авг. 2006.
ОТВЪД СТЕНАТА. // Електронно сн. LiterNet, 30 авг. 2006, № 8 (81).
ГРЕШКАТА. // В: В е г р и хоризонти. Антология „Нова бълг.
фантастика, награди за фантастични разкази“. София: Аргус, 2006, с.
13-41.

ОТВЪД СТЕНАТА. // Т р у г, № 249, 9 сепм. 2006.
ДРУГАТА СТРАНА. // Електронно сп. LiterNet, № 10 (83), 7 окт.
2006.

ВНЕЗАПНА ЖЕНА. // Д е л н и к (Ямбол), № 214, 8 ноем. 2006.
DEJA VU. // В: З н о ѹ н и хоризонти. Антология „Нова бълг. фантастика, награди за фантастични разкази“. София: Аргус, 2006, с. 155-176.
ДЕТЕТО НА ОНЕЗИ ДНИ . // Д е л н и к (Ямбол), № 247, 29 дек. 2006.
НАДОЛУ КЪМ АДА - ПЪРВАТА ПРЕСЕЧКА ВЛЯВО... И ИДВАТ МОМЕНТИ, КОГАТО... // В: С т о и петдесет шестьовъра на българската новела: Т. Х. (поредица сто и петдесет шестьовъра на българската литература, изборът на „Новинар“ и „Библиомека 48“). София, 2006, с. 29-45

2007

DEJA VU. // С ъ в р е м е н н и к, 2007, № 1, с.181-196.
НАРОЧЕН ОТКЪС ОТ РОМАН. // Б ъ л г. в о и н, 2007, № 9.
ДЕТЕТО НА ОНЕЗИ ДНИ. // С е г а, № 4, 6 ян. 2007.
ПАЯКЪТ. // Електронно сп. LiterNet, № 10 (95), 3 окт. 2007.
ДВА РАЗКАЗА В ЕДИН („SMS: Два часа до края на света“, с Миряна Минкова). // Л и т. в е с т н и к, № 29, 19-25 сепн. 2007.
MY NAME IS IRENE, (с Миряна Минкова) Електронно изг. LiterNet, № 11 (96), 10 окт. 2007.

2008

И НИКАКВО СВИЖДАНЕ. // Т р у г, № [...], 5 ян. 2008
MY NAME IS IRENE, (с Миряна Минкова). // Л и т. в е с т н и к, № 1,
16 ян. 2008.
СЪПРОТИВА.NET. // С е г а , № [...] 26 ян. 2008.
ПАРИ. // Електронно изг. LiterNet, 1 сепм. 2008, № 9 (106).
MONEY, JUST MONEY..., E-magazine LiterNet, 1 сепм. 2008, № 9 (106).
А БЯХМЕ МЛАДИ, БЯХМЕ ТОЛКОЗ МЛАДИ... // Електронно сп.
LiterNet, № 10 (107), 3 окт. 2008.
ВЛАКЪТ НА БАЙ ГОЧО И ДЪРЖАВАТА БЪЛГАРИЯ. // Д е л н и к
(Ямбол), № 144, 8 авг. 2008.
ВЛАКЪТ НА БАЙ ГОЧО И ДЪРЖАВАТА БЪЛГАРИЯ. // М о н и т о р,
№ 3363, 25-26 окт. 2008.
ВЛАКЪТ НА БАЙ ГОЧО, САМИЯТ БАЙ ГОЧО И ДЪРЖАВАТА БЪЛГА-

РИЯ. // Т р у г, № 334, 13 gek. 2008.

ПОРТРЕТ НА ЧОВЕКА КАТО ОПИТОМЕН ЗВЯР. // Д е л н и к (Ямбол), № 239 , 23 gek. 2008.

2009

СЪНИЩАТА НА ОНЕЗИ ДНИ. ПАЯКЪТ. // М о р е, 2009, № 1, с. 93-116

ПАЯКЪТ. // С ъ в р е м е н н и к, 2009, № 3, с. 285-292.

ПЕТИЯТ ВАГОН. // С ъ в р е м е н н и к, 2009, № 3, с. 292-303.

ПОРТРЕТ НА ЧОВЕКА КАТО ОПИТОМЕН ЗВЯР. // С е г а, № 6, 10 -11 ян. 2009.

КУКУВИЧА ПРЕЖДА. // Д у м а (прил. П е г а с), № 58, 14 март 2009.

ГОЛЯМОТО ЧЕТЕНЕ. // Д е л н и к (Ямбол), № 59, 1 апр. 2009.

КНИГАТА, или поздрав към участниците в конкурса за крамка про-за. // Електронно сп. LiterNet, 12 юни 2009, № 6 (115).

ИМЕТО. // Електронно сп. LiterNet, № 8 (117), 17 авг. 2009.

ИМЕТО. // Т р у г, № 236, 29 авг. 2009.

КНИГАТА. // С е г а, № 209, 12 септ. 2009.

DOWN ON THE ROAD - AND THE FIRST CROSSING ON THE LEFT. // V a g a b o n d, Issue 37, October 2009.

ЖИВОТЪТ, НО САМО ПОНЯКОГА. // <http://bgstories.athost.net>, Из-
дание - 19/2009 г.

ПИЕСА ЗА ЕДИН. // Д е л н и к (Ямбол), № 24, 31 gek. 2009.

РОМАНИ

САМОТНИ ДЕКЕМВРИЙСКИ ДЪЖДОВЕ, кинороман. // С е н т е м в-
р и, 1990, № 12, с. 7-51.

ЛЯТОТО НА ПРАШНАТА ГОДИНА, малък роман. // П л а м ъ к, 1993,
№ 11-12, с. 19-63.

СЪРЦЕ С ЧАСОВНИКОВ МЕХАНИЗЪМ. // М а р и ц а - и з т о к,
(вестник-новела, специализирано мес. прил.), № 1, 23 gek. 1997.

ПИЕСИ

СНЕСЕНИ ОТ ВИХЪРА, или НЕ ПОЖЕЛАВАЙ ЛЪЖАТА НА БЛИЖ-
НИЯ СИ: Мицмуку и последствия в няколко действия и поне един енту-

лог, *Черна комедия*. // Електронно сп. LiterNet, 28 юли 2002, № 7 (32).

СНЕСЕНИ ОТ ВИХЪРА, или НЕ ПОЖЕЛАВАЙ ЛЪЖАТА НА БЛИЖНИЯ СИ: Мистику и последствия в няколко действия и поне един епилог, *Черна комедия*. // В: Д е с е т номинирани писци от Третия национален конкурс за българска драматургия „Иван Радоев '2005“. Сборник. Плевен, 2006, с. 205-235

АДЪТ - ВТОРАТА ПРЕСЕЧКА ВЛЯВО, *Громеща*. // Електронно сп. LiterNet, 30 април 2006, № 4 (77).

ПО БАИРИТЕ НА ВРЕМЕТО

Сп. „Тракия“, кн. 5/1982

Любомир Комев

ДОБРО НАЧАЛО

Закономерно е появата на дебютна книга от автор с остри сентива и характерна поетика да бъде повод за критически класификации: тъкмо в талантливия дебют се отразяват развойните процеси на една литература, традицията и новаторството. В този смисъл е съвсем в реда на нещата първата книга на младия ямболски белетрист Христо Каастоянов „Пропукан асфалт“ да накара критиката да по-търси предходници на новия разказвач, да открие стилово или съмислово сходство с автори и творби у нас и чужбина, да посочи влиянията, еволюцията и инвенциите, които превъръщат търсенията в художествен факт, а „прошъпулника“ в зряло произведение. Но обладана от класификаторски памет, критиката ни често отива твърде далеч - категорично отказало за това са множеството отзиви и рецензии за „Пропукан асфалт“. Прозата на Каастоянов бе съотнесена към дебютите на Румен Балабанов и Валентин Пламенов, към търсенията на Росен Босен и Любен Дилов, към тематиката на Павел Вежинов, към стилистиката на Йордан Радичков, за да се стигне и до... прозата на Михаил Булгаков и Е. Т. А. Хофман. Съвсем произволни и доста повърхностни, болшинството от тези уподобявания не само не спомагат за изясняване на творческия му напюрел, но пречат да се схване самобитността на тази проза, която с цедиме, внушенията и пластичността си извежда Каастоянов сред тези млади автори, които обогатяват поетиката на националната белетристика, неуморно опонирайки на конвенционалните изказни схеми. По-особено внимание, естествено, при спазване на съотношенията заслужава единствено стилово-то сходство между дебюта на младия писател и творчеството на Радичков, макар че израслият сред бетонния град и естествено подвла-

стен на урбанизма Каастоянов в тематично отношение, а и с персонажа си е госта далеч от автора на „Свирепо настроение“. Тематичните различия са без значение, защото „селското“ у Радичков и „градското“ у Каастоянов са само сюжетна условност, а инак и двамата, гледайки се в битието на съвременния човек и анализирајки неговата сложна психика, проследявайки връзките човек-общество, откриват една диалектически раздвоена личност, в която се отразява големият конфликт на съвремието - борбата между новото във всички негови аспекти и ретроградното. Голямата идея и на двамата е да погледнат сериозно на битието на съвременния човек, но бидейки нравствени максималисти, те не са досадни моралисти. Изненадващите сюжетни ходове, гротеската и пародията им позволяват под прикритието на хумористични и сатирични ефекти да разният остро социални и нравствени проблеми, да стигнат от интересното и забавното до тъжното и трагичното. Този подход, разбира се, руши конвенционалните структурни модели и води до асоциативно-монтажен строй на творбата, който е в опозиция на класическата сюжетика, противопоставя на обективизираното изображение една усложнена многопланова конструкция. Изтъквайки сходството на дебютната книга на Христо Каастоянов с прозата на Радичков, което - държа изрично да подчертая - е стилово сходство, засягашо цялостния строй на творбата, а не отделни нейни компоненти, съвсем не искам да поставя под въпрос оригиналността на дебютната книга. Напротив, Радичковският маниер, чрез който се постига един по-мащабен обхват на действителността и едно ново отношение към формата, несъмнено насочи търсенията на младите прозаици, но в никакъв случай не е яволски кръг, който пречи на специфичното развитие и изява на най-талантливите от тях. Епигони на Радичков станаха автори, които изврат в литературата без свои идеи, а талантливите млади белетристи, ползувайки изобретелните принципи на големия ни съвременен писател, стигнаха до собствени художествени внушения и повествователен маниер.

Ако отделих толкова място за съпоставка, направих го не защото страдам от класификаторска треска, а за да посоча, че още с дебюта си Каастоянов допринася за развитие на може би най-плодоносната тенденция в нашата литература. „Пропукан асфалт“ дава гостемично основание за подобно твърдение. Преди всичко извън всяко по-

гозрение е малантът му на разказвач. Умението да пише му помага да размесства смисловите плоскости, да преплита фантазия и реалност, да осмисля абсурдните ситуации и да намира точен пластически еквивалент на идеята си. Необичайните и нереални на пръв поглед перипетии на героя му във всъщност доста ясно отразяват комплексите на малкия човек и конфликтността на времето, но разказите на младия автор са винаги необикновени. За да ни представи един характерен конфликт например в „Собствен мъж, собствена жена“, Карадостоянов търси социален смисъл в една съвсем абсурдна ситуация. Или обратното - една съвсем реална ситуация е подтекстово обременена, както това става в „И изва моментът, когато...“ - някой губи нещо в „неин-

Хоп! – компроматче!... Годината е 1962, мястото – двореца „Врана“, събитието – национален пионерски сбор ли беше, национална среща ли... – помня ли и аз какво точно беше въпросното мероприятие. И ей ме на: аз с Тодор Живков! (На малката снимка той, разбира се, е крайният вляво на първия ред, а аз съм онова бодро пионерче на втората редичка най-вдясно.) Обаче помня сладоледите, дето ни черпиха във „Врана“. Бяха направо неправдоподобни сладоледи!



тересния си живот“, но не среща съчувствие и ако все пак му се приметят на помощ, то е заради ползата, която може да се извлече. Особеният ракурс на писателя към житейското му помага да проекира по оригинален начин сблъсъка между низкото и възвишенното в „Последния ден и нататък“ или в „Самотни декемврийски дъждове“. Нерядко в стремежа си да обозре действителността в цялата ѝ сложност, Каракостоянов стига до гротеската, но понякога губи чувство за мярка и ако в „Какнякога си Таня отгледала змия“ или „Високо наг града“ гротеската му помага да противопостави позитивни нравствени ценности на негативни, то в „Последният шанс“ го отвежда до самоцелна хипербола. И тук стигаме до най-очевидния недостатък на дебютната книга. Развихрената фантазия и богатото въображение на младия писател, афинитетът му към експеримента и импровизацията, понякога го карат да робува на самоцелни ефекти, които не спомагат за разкриването на нови моменти в смисловото отношение и разколебават съдържанието на творбата. Но далеч по-важното е, че Каракостоянов успява да ни съпричасти към трагедията на неосъществения човек и идеи („Празни приказки“), към самотата на човека („Неизвестният от последната спирка“), към смешните, но и тъжни преживелици („Понякога сами, понякога заедно“). Младият белетрист обича човека и вярва в неговото прераждане, в нравствената му еволюция, във възвисяването му. Затова е безпощаден към комплексите и предразсъдъците, към дребнодушното и тщеславието и често сменя добродушната си усмишка със саркастична гримаса, а разказът му тръгва от хумористичното и фейлетонното към сатиричното и гротескното, от анекдота към социалната драма с трагични акценти. Затова е изнамерил той и онази прекрасна метафора за лемлящия човек, която е лайтмотив на книгата, а най-цялостно е концептирана в импресията „Високо наг града“, където типичният в първата книга на Каракостоянов гирий мъчително и упорито се вглежда в битието си и в битието на другите, за да намери в себе си и мечтания истински живот, за да полети високо наг града, високо наг ежедневното, грозното, сивото и низкото...

Сигурен към, че дебютната книга на Христо Каракостоянов „Пронукан асфалт“ не е безспорна, но ако е вярно, че обръщам повече внимание на достойнствата ѝ, а по-малко на недостатъците, то вярно е и това, че достойнствата са повече от недостатъците. Най-хубавите

разкази в книгата, в които находчивостта при интерпретацията на проблема, острите сюжетни ходове и сполучливите пластически решения постигат първо разгръщане на идеята и цялостна структура, внасят свои интонации в многозвучието на младата проза, обогават я в съмислово и стилово отношение. Нека се надяваме, че бъдещите изяви на младия белетрист ще замърсят постигнатото в първата книга, която е едно добро начало, макар че предизвиква спорове...



1965 година



1968 година.
Днешната д-р Катя
Каастоянова се
прави на войничка.

Сп. „Пламък“, кн. 6/1985

Pawko Сугарев

„... ВРЕМЕТО ЛЕТИ И СТРАХОТНО ЗАВИВА В НОЩТА!“

С годините и многобройните епигони на Йордан Радичков оредяха. Най-прилежният между тях, а може би и най-талантливият беше Христо Каастоянов, ала и той, види се, не изпитва съвсем старата си благодарност към първомайстора на българската гротеска, позагърбил го е - и слава богу! Словесният изказ е духовно опекунство, та с пълнолетието на дарбата приближава и краят му.

Най-добрите страници от повестта-хроника „Перпетуум мобиле“ греят със своя светлина. В случая аз съм респектиран и от избора, и от самата художествена разработка на темата. Христо Каастоянов се завръща към драматичната 1923 година, но не въстанието през септември е централно събитие, а смутната, смътна и неясна действителност, разтърсваното от атентати време, населено с горгу и бунтовни анахисти.

Относно историческата достоверност бих могъл да се усъмня. По страниците тероризмът придобива чудовищни размери - малко вероятни за малка България. Тенденциите обаче са исторически верни, а художественото им окръпняване е на ниво. В туй виждам основната заслуга, храброто дръзвновение на все още младия разказвач.

Тъй създалата се литературна обстановка, преувеличена или не, възправя ред въпроси от нравствено-екзистенциален порядък, а те тъкмо са и най-удобният терен за убого мъдуруване, лъжеинтелектуални задевки, за подменяща белетристичната тъкан разсъдъчност, изобщо за скуча, от която авторът се е спасил чрез „бягство“ в самата сърцевина на събитията, както повелява и по-голямата белетристика. Ироничен, мнимо несериозен, сладкодумният Христо Каастоянов разказва зловещи истории, сътворяващи се в едно, инак погледнато, идилично градче; гарнизонният духов оркестър си свири в градската градина, а зад тезгая в сумрачната и миризлива атмосфера надничат младо момиче.

И тази наистина хубава тишина от време на време се руши било от бомбена експлозия, било от картечница. Ефектът е особен. Алармистично склонната към омаловажаване по своему гротеска не понася прекалено завишения драматизъм, та срещу бодливия ѝ плем от живи храстти, в хода на повествованието, зейват все по-широки пролуки, през които авторът съумява да извлече и себе си, и читателите на отворено, но по-чисти, почти епични небеса.

Върху тъй сломената гротеска пониква роман. И ако го характеризирам като роман, то е заради значителната изчерпателност на този текст. Е, на някого би могло да се стори, че всеизвестните политическо-исторически постановки са премълчани. Но не са - даже никак. Идейният заряд се изнася на повърхността от самото течение на мнимо камерния, а в същото време пълноводно прииждащ разказ за живота, дето лети с времето и страхотно завива в нощта - по сполучливия авторов рефрен. В руслото на прииждащите събития, от дъното към повърхността, се преобръщат социално обособените туловища на Ной Марков, Пройко Манкъв, Арманаси Стоянов и много други.

Тъкмо националната катастрофа от войната, за която като че ли никак не става дума, е в основите на нравствено разклатените буржоазни обществени устои, сгрупувани от метежи, а към края на същата година основите ѝ са и инфарктно ударени от първото антифашистко въстание в света. Предхождащото го насилие, види се, не е изход, защото се обвързва с винаги противостоящото насилие, докарало от своя страна нови атентати, нови метежи, с подновявящия се курбан от невинно взети жертви, а подобна разруха няма нищо общо с революцията, та тъкмо екстремно-анархистичните произволи осъжда Христо Каракостоянов.

А за случващото се кой е виновен?

Отговор има, но не директно изказан, не локализиран в конкретен абзац, а обяснение, импрегнирано цялата книга. Щом демократията е дистанцирана от самата буржоазия, възкачила се някога на историческата сцена под знамето на хуманизма и свободата, щом е лишила своите поданици от легалните икономически и политически средства за борба, щом гражданиците са лишени от каквато и да било друга алтернатива, то и бомбите захващат да трещят, чиито пък експлозии водят до следното: „Съобщението се отпечатва в „Свободна трибуна“ и на голям афиш. Предвиждаше се отсега нататък стражата да се

представлява вместо от шеисет и шесет от седемдесет и седем полицейски чинове. Двама околийски пристава и един градски таќв, десет пеши и четирима конни старши и седемдесет пеши и конни стражари, заплатата на коумо се преубијдаше да се у величи сто на сто спрямо досегашната.“

Тъкмо тези крути мерки налагат няколко простички извода в читателското съзнание: изобщо храбростта, изобщо оръжието, изобщо готовността за саможервва малко означават, ако са освободени от нравствен идеал, от идеологически темел.

Другото е барут, кръвнина и... гилотини!

B. „Комсомолска искра“, Пловдив, 31.8.1987

Емил Стоянов

СБЪРКАНА ХРОНИКА

Още с първата си книга „Пропукан асфалт“, издадена през 1981 година, Христо Каракостоянов привлече вниманието на специалисти и критика с умението си да разказва. Същата констатация бе направена и след излизането на повестта „Перпетуум мобиле“ през 1984 г., а несъмненият белетристичен дар на Каракостоянов можеше да се забележи и дълго преди това в творбите му, появяващи се често в периодичния печат.

Новата повест на Христо Каракостоянов „Сбърканата хроника“ ни връща към събитията от 1925 г. Този драматичен момент в българската история, описан в книги, показан във филми и картини, е интерпретиран интересно. Уловен е с неговата сложност, жестокост, наивност и величие. Действието се развива в околовски градче някъде из българския юг. Повествователят е „хванал на фокус“ околовския полицејски началник Коста Хаджиставракиев. Проследява племеницата на неговите житейски и морални лутания в една почти криминална интрига, която съединява личния живот на полицая със служебните му задължения. Интрига, която в крайна сметка изправя Хаджиставракиев пред абсурдността и безсмыслието на собствения му живот, удавен в ренегатство, компромиси и жестокост.

Всичко това стана на фона на градец, който инерично и почти сънено регистрира големите и малки събития и често се оставя да бъде заблуждаван и лъган. По интересен начин авторът показва как светът с неговите драми резонира върху съзнанието на провинциалния човек.

Ясно е, че историческата и социална платформа, върху която Христо Каракостоянов изгражда своята повест, е твърде привлекателна както със своите конфликти, така и с романтиката, породена от историческата дистанция. Тези обстоятелства за използвани пълноценено от автора. Повестта има свой дух и настроение, които връщат читателя към онова време. Образите на героите са пълнокръвни и автентични, т.е. вписват се съвсем естествено в книгата и образу-

вам с нея единен художествен организъм.

Нещо повече, Каракостоянов ползва стилистични и синтактични конструкции, типични за тогавашния български език. По този начин възприемането е улеснено и пътят до читателското съзнание - скъсен.

Чудесна е идеята в книгата да бъдат вмъкнати страници с различен цвят, върху които са отпечатани части от заглавия и текст от вестникарски статии, излизали по онова време. Тези колоритни текстове се вписват в книгата по много любопитен начин и я допъл-

ват, предавайки ѝ допълнителна автентичност.

Почестта се чете на „единъх“. В нея има и нещо кинематографично. А това е обстоятелството, кое то ще съкрати допълнително пътя на читателите до художествените инвенции на Христо Каракостоянов.



1969 година

В. „АБВ“, бр. 3, 16.1.1990

Ирен Иванчева

РЕАБИЛИТАЦИЯ НА ЧОВЕШКОТО

„В избрания от автора социален човек се оглежда истината за днешното ни неуютно и отчуждено общество.“

На гърба на корицата откриваме първия знак за качеството на тази книга - то е кратичкото мнение на Й. Радичков, че „разказите“ са му доставили „особена радост“. С присъщия си усес класикът на модерната ни литература определя най-характерната черта на белетристична Каастоянов - неговата „стипчивост“. А тя е рожба на болката за погубената ни човещина, болка, която обаче може да доведе и до прозрения за начините за реабилитация на човешкото. В този сборник Каастоянов преоткрива героя, който не познава себе си - неговата емблема е изнесена като мото върху корицата: „И тогава най-семне разбрали, че не знае какво сега!...“

Белетристът улавя човека в драматичния кръстопът между инстинкта за себеосъществяване, който е в съюз с порива за разкъсване призрачнооплитащото було на навика, и инстинкта за самосъхранение. Интересно за белетристичния почерк, с който се среща във „Вкус на узряване“, е, че онова, което друг писател ще използва като детайл, при Каастоянов дава сюжетен тласък, заплитайки героите му в невероятните мрежи на живота, чрез които белетристът ги подлага на „свирепи“ (според обикната им израз) експерименти. При по-общ поглед върху назоваванията на героите ще усетим пределно обобщаващото („някой си човек“, „някой си мъж“, звучещи почти фолклорно), или пък минимално конкретизиращото (чрез инициали) и с модернистичен привкус именуване. Онасловяването пък на циклите - „На ъгъла“, „Отвъд“, маркира праговостта на ситуацията, в която се изявяват героите. Всички тези неща са знак, че писателят се интересува именно от експеримента, който осъществява животът, а не от „индивидуалното в неговото богатство“.

С това можем да обясним и отсъствието на индивидуални психо-

логически разработки при широко застъпване и владеене до виртуозност механизмите (включително и художествените средства за представянето им) на човешката психология. В избрания социален човек се оглежда истината за днешното ни неуютно, отчуждено и зло, единствено погълщащо, без да може да твори и да дава, обществено пространство. Така Каастоянов изважда наяве немалко от трагичните недъзи на днешния човек - загубената „по пътя на прогреса“ вяра в чудеса за сметка на придобитата в излишък марионетъчност (оттук и разминаването със същината - разказа „Таня“), отдалечаващата се постижимост на личностната идентичност (въпреки неумоверната и епична борба за овеществяване на мечтата, срещата с нея става всепо-невъзможна - „С молба за любов“).

„Отвъд“ е цикъл за алтернативите на човека - тоест за необяснимите неща и другото измерение на нашия живот, включващо дори и онзи „отвъден страх“, който ни кара да търсим „врагове“, да материализираме страховете си в нови и нови проекции. Тук е отделено място и на новите митологии на човечеството - екстрасенси, НЛО, невероятни случаености. Но от това звученето на цикъла не става по-обнадеждаващо. Достатъчен е само поглед върху описаната среща на „нашия човек“ с НЛО, която става директна метафора за начините на употреба на отвъдното, своеобразно огледало на природния и цивилизационен момент, в който се намират.

Третия цикъл трябва да завърже разпилените из сборника повествователни възли, да съглади неговата единност и цялостност. Но дори и цикличността на този белетристичен сборник е от особен вид - тя ту заявява себе си, ту се отдръпва „смирено“, за да не ангажира погледите ни (всъщност от композиционна гледна точка подобна цикличност символизира непрестанния разпад и непрестанните опити за съграждане на личността на съвременния човек).

Образът на човека, който ни гледа от разказите на Хр. Каастоянов, е правдив, макар и неприветлив, пропит от озлобление, затворен в себе си, все по-истеризиращ и все по-първобитен.

Най-силни в своето социално звучене са „Публична песен за един автобус“ - метафора за грозните страни на обществото и своеобразна национална притча, но дори и тази творба зазвучава като дружески шарж в сравнение с мрачните внушения (подобни ни поднесе преди време романът-алегория на Е. Кузманов „Чайки далеч от брега“)

на антиутопията „Пътят стига до началото“. Опитът тази творба да бъде разчетена фейлетонно би съкратил наполовина относителното ѝ тегло.

Накрая бих оприличила прозата на Каастоянов на онова НЛО, за което самият той пише, че ако мине над нас, „ние всички ще се изсипем набалконите да го гледаме, оттам сигурно ще започнем да коментираме и тъй малко по малко ще се опознаем“.



1974
година



1976 година, Благоевград, „Ален мак“... Хората свалят Пиньончет, ние с Балахуров пеем за някакво си амкане...

В. „Дума“, 27.2.1993

Богдан Абрашев

ЗАПИСКИ ОТ „ОНОВА ВРЕМЕ“

Книгата на Христо Каастоянов „Записки от времето, когато бъдещето беше светло“ може да се назове весела ирония на постсоциализма. Тя е отличена с наградата „Златният Мирон“ на в. „Пардон“ и е сред най-новите заглавия на Издателската къща „Христо Ботев“.

В книгата са включени разкази със сюжети от „онова време“ (и не само от онова). Доколко това са разкази в класическия смисъл на този жанр, може да се спори. По-скоро повествованието на Хр. Каастоянов са безсюжетни шаржове на случки от отминалата вече митология. Градчето К. е мястото, където се разиграват нелепите истории с профпредседатели, партийни секретари, хоремази и краварки. Това е един свят на абсурда, който твърде много напомня сюжетите на Илф и Петров. Съят, в който иронията се преплива с гротеската. Помокът на съзнанието и жаргонът са част от този разказ, който срича едно измислено и фалшиво битие, оплетено от комични условия. Неща, от които сме се отрекли, но като че ли и до ден днешен не сме се отърсили покрай.

B. „Континент“, 28.4.1995

Екатерина Йосифова

ХРИСТО КАРАСТОЯНОВ. „ПРАШНО ЛЯТО“

Като нарочно - но само донякъде - и тази книга е някакъв вид пътеводител: този път отчасти гневно и отчасти унизено, отчасти безсмислено и малко повече безпомощно - като самите нас, тук и сега. Неуталожен спомен за задуха и обреченост - а може би белязал ни завинаги? Безцеремонна и безпощадна книга. Прилича ми на серия от психотерапевтични сеанси, целящи да оголят чувството ни за вина, да бъде уловено и назовано с жестокото му име вечното ни „усещане за изпълъзваша се вина“. Писателят успява „да ни разкаже играта“ с един език без табута, всъщност невинен под жалката мимикрия на гребното нахалство и неспособен да се справи с новия срам. Играта с наслагването на почти напълно покриващи се сюжетни варианти упорито извиква мотива за затворения кръг, за порочния кръг, за концептричните кръгове - просто хвърляш почти еднакви камъчета на почти едно и също място. И въпреки всичко, въпреки че героите на Христо Каракоянов живеят „на отсамната страна на отчайващата несрема“, те все пак успяват - по странни свои начини - да са нежалки и непохабени. Въпреки всичко: катарзисът на унищожението може не по зле от всяка друга болка да открие измити хоризонти.

Аманас Славов
ЗА ТАЗИ КНИГА

(Предговор към второто издание на „Кукувича прежда“, 2001 г.)

Не посиграйте към „Кукувича прежда“, без да сте сигурни, че сте в безупречна форма. Бях я отворил да я прелистя уж, че като ме сграбчи с деветдесет и деветиме си пипала, толкова гърчове от смях бяха, че се изсинах. Добре, че Еми е докторка.

* * *

Става дума за свиреп, утробен смях. Не за смешката с Чудомиро-вия бузъльо, дено не можело да му клепне окото, като зацръцкала в него майчино мяко вместо илач оная с големите цици, или Елин-Пелиновите Пижо и Пендо, дено сами си изпили ракията, преди да стигнат пазаря. Карама, т. е. Каракостоянов е изтръгнал от тинята, буциите и праха на това наше казълагашко поле нелепия куком на губещия. Сякаш пиян шофьор вижда джаснатата от него баба да се прескимбичва разкуперчена на предното му стъкло; сякаш вечно прецакан мазохист се хихика оргазмено в момента, когато джандарът му избива предните зъби в килията. Неканен смях на ужас и болка.

* * *

Епически ужас всъщност. Картината е следната. Времето е заключено в едно огромно кълбо, пъкащо с идеалисти, ментарджии, прилични на граjdани, младежи, стражари, бизнесмени, докторки и досъпни господици от католическата гимназия. Да поясня. Това става там, дено каца цепелинът в редовния си въздушен маршрут от Берлин за Багдад; дено между гара Ямбол и Елхово се пуска първият междуградски конски трамвай; дено най-напред се изигват големите като къщи плакати, на които пише: „Пийте кока кола!“ Инак да поясня. Това става, когато се трепят помежду си анархисти, комунисти, фашисти, дружбани и горски разбойници; когато

белогвардейски певци пърхат с ветрила и донски казаци им акомпанират на балалайки, а негри (дезертирали от англо-френските африкански части и останали тук след световната война) гджаскам гжаз по бели панталони и червени сака. Кланетата от 1923-1925. А „времето лети“ - както казва самият автор. „И свирепо завива в нощта.“

* * *

И вечният наш комплекс, че аха-аха! и ставаме Европа; и под това, то се знае, се разбира някакъв пореден български идиомизъм, при който след кръвта, глада, пожарите, разрушата и пладнешките убийства „по главната улица ще вървят чужденци със златни предни зъби, хванали под ручка своите красиви дами“. И най-крисмалните лирически епизоди, които съм срещал в българската литература. На една едва напъпила гокторка, която напразно чака да почука на вратата ѝ първият ѝ клиент, или първият ѝ любовник - все то; и една девойка влюбени непорочни анархисти, тъй чисти в нелепата свирепост на бунта си - смяни на кайма, и тя и те, в дълъг от куршуми. И тази грандиозна композиция! Тази древногръцка трагедия с лашкащите се герои на авансцената и хорът от добри, работни, семейни хорица, които си сърбат кафето в кафене „Сливен“ или „Сговор“ отсреща, претръпнали и, какви го, безчувствени вече на изстрелите и труповете, дено се валят на площа „Батенберг“. Или не беше ли „Кобург“?

И това диаболично владеене на българския език. Това вихreno темпо на разказа, това свистене на гуми по выражите на словото, толкова разхлопано понякога, че цялата работа направо дерайлира. Но е грандиозно и отнема дъха като джумбалдациите на състезателни коли, на улучени самолети, на рухващи мостове и разлитящи се в огнени кълбета сгради и складове от американските екшини (разбира се, че е част от сценария!); и от това няма загуба, а просто замираш, защото образите, езикът, картините на разказа на Карада напират, и усещаш как зад всяка негова дума има още десет, дено няма време и място да се изкажат. В българската литература такъв напор на изобразителност съм срещал само в младия Вазов и в ранния Хайтров. Вазовият, разбира се, е овладян и слънчево есенен. Хайтровият ромоли свеж и звучен като планинско

дере през август. Христо-Карастояновият е разприсащ като ор-
газъм.

* * *

Трябва да призная, че ако търсите тук любимата на българския читател надута мъдрост (като че някой Сте Ще се напъвва на голямото цукало и бръчка челото, и помна отчаяно да измърди някоя фаталност), Карама няма да ви я даде. Но нека ви припомня, че преди Втората световна война, когато литературата ни бе на върха си, нейната ценност не бяха ни абдоминалната компресия, ни социо-психологическата депресия, а тонусът. Путаха по него време на нашата улица циганката Дуда, като я хванеха попийнала, какъв го обича - дебел ли, тънък ли, сълъг ли, закривен ли, кафалия ли, а тя викаше: „Да фърга, да фърга ми гайде на мен!“ Карастоянов хвърля като кум.

* * *

Времето лети в епоса на Карама и страшно завива в нощта, и в това черно кълбо на българската безисторичност прави пълен кръг и удри с нос опашката си, крайно лявото опира рамо в най-ясното, извисеното показва глава през помийната низост, и толкоз! И целия този ужас Карама го обез силва за нас и го пречиства с неотразимия си хумор.

Адски ми хареса тази книга.

Ашколсун!

6 май 2001 година.

П.П. До редактора: Може да се печата само без каквито и да било промени с изключение на правописните грешки.

LiterNet, 30. 01. 2004

Йорданка Инглиизова

ЖЕЛАНИЯТА КАРАСТОЯНОВИ МИНАВАТ

ПРЕЗ АДА И СМЪРТТА

Или

Опит да разчетем бездънното авторово въображение

Може ли в една книга да става дума за Аполон, Хермес, Афродита, подземни царства и Втората световна война, Егзар Алан По, Сталин, Тутанкамон, Иисус, бира и аероплани, Лара Крофт, а и Пламен Ставрев га се появи отнякъде? Може. Може, ако авторът се казва Христо Ка-
стоинов.

Зареден с вечното си майтапчийско чувство, ненадминатият фантазър и болнодумник изведнъж грасва чертата и казва, че някои книги стават да се тества с тях коефициентът на интелигентност. Във фундаменталното си творение „Аутопия: другият път към ада“ със завидна пируетна словесност авторът осъществява гигантски сблъсък между хора, събития, епохи, цивилизации. Демонстрира чудо-вищен размах на мисълта, като вкарва в действие „остаряващите“ и „опазениите“ от Горната и Долната земя, омесва герои от разни митологии с наши съвременници, буквально цитира песничка на Саймън и Гарфънкъл, стихче на млада поетеса, Фройд, Толстой, Булгаков, Селин-джър, Бърнард Шоу, Леонардо да Винчи и който и каквото още се семиме, без да се кахъри за разхайтеното си въображение. Читателят буквально е удавен в необозрими времеви и пространствени параметри, но никак не му тежи. Защото с някаква детинска накостливост и заразителност Карастоянов настоява да му се вържем на приказката и заедно да извървим пътя до края. Ами да! Пълно е с мъдри мисли - „Хората просто не можеха да спрат да се избиват и направо си беше за чудене, че въпреки това се множаха“, „При хората горе, сестро, всички животи си приличат: го един завършват със смърт“... Но можем и да се гивим на абсурдния диалог между двете богини - гъркината Афродита

и римлянката Венера. А на друго място научаваме как Азазело отива в Москва и спори с Аполон ("Е, че ти къде си виждал сържава алтруистка?"), който пък знаел, че там цари „смразяваща и параноична полициейщина“.

И по-нататък тъй, като геме, което обръща коша с играчките, Каастоянов бърка в куна и се провиква: „Когато си гладен, грабни „Сникърс“, къдемо и га си... По някое време ненадейно разбираме, че Хермес пише „Аутопия: другият път към ага“, Аполон играе гарнс, а преди това получава подарък ръчен часовник...

Главозамайващо, наудничаво, но и прелюбопитно! Побърквайки, тази „Аутопия“ директно задава питането - това ли е другият път към ага? Защо го извървява авторът? Сигурно и най-първо е просто защото така му се иска. Каастоянов е свободен човек и писател, творец, който може. Пък и такава е забавата, шарата някаква. Кое къде се е случило - няма значение. Същественото е, че е било и от него следва да черпим мъдрост и „едно наум“. Дали е така? „Хората винаги забравяха важното, та замуй по няколко пъти през вековете откриаха едни и същи неща“...

Обаче налице е и друго. Тъй както си пише, забавлявайки се, писателят прокарва като червена нишка твърдението, че макар „хората все повече да се доверяват на книгите си“, истината е видна - нищо ново под слънцето, всичко е било тъй и такъв ще си бъде. Войни, любови, предателства, откривателства, алчност, глупост - абсурдът в света е може би най-важният фундамент за съществуването му.

„Времето лети и страхомно завива в ношта... Значи ли, че като върви по другия път към ага, Христо Каастоянов вече е предпочел смъртта? Има нещо съмнително-несериозно в подобно предположение за човек с познатото Каастояново чувство за хумор. „Смъртта е за предпочитане“ допуска да смятаме, че следователно животът не е за предпочитане... Обаче как може да се помисли дори за миг подобно нещо, след като малката книжка още с първите разлиствания тръгва палаво и с несвършваща разнивка-раздумка между двама приятели, които пазят в кръчмата място на трети, който пък тъй и не идваш...

За разлика от „Аутопията“ тук отсъстват директните интелектуални задачи (с малки изключения като препаранки към Блага Димитрова и гр.) и цялата цедена мощ се крепи от същите ония Нерадко

Минев и Иван Маминколев. И Каастоянов наднича отнякъде, ала право вътре в душата (“ядките в ореха” - много силна метафора!), защото го интересува човекът. Чрез абсурдни ситуации и кошмарни сънища с комки, тоалетни чинии и асансьори, чрез тавтологични епизоди (за момичето с дюшек и радио на ъгъла) и невероятни сравнения (жена му на Нерагко Минев му приличала на сандал!), сътворявайки щедро още персонажни като поп Деянов и милозливата учителка, писателят отново и отново търси смисъла на човешката екзистенция. Няма значение кое-кое е и в какво точно измерение по хоризонтала или вертикалата се намират героите. Това са външни белези, чието разнообразие не занимава автора. Макар понякога представата за реалността да се размира, Каастоянов настойчиво (даже „стръмно“!), се взира в любимите си неудачници, превръщайки ги в неукротими ентусиасти.

Въпреки черногледото твърдение в заглавието книгата „Смъртта е за предпочитане“ огря с много светлина автора - донесе му първата награда на литконкурса „Развитие“ и излезе на пазара благодарение тъкмо на въпросната корпорация.

Какво още остана неказано? За удоволствието от четенето. То направо ескалира във фразата - „Няма нико една разумна причина да трябва да се пишат книги“, която Хермес сам оборва с думите - „Има една, че трябва да се пишат книги“... И за да му е пълна забавата на автора, той пуска жокери под формата на различни шрифтове, чертае табелки или иначе казано - подпомага четенето.

В този наш шантав свят, където човек е все повече сам, Христо Каастоянов е желаният спътник. Няма значение дали ще иска да ни убеди, че смъртта е за предпочитане, или ще ни води по другия път към ада - няма страшно. Извам още книги...

P.S. Апроно, писането на този текст, колкото и да бе забавно, също е недовършено..

ОЩЕ ЗА „СМЪРТТА Е ЗА ПРЕДПОЧИТАНЕ“:
Сп. „Плейбой“, бр. 17, август 2003
[Симона Мирчева] **Христо Каастоянов, Смъртта е за предпочитане**

Роман громеска за тоталната деградация на българския човек от времето на перестройката. Сквернословието е обичайното изразно средство на героите, обитаващи тогавашното градче К. Псувайки в захлас, те смоғват да изразят и най-заплетените си чувства и мисли, а чувствата и мислите им са заплели до смърт, защото не живеят, ами сомнамбулемстват на ръба на скота. Писателят от К., когото авторът представя как си описва героите, чакащи от своя страна някаква нашенска версия на Гого, сам се изживява като Гого. Каастоянов майсторски удържа идеята за разлаг на всички равнища на текста. И той, и художничката Яна Левиева заслужаваха по-добра хартия.



Художник -
Златан Дрянов,
побратимът.

„Литературен вестник“, 26.1 - 1.2.2005

Ангел Игов

„LA VIE EN ROSE“: БРИМКИТЕ НА ИСТОРИЯТА

Изгълтата „La Vie en Rose“ на няколко съдания, но да си изградя последователно мнение ми отне доста повече време. Може би защото защото самата книга се съпротивлява на последователна интерпретация; нейния чар е именно в последователната ѝ непоследователност.

Започнах да чета „La Vie en Rose“ с идеята, че чета романа, и тази изходна позиция донякъде ме обръка. Последната книга на Христо Ка-растоянов е донякъде роман, донякъде сборник разкази; донякъде съдържа писани по-рано неща, обединени впоследствие от няколко лайтмотива и сюжетни линии, донякъде представлява една по-обща идея, проявена в различни текстове, свързани делкатно на няколко нива. Евла към края на книгата започват да се виждат по-ясно нишките, които свързват отделните фрагменти в находчива и причудлива структура.

“Причудлив“ е полезна дума, когато говорим за тази книга. Една от най-важните страни, не само по отношение на структурата, а и на тематиката, е стремежът към очудяване. Очудяване на Историята и на историите, очудяване на големите разкази и на ежедневието, очудяване на интериора (мислите, наблюденията, разговорите на героите) и на екстериора (обстановката, предметния свят). Неслучайно един от структуриращите лайтмотиви е онзи за смутения пътник, попаднал в луксозното купе, напълно неотговарящо на мръсния и очукан пътнически влак. (Нукои не смеет да седне в това купе, всеки, който влезе, решава, че нещо е обръкал!) Съществуването на това купе е едно малко чудо, други такива малки чудеса се случват тук-там в книгата, сякаш за да намекнат, че нещата може да изглеждат ясни, познати и логични, но някъде на дъното им дебне ирационалното, абсурдът.

Омък идва и темата за лудостта, за лудите, които населяват градчето К. (нешто като българско Макондо, от което извират различни истории) и за спасителното полуудяване, което единствено може да те помира с обграждащия те абсурд.

Наред с очудняването, друг ключов похват в книгата е разпитането на Историята, разбира също ѝ на малки бримки, които след това тръгват в разни посоки, на свой ред се опитват по различни начини така, че никога не знаеш кога бримката, която следваш, ще се пресече с друга, която си изпуснал по-рано. Бегло споменати в една история герои изпълват друг отрязък от текст с продължителния си телефонен разговор; различни и наглед несвързани лица говорят за едни и същи хора и случки. Историята се разпада на истории, а историиите – на анекдоти: затова и през повечето време в „La Vie en Rose“ господства преизказното наклонение, нещата се оказват разказани от втора, трета, четвърта ръка, разказвачите са не просто недостоверни, а неуловими. Христо Каастоянов смело се възползва от възможностите на българския език, за да граматизира това леко маркесово наклонение на разказването и да го върже много добре както с разпитането на Историята и Действителността, така и с тяхното очудняване; непоследователността на ниво сюжет се оказва обусловена от последователността на ниво поемтика.

Всички тези неща навсярно звучат малко объркано и биха могли да предизвикат недоверие у потенциалния читател. Всъщност обаче „La Vie en Rose“ е изключително четивна книга и причините са това са много. Първо, разбира се, историите са разказани умело и увлекателно, по каастояновски, държат читателския интерес постоянно буден. Второ, тематиката е ангажираща: засегнати са проблеми както на тоталитарната, така и на посттоталитарната действителност, героите изглеждат като хора, които можем да срещнем на улицата – което, разбира се, въобще не означава, че историите им са повърхностни и безинтересни, тъкмо обратното, разказваческият нюх на Христо Каастоянов ни най-малко не го е подвел. Трето, самото писане на Христо Каастоянов заслужава адмирации и гарантира четивността на книгата. Има страсти в това писане, има ярост, има умело балансиран експеримент, има силен усет към разговорната реч, към диалога. Особено силно впечатление ми направи яростта, загатнатата и на стилистично ниво фрустрация на средностатистическия българин

днес, смелостта и провокативната липса на политическа коректност, която малко български писатели биха си позволили, дори ако иначе се бъхтят да си градят скандален имидж. И четвърто (макар че мога да продължа и по-нататък): хуморът, който пронизва „La Vie en Rose“ и който може на места да е порядъчно черен, но пък всеки път е на място, и демонстрира, че живеем във време, в което и сериозните неща са донякъде сериозни - а щом е така, можеш поне и за сериозните неща да пишеш така, че да те четат.

*Електронна публикация на 11 ноември 2008 г.
1998-2008 г. „Литературен клуб“.*

Миглена Терзийска

„СЪПРОТИВИТЕ“ НА ВЕЧНОТО ЗАВРЪЩАНЕ

Българският писател „не може, но иска да пише романи“. За ироничната констатация на Бойко Пенчев се сетих веднага щом прелистах за пръв път страниците на „Съпротива.net“, новата книга на Христо Каастоянов. Първото впечатление - невъобразим жанров хаос: повествователни кътсове, писеса, копирани части от произведения на други автори, гори рисунки... Няколко дни по-късно с не особено голяма изненада установих, че не само аз съм имала проблеми с първоначалната рецепция. В една от столичните книжарници открих книгата на рафта с граматургията, въпреки че на корицата ясно се мъдри означението „роман“. Вероятно съвсем нарочно, далеч от всяка каква невинност, текстът се самоназава, за да се отрече впоследствие от всяка какви сковаващи жанрови правила и договорености. Това съвсем ясно личи в на пръв поглед необяснимия опит на Каастоянов да вмести в текста гвеста гвайсет и вторите страници от книги на Маркес, Хелър, Селинджър, Булгаков, Вазов... По един забавен начин „Съпротива.net“ разфокусира възприемането, напряга мисълта и изостря семивата. Така конструиран, текстът поставя прът в колелата на четенето, изкушава читателя да изпита своите лични интелектуални познания и литературна култура. Защото играта на разпознаване е отличителен белег на това писане - шеговито преповтарящо не само ехомто на чужди гласове, но и самото себе си.

Всеки, който малко или много е чел книгите на Христо Каастоянов, няма как да не е забелязал тази тяхна странна особеност: повторяемост и вариантност на темите, разказите, историите, имената и героите, мислите, мъдростите, мълчанията... Това е едно твърдоглаво, упорито творчество, което не спира да пише и до написва себе си - сякаш до границата на пълното изчерпване. Ала изчерпване няма,

зашото чудото на вечното завръщане означава непрестанно обновление и неистов копнеж по пресътворяване на формите и смисъла.

Очевидни са почти буквалните самопреписвания и в „Съпротива.net“. Естествено, в началото ти става чак дразнещо да четеш едни и същи неща отново и отново, докато не видиш нова обезсилваща рецептивната „съпротива“ временосочване в края: „2004-2007“. Това са годините, през които замисълът се заражда, узрява, трансформира се и придобива все по-завършени очертания в цяла поредица от текстове (разкази от „La vie en rose и други такива“ и „Последствия“, писата „Адът - втората пресечка вляво“ и гр.). Обаче да обвиним книгата в поредно, скучно, нахално сору-paste-ване би било съвсем несправедливо, тъй като е ясно видимо, че всички назовани и неназовани прежни текстове са просто еману в процеса на нейната поява. Действително срещата с вече изговорени случаи и стари образи е неизбежна. Все мака съноподобно, съвсем нереално се мярка мистичното място на Каастояновото писане - градът К., с неговите съноподобни и нереални истории, невъзможни жители и неотменни чудеса; все мака упорито продължават играта си Елвис Пресли и Човекът от Ямбол и все мака на парабоначния Хитлер много му се иска да се скара с някого, и все мака незнайно от къде се появява г-н Петров, и все мака убийствени са блаковете, урановите мини, Тракийският ансамбъл, мечтите и вземите решения. „Съпротива.net“ повтаря и преподрежда всички тези „и все мака“, за да им дари нов смисъл. Новото е почти незабележимо, в колажа, в заплитането на историите-цитати, в другия контекст, във въмъкването на слово и образ и в измъкването от тях, в прерисуването и преназоването на света.

Промяната е като да кажеш фингвин вместо пингвин.

И в нарисуваните автобуси.

И в съпротивата.

Резултат от призната постепенна, трезва и осмислена еволюция, книгата се оказва чудовищен възел от непрекъснати цитирания и самоцитирания, последствие на „последствията“, поредният фантазмен опум на Каастоянов да потърси пътищата към Aga.

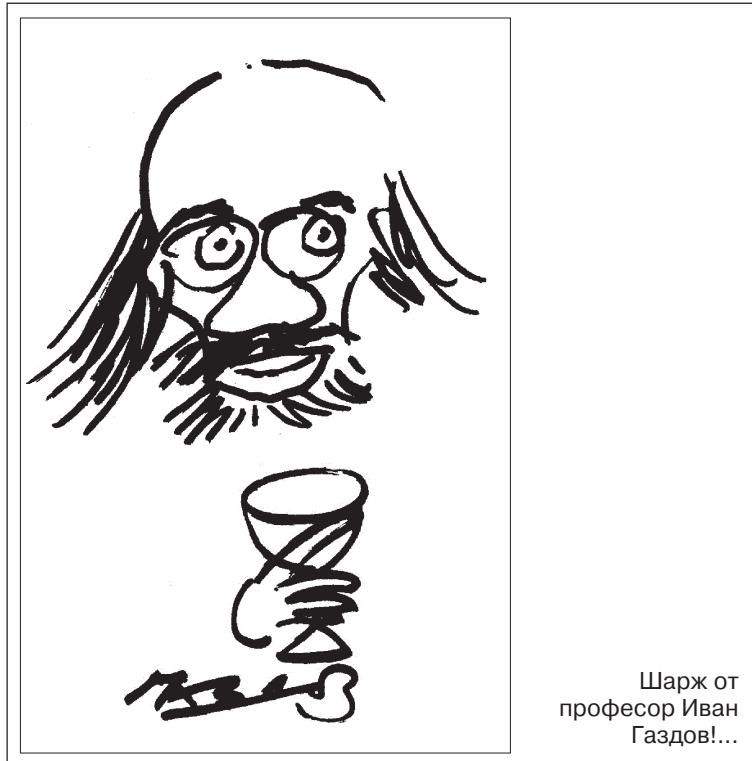
А пътищата към Aga при него винаги минават през съня и лудостта. Това са онези особени състояния на съзнанието, които отключват въображението и правят възможни множествените перспективи на отстранения поглед. Сънят е свободата да видиш отвъд очеви-

дностите на будуването, лудостта - свободата да изговориш видяно-то и да го защитиш. Историята за бунта на хората от дома за душевноболни е сърцевината на „Съпротива.net“. Тя ни се предлага във всевъзможни жанрови опаковки, постоянно се преоблича, преонакова, препазасява с неясноти и смисъл, за да ни отведе до прозрението, че Адът дебне тъкмо някъде на пресечката между „тук“ и „там“. Първата или втората пресечка, вляво, горе или долу, вътре или вън - все едно. Важното е, че той е самата реалност на живеенето. Ала героите на Каракостоянов не го умелят това живеене по учебник - с правила, забрани и етикет за добро поведение. Всеки един от тях е „препариран“ със свои и чужди абсурдни истории - като колоритен експонат с изкривени очертания, за да напомня, че няма лесни и еднозначни отговори. Една картичка може да е, а може и да не е автобусче, автобусчето може да се движи в различни посоки, да е спряло, да е без шофьор или скелети да го чакат на спирката... Авторът силно държи да подчертава това безкрайно „и така нататък!“ на гледните точки, на изговорените параграфи и късните чудеса.

Каракостоянов уважава „шантавите“ светове. За осъзнаването на простичкия факт, че тъкмо те са истинските и нормалните, се изисква специфичен начин на виждане - и той не по-малко „шантав“. Всичко в „Съпротива.net“ като че ли минава през очите на сънуващ. Това е особено ясно видимо в края на книгата, където на прескочи кобила си играят миналото и настоящето - героят ту се бузи, ту заспива, на трескави подскоци нахлуват познати лица, образи, места в непрекъснат низ от трансформации - и така - до пълната загуба на надеждни ориентири за реалността. „Да му се невиди и работата!... А преди малко от кой сън се събудих?“ - констатира фаталното си пронадане в междината героят. И завива. А зад завоя го очаква един заклещен автомобил на пресечка, дълга точно двеста десет и два метра. Ситуацията е повече от абсурдна: улицата е тясна и задънена, а колата няма задна скорост, за да излезе на шумния булевард. Ала героят избяга от един свят, който, съпротивляващи се, може що е преживял своята разруха: изходът е видим, защото очите са отворени и искат да го видят: „Въобще не е проблем!“ - виква победоносно героят на обезверения собственик - „Бутаме я до булеварда, после я заебаваме там и отиваме да палим общината и да им сртаме дебелите задници! Съпротивлявай се бе, човек! Какво само седиш и я гледаш тая кола!

Съпротивлявай се!“ И тогава най-неочаквано другият - вцепенен и настърхнал - грубо го прогонва, внезапно осъзнал, че в крайна сметка добре е да го има този „параграф 222“ - гори и само за да узаконява и оправдава равнодушето на личното бездействие.

И ако в един момент започне да ви се струва, че съзирате иронични отпратки към нашата, притихнала в уюта на желани невъзможни съпротиви, българска действителност, не се учудвайте. Вероятно ще сте на прав път.



Шарж от
професор Иван
Газдов!...

КАЗАНА ДУМА - ХВЪРЛЕН КАМЪК!

1987:

АКО СИ ГОВОРИМ ЧЕСТНО...

- *Беше време, когато знаехме за Христо Каракоянов поета, автора на песни, един от създалите на (вече легендарната) група „Студио Пулс“. После гойде дълъг период на мълчание в посока стихове и песни. В този период се роди прозата ти. Какво те накара так да посегнеш към китарата, так да възродите „Студио Пулс“, так да пописваш стихове, особено след онова стихотворение „Прощаване с младата художественотворческа интелигенция“?*

- Прилича малко на лутане, а? Уж се надявам, че не е, ама знае ли човек все так?... И се надявам също така, че и едното, и другото, и въобще всичко, с което се занимавам (защото по едно време и карикатури бях взел да рисувам, и пиечки с един тип писахме, и за едни публицистики ядох бой в пресата), та всичко това, взето на куп, изразява някаква позиция. Дано. А специално за това, дето сега ме питаш, искам да ти кажа, че винаги съм дрънкал на китарата, и съм съчинявал куплетчета, не съм спирал да го правя. Защото е много хубаво да се изправиш сам срещу тия хора отсреща и лично да им кажеш какво мислиш по този и този въпрос, а те точно толкова лично да ти обърнат гръб, ако само за миг ги излъжеш. И никой няма да гойде да те отърве. Редактор, художник, режисьор или който и да е. Сам си.

- „Защото времето лети и страхотно завива в ноцта“. Това изречение срещнах и в „Перпетуум мобиле“, и в последната ти „Сбърканата хроника“. То обяснява ли по някакъв начин нещо важно в самия теб или за самия теб. Или - не се ли разпилява човек ей така в стихо-

бе, песни, проза, публицистика?

- Тая приказка я чух навремето от бургаския музикант и филолог Пламен Ставре^в, ти много добре го познаваш, мой пък я чул от не знам си кого си... И ми се видя като ключ. Не, не като ключ, ами по-скоро като спусък. Най-сериозно! „Перпетуум мобиле“ преди това имаше един кун мисли за момото - от библията ли не щеш, от Пиърс Пол Рийд ли не щеш, от кого ли не щеш - и всичките все в смисъл, че нещата се повтарят. И ето че това „заштото времето лети и страхомно завива в нощта“ се оказа най-точното. Друга умисъл не знам да съм имал. Слушай, ама то наистина лети и наистина завива в нощта!...

- Имаш особен поглед към миналото ни, то, мисля си, те влече и ти (макар и странно понякога) дълбоко проникваш в него. А съвремето ни, нашето време? Твоето място в него, откриваши ли свои герои днес, ще ги имаш ли утре?

- Миналото е по-интересно, защото мирише на таван със стари неща и стари книги. Не знам, може и да бъркам, но за мен миналото съвсем не е точно минало, и тайно си мисля, че тие две книжки са по някакъв начин и за днешния ден. Де да знам точно как е мислил някой мой връстник от 23-та година. Тъй че за да си обясня защо той е тръгнал с един скапан пишов да сваля цар и бог, съм длъжен да го разбера от хората, десет сега са край мен. И никој страхът е останал в миналото, никој храбростта сме я ние измислили.

- Какво се промени в теб през годината, която днес свършива, какво ще се промени - мислиш - в тази, която днес започва.?

- Чакай сега, чакай сега... Ти сериозно ли смяташ, че един човек на 38 години може толкова често да се променя, всяка година? Мен не ми се вярва да може, но ако трябва да си говорим честно, тогава ще ти кажа, че след тази година вече ще ми е по-трудно да си изкривявам душата. Щото и това ми се е случвало с тая моя журналистическа служба.

Но след 1987-ма година с всичко онова, което тя ни донесе, мисля че просто няма да имам това право. И никой от нас не би трябвало да си го позволява, ако искаме да оцелеем.*

*„Народна младеж“, 31.12.1987
Разговора осъществи Валентин ПАНАЙОТОВ*

* Двайсет и три години по-късно..., както пишам в американски-те филми... Нямам представа какво съм искал да кажа с тия тежки

думи за нещастната 1987 година... Да е било 1986, га съм имал предвид Чернобил... Но не е. Тъй че не знам...

Онова стихотворение обаче, дето го споменава Вальо в началото, си го спомням...

Ето го:

*И така - отиват си годините,
и старее бавно твоята ръка,
и са сиви всъщност дните - сините,
и е сива оредялата коса...*

*Но понякога съвсем за малко
те залива спомен за едно гнездо,
глас на върбова пищялка,
глас на крушово листо;*

*остър мирис на една гора зелена,
дъх на остра дяволска трева:
тайни думи, думи забранени... -
и кога ли всъщност е било това?*

*И за миг изтръпваши ти тогава, братко,
и си мислиш: нещо си е отишло...
Ала то е рягко. И е тъй за кратко -
че евва ли всъщност е било.*

*И отново ти си... Ти си същият!
И те цепи болната глава...
И колата... Лозето... И къщата...
И завинаги ще е така.*

1996:

ПИСАТЕЛ СЕ СТАВА ЦЯЛ ЖИВОТ

Важни са ми думите - искам да бъда максимално точен и ясен

- Може ли Христо Каастоянов сам да каже какъв писател е?

- Трудно ми е да отговоря, когато наоколо я няма жена ми. Тя е много по-точна, щом трябва да се говори за Христо Каастоянов в трето лице. Защото го изпита на гърба си. Впрочем, едно пояснение - важно, струва ми се. Забранил съм в къщи по мой адрес да се употребява думата „писател“. За мен това е нещо, до което се стига за целия живот. И все се страхувам, че още не съм стигнал до онова, което искам от този живот, ма га си позволя лукса да мисля за себе си като за писател. Ако някой ме помни като такъв след смъртта ми... - то ще е друго.

- А какъв човек е Христо Каастоянов?

- Аз съм човекът с най-много гвойки в паспорта! Моят паспорт е изданен на 22.2.1982 година, важи до 22.2.2002, а пък съм роден на 22.2. Най-много гвойки в паспорта... - също е нещо! (Само на страници втора и трета гвойките са общо 17 на брой! Когато през 2001 година трябваше да си сменяме личните документи - тоест парспортиите с лични карти - адреси ми се досвидя зелената книжка. Правих, струвах, но си го запазих (малко мошеничество никога не е излишно). И си го пазя. Бележка от много по-късно време.) Човек трябва с нещо да се похвали, нали? Можте най-много гвойки са моята хвалба. А пък иначе мисля, че съм човек, (лаская се от тази мисъл), който не обича да лъже. Но да се разберем, като казвам, че не обичам да лъжа, не означава, че не лъжа! Лъжа си, но не го обичам това и ми е много съвестно тогава...

- Имате ли кумири в писането и в живота?

- При мен тези, които почитам като мои учители в професията и в живота, са едни и същи. Човекът, когото страшно много почитам,

е Йордан Радичков. Той ми е любим писател и е човекът, на когото, да Боже, бих искал да приличам. Има и други лица, които не познавам, но почитам - такъв е Джон Ленън. За мен това са по-скоро хора-школи, от които се учиш. Кумирът е нещо, пред което се прекланяш, а това са съвсем реални хора. С тях например мога да разговарям, а не да блея благоговейно...

- *Радичков Ви сравнява със старовремските, вкусните, стичи-
вите ябълки карастоянки. Ял ли сте от тях??*

- Имам смътен спомен, че май да, но не съм сигурен. И ако го имам този спомен, той извърши от чудовищното внушение, което го има в едно писмо, отдавна изпратено ми от Радичков. Тръпчиви са едни такива тези ябълки карастоянки. Когато си ходил, ходил, ходил по баирите, да ги намериш някъде, те са толкова хубави за тебе, които си ходил, ходил, ходил по баирите, колкото да кажем, гивите круши. В Тополовград им викахме „аламку“ на гивите круши. От това по-голямо удоволствие комай няма... Майтана се, ге.

- *В разказите Ви има плаващи сюжети, отделни детайли, ге-*

2 декември 1989 година, Ямбол, площадът пред пощата.
Авторът говори на първия свободен митинг в града: един
ентусиазиран
порив, който
твърде скоро
щеше да му
излезе през
носа... Но
това, разбира
се, е една
съвсем,
съвсем друга
история. И
никак дори не
е дисидентска. Ще проща-
вате за
качеството. Аз
тая снимка я
нямам в
архивите си,
ами си я
сканирах от
тогавашната
преса.



roi. Тези наслагвания в никакъв случай не са гразнещи, напротив, те създават любопитство, силно нетърпение да се види как реагира Иван Маминколев например. Какво целите с това съзнателно повторение?

- Иван Маминколев и Нерадко Минев са една идея, облечена в човек. Аз не мога да си представя, че ще преписвам един разказ на белова и той ще е същият като в черновата. За времето между черновата и беловата нещо се е случило не само на мен, но и на Иван Маминколев и Нерадко Минев. Вероятно това нещо се е отразило върху характерите, върху живота им. Това не мога и нямам право да не го забележа, затова те присъстват, промените... А пък същите тези хора, пренесени в двайсетте години..., е, то пък вероятно е свързано с желанието ми всичко онова, което пиша за двайсетте години, за живота и гибелта на анархистите, да бъде една книга, следователно - това да са един и същи хора. Но те са и такива, реагират по един и същи начин...

- Като Ви слушам как говорите, си мисля, че лесно пишете.

- Отначало и аз мислех, че е така. Бях много горд от това, че на белия лист още от първия път нещо излизаше, нещо се получаваше - можех да затварям целия разказ. След това взе да ми става все по-трудно. Не знам трудността дали не е келешлък от търсенето на думите, което пък унищожава вниманието около сюжета. Важни са ми думите, искам да бъда максимално точен, ясен.

- Такова напрежение в текста въобще не личи при четене. И понеже ми се струва, че всичко върши с лекота, ми се ще да Ви попитам коя домакинска работа най-ненавиждате?

- Всичките! До една, мамка му! Случих на съпруга, която не само никога не ме кара да върша домакински работи, не се сърди, когато нещо не съм направил, тя ужасно приятелски ме щади от цялото това домакинство. Чак понякога ми става тъжно, но аз преодолявам мъжки тази съвестност и продължавам да не се занимавам с домакинска работа. Мисля си, че моето присъствие в тази къща не би трябвало да блести непременно с това, че умея да си служа с прахосмукачката, че умея да пера. Присъствието на мъжа в къщи е в някакъв по-друг смисъл. А може би това си е едно тарикатско измъкване или оправдание, че не обичам да върша домакинска работа!... Ама звучи гордо, а?

- Имате ли хоби? Нарочно не Ви задавам въпроса какво правите в свободното си време, защото ще кажете, че нямате свободно време?

- Да, нямам свободно време. Нямам почивен ден. В момента, в

които жена ми включи пералнята, аз побягвам в редакцията при компютъра. Той за мен е играчка и божество.

- *Какво му липсва на мъжа днес?*

- В „Прашно лято“, която излезе миналата година, съм се опитвал на мъжа, дено го има в тая книга, да му обясня какво му липсва. И аз, и той мака и не разбрахме какво е това нещо. Зная обаче, че точно то - това нещо, каквото и да е - е причина днешният мъж от нещо много да го е страх. Вероятно за мъжкото му самочувствие, за мъжкото му признание, че не може да го изпълни. Цялата историческа памет е така филтрирана, че ние точно не знаем какво е имал някогашният мъж в своето ежедневие, та да може да разберем какво от онова ежедневие му липсва сега. И това да ни помогне да обясним тревогите на съвременния мъж. Мен самия много ме е страх от НЕЩО.

Интервю на Йорданка Ингилизова

„Черноморски фар“, Бургас, 27.3.1996



2007 година. Тодор и Боряна се вземат... Венчават се в храм, построен през 1847, когато никоя черква не можело да е по-висока от феса турчин, качен на кон...

1998

ИСКАХ СИ МОЕТО ЛИЦЕ

Христо Каастоянов, журналист и писател с издадени 10 белетристични и една поетична книга, стана носител на тазгодишната награда „Чудомир“. Тя се присъжда за публикуван в пресата разказ. Каастоянов спечели приза с разказа си „Жасминова шия с дъх на кармин“.

- Идо, ти грабна наградата „Чудомир“ и изчезна от Ямбол. Къде се губи толкова дни по пътищата?

- Бях по дела и струва ми се, важни. Участвах в националната журналистическа среща и се оказах един от тези, които според мнението на присъстващите жюри са издигнали неприемливото и крайно искане журналистическите „действия“ да не се разглеждат от наказателното съдопроизводство. Да, всеки обиден от журналист трябва да има правото да съди този журналист, но нека бъде така добър да си наеме адвокат и гвамата да застанат в залата, като гражданин преди гражданин. Докато държавата чрез тремата си власт представяла страна, ясно е какъв е резултатът в тези спорове. След тази среща имах премиера в Стара Загора на книгата ми „Смъртта на Санчо Панса“. Откриих и изложба от карикатури. Okaza се, че в този град имам страшно много приятели.

- Как се чувстваш като носител на „Чудомир“?

- За мен наистина е чест тази награда и то голяма чест. Причините са много. Това е най-старият съхранен литературен конкурс. Призът на името на Чудомир е единствен и както и да го погледнеш, е национален. Журито беше съставено от хора, които уважавам. И още, фактически това са хората от „Стършел“, вестник, в който смятам

за чест га печатам. И най-сетне - именно от тях много тържествено получих майсторско свидетелство, също важна награда.

- *Като говорим сега, се сещам за една друга твоя награда - на ямболската община за цялостен принос в културата или нещо подобно, която ти скандално отказа. Основанията ти да определяш наградите като приемливи и неприемливи?*

- Това беше преди 6 години. Тогава сами си създавахме калта в гъюла и гъюльт беше парцелиран. Официално му викахме „поляризация“. Между парцелите летеши кал и човек скоро загубваше в буквалния смисъл на думата лицето си. Аз си исках моето лице, затова отказах наградата. Но от „Чудомир“ никога няма да се откажа.

- *Въпреки крайните ти реакции към наградите можеш ли да обобщиш все пак отношението си към призовете в няколко изречения?*

- Лесно е да се думна в гърдите и да ти кажа, че наградата е отговорност и задължение, но тъй като обичам „Труд“-овете, прегочитам да съм честен: наградите ласкайт със съдържащото се в тях признание.

*Ваня Авджиева
„Труд“, април 1998*

2000:

СЕГА И ВЕДНАГА...

*Един разговор за човека, приятеля и писателя
Христо Каастоянов*

Христо Каастоянов е роден на 22 февруари 1950 година. За всички става ясно, че след няколко дена той става точно на 50 години. Това интервю е един малък подарък от гвата вестника за публицистка, приятеля и писателя Христо Каастоянов. За петдесетгодишния си живот той успя да се ожени, да стане баща и да напише книги. Сред тях са „Животът, третата лъжа“, „Прашно лято“ - известна с това, че в този роман няма мръсна дума в българския език, която да не е употребена. Написал е още „Перпетуум мобиле“, „Кукувича прежда“ и много други. Автор е на безброй публикации из почти всички литературни и не до там литературни вестници. Останалото за него читателите ще научат от самия него.

- *Христо Каастоянов остваства, но помъдрява ли?...*

- Сигурно помъдрява, но ако това всенак е ног въпрос, то тази възраст е задължителна за друго - трябва да ставам сериозен. А това вече е проблем.

- *В какво се състои проблемът?*

- Проблемът е в това, да започвам да ставам сериозен, а всъщност не знам какво значи това...

- *Можеш ли да се върнеш в живота си и да набележиш най-важните неща, които са ти се случили?*

- Това е много красив въпрос. Сигурно нещата, които трябва човек да си спомня, са много и всеки ден той си спомня за различни хубави неща. Но това, което е неизменно в живота ми, не знам защо, са зимите в Тополовград.

- Защо точно тях си спомняш?

- Хубав сняг, много. Дядо ми отива на лов за глигани. Като се върне с глиган се събира цялата махала. Пекат се пържоли, постоянно някой притичва за поредната изпотена канка с вино. Някой разказва как е утрепал прасе, ама никой не го слуша, защото всички са утрепали прасе. Така беше. Ужас! Давай следващия въпрос, че това край няма.

- Какво ти даде и какво ти взе животът, посветен на изкуството?

- Нищо не ми е взел. Само получавам. В края на краищата, за добро или за лошо, всичките ми приятелства са свързани точно с това, за което ме пумаш. То може това да не е много хубаво, но е така. Дори и приятелите ми военни, са ми приятели „по тая линия“...

- Коя е голятата ти мечта. Събудната или несъбудната?

- Аз голяма мечта не съм имал, а колкото и да ти е смешно, още като ученик в прогимназията си мислех, че ще се занимавам с това, с което се занимавам в момента. За нещо много приятно ли съм го мислен, за нещо много лесно ли...? Не знам.

- А какво се оказа?

Оказа се тежък, изнурителен, включително и физически тежък труп.

- Какво те предизвиква днес? А какво те е предизвиквало някога?

- Днес - простотията. Някога -nak тя. Лошото е, че сега е повече. Някой ни скрои шакана, и явно целта на този някой е била съвсем да оскотеем. Впрочем чувствата ни с простотията са взаимни...

- Имаш ли любима творческа тема?

- Да, даже гве. От една страна, естествено, са анархистите, а от друга - малкият човек, кого е наплашен, напъден и смазан. Това е! Между другото, не си спомням да съм писал за голяма блъскава любов. Не защото не вярвам в нея (аз всенак съм я изживял), ами защото същият този малък човек се страхува гори и от това. Според мен той трябва да бъде описан точно така.

- Защо точно анархистите? Отговарят ли те на твоя характер, на твоята идеология?

- Идеално! Никога не съм се замислял за това. Вероятно духът на свободолюбие е това, което ме е запленило. И това, че винаги са били отхвърляни от същия онзи малък човек. Малкия човек са го плашили с

тях. Казвали са му: анархистите ще ти вземат всичко, ще те утре-
нят, те са против бога и царя. А те всъщност са искали да поставят
тъкмо малкия човек в центъра на вселената. Предполагам, че тази
неразбраност ти прави в моите очи трагични личности.

- *Кое е нещото, което Христо Каракоянов не може да си позволи?*

- Кола!

- *Ще уточниш ли?*

- Виж сега, в този живот се успокоих, когато разбрах, че няма да
постигна три неща. Те са, че никога няма да изляза в чужбина, че нико-
га няма да имам кола и че никога няма да имам прическа „канадска
ливада“. Това наистина ме успокои, защото имам три кахъра по-малко.
Надявам се на тяхно място да се появят по-полезни кахъри...

- *Коя е най-голямата опора в живота ти?*

- Защо ми задаваш отговори? То се вижда отвсякъде. Добре, ще
отговоря. Най-голямата опора в живота ми не е просто жена ми, как-
то ти си помисли. Най-голямата опора в живота ми е семейството ми,
каквото и да отмачава това...

- *Времето промени ли изворите ти на вдъхновение?*

- Много шiban въпрос, така га знаеш! И „га“, и „не“. Затова защо-
то тези неща, за които казах преди малко, дено са ми интересни, са
били винаги едни и същи, но самите те са се променяли. Затова и „га“, и
„не“. Защото малкият човек от 68-ма година е съвършено различен от
малкия човек от 79-та година, а те двамата нямам нищо общо с тех-
ния син или внук от 2000 година. Изменят се не героите ми, а хората,
които виждам и превръщам в свои герои.

- *Напоследък освен че пишеш книги взе участие и в няколко изложби. Какво ти носи рисуването?*

- Това е много сериозна работа. Аз вече имам няколко изложби -
всичките за по един час! Така пише и на поканите, така и тaka, кая ви
на откриването и закриването на изложбата ми. Два повода да му
пийнем. Вече беше казано, че създавам творбите си със смесени техни-
ку и крадени материали. Картони от печатницата, моливчетата от
малката ми племеница... - такива работи. А пък Пламен Ставрев по
този повод изрече историческото откритие: „До вчера Каракоянов
беше само графоман, от днеска вече е графикоман!“ И аз не знам той
ласкае ли ме, или ме обижда. Но иначе, сериозно казано, в тия смешни

рисунки се опитвам да „описвам“ как същото, което и в разказите си.

- Насочил си се предимно към карикатурата, хумористично-ироничното в живота. Това се чувства и в творчеството ти, но не в толкова силна степен. Защо?

- Въпросът е много важен и трябва да си помисля. Сигурно защото си въобразявам, че в словесното творчество умее повече да боравя с думайли. А карикатурата е като юмрук в носа. Хайде нека да е като виц, дено анархистите са викали: „сега и веднага“. Пък може и да бъркам, но наистина смешен фейлeton не помня да съм писал.

- Роден си в Тополовград, живееш в Ямбол. Какво е значението на тези два града в живота ти?

- За Тополовград вече стана дума. Това е в „първите седем години“ на живота ми, с всички произтичащи от това последствия. А Ямбол..., в един вестник, който вече не излиза, имах рубрика „Христо Каракоянов от Ямбол“. Мисля, че това е най-точният отговор на въпроса какво е за мен Ямбол: Христо Каракоянов от Ямбол.

- Коя е най-голямата лъжа, която си изрекъл?

- Не казвам, защото ако кажа, това веднага ще бъде най-голяма-та лъжа...

- И всенак?

- Най-голямата лъжа, която съм изрекъл, е, че никога не съм лъгал. Първият Закон на Каракоянов гласи: „Като те пумат къде си бил снощи, придържай се максимално близко към истината. Защото ако те накарам да повториш, вероятността от грешки намалява.“ А ако трябва сериозно да говорим, никога не съм вярвал на тая подлост, дено ѝ викам „благородна лъжа“. Няма такова нещо.

- Какво не можеш да простиш?

- Може да ти се стори странно, но май няма такова нещо. Всичко се проща, рано или късно.

- Смятам, че тези 50 години са истинските години на Христо Каракоянов. Те го очертаха и като човек, и като творец, и като нещо непредсказуемо. Ще се промени ли Христо Каракоянов през следващите 50 години?

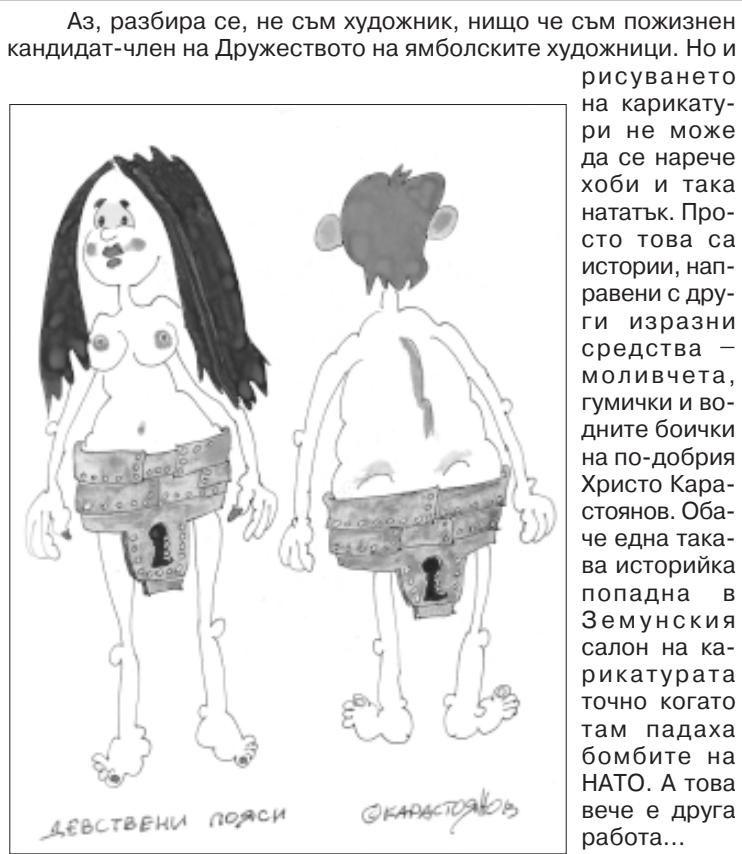
- Чувай сега. Дъстин Хофман, като станал на петдесет години и казал в къщи - тaka и тaka, преполових си живота и започвам втората половина. Важен! А тъстът му го попитал: „А ти много ли хора на по 100 години познаваш?“ И Дъстин Хофман светкавично се отказал

от „втората половина на живота си“. И в този смисъл аз не подкарвам вторите си 50 години, аз подкарвам първите си 60 години, защото животът няма втора половина. През него, каквото свършиш, свършаш, но сега. Нали ти казах преди малко: „Сега и Веднага!“

Разговора води Кети Котева

Едновременна публикация на „Делник“ и „Ямбол“,

18.2.2000



2000:

АКО ИМАШ НЕЩО ДА КАЗВАШ, КАЗВАЙ ГО ВЕДНАГА!

*Едно време знаехме: една партия - една връзка. Сега
партиите са двеста и всеки иска солунската митница,
твърди писателят*

- Христо, как се чувстваш на петдесет?

- А, недей, че нещо почнах да се вземам на сериозно! Предпочитам да ти припомня какво му бил казал на Дъстин Хофман тъст му. Дъстин Хофман, като навършил петдесет, казал, maka и maka, хубаво ме гледайте: станах на петдесет, значи съм си преполовил живота и навлизам във втората му половина. А тъст му го погледнал малко maka особено и му рекъл: А ти много ли хора на сто години познаваш?...

- И какво?

- Как какво - животът няма втора половина. Ако имаш нещо да казваш, казвай го веднага. Същото се отнася и ако имаш нещо да вършиш. Впрочем ти забелязала ли си как се опитвам най-официално да делят живота ни на „преди“ и „сега“. Само дено нещо напоследък не е много ясно „преди“ КАКВО и „след“ КОГА...

- А на теб как ти се отрази тая промяна от „преди“ в „след“?

- Нещо ни прецакаха. Виж сега, в самото начало, през май деветдесета ти ме срещна с едни бургаски ученици, ако си спомняш. Значи: май месец, деветдесета! Всичко бри и куни, митинги, лозунги, свободолюбие, вестници никнат като маквоз, „Панорама“-та продължава по три-четири часа, наближават избори за Велико народно събрание - картийка ти казвам! И аз им викам на децата: Така и maka, имам толкова и толкова години стаж като вестникарин, но мога да ви гарантирам, че цензура като сегашната и като тая, дено се е задала - аз не съм сънувал! И те съвсем справедливо ми викат „ама как“, „ама недей maka“,

„ама виж как всеки може да напусва всекиго“... И аз се чувствам като един лаф на Атанас Славов: не знам какво казвам, но знам, че е точно както ви го казвам!... Честно! Знаех, че е така, както им го казвам на милиите, а не мога да им кажа защо е така. А пък не мога да им го кажа, защото и аз не знам. Ама като взеха после да никнат банките - взе лекичко да ми просветява. И накрая като гръмнаха една след друга - съвсем ми се изясни: свободата на словото си е свобода на словото, тъй че псуващ на воля и викай „Смърт на тоз“ и „Смърт на онзи“, обаче как са се движели и намествали в същия този момент на свободолюбие парите - е, това вече не! Днес, сама виждаш, по вестниците взеха да излизат едни такива мемоарни цифри и суми, със задна дата, естествено, когато битият бит, а втората половина от поговорката - дето викаше Гиньо Ганев - невинаги е весела. Обаче гори и сега свенливо и гордо отказват да отговорят на въпроса за „първия милион“, нали? Или виж онова - „в международен план“. В международен план какво стана? Падна Стената, всички викат „ура“ и танцуват на площада. И първата им работа беше да бомбардират Ирак, че нали уж вече демокрация, божем! После няколко войни у комшиите, после оная история с Косово (от която светът тепърва има да бере ядове, ще видиш!) и накрая какво? В Австрия тръгна управлява една партия, дето лидерът ѝ стреля с лък по мишена с образа на Симон Визентал. А Симон Визентал е онзи, дето издирваше нацистки престъпници. Въобще, да живей западната демокрация!

- *Ama ti da ne si решил да ставаш еврокептик?*

- Решил съм... Какво ще решавам! Тя Европа ей тонинко не крие, че е българокептическа, аз ще ѝ вярвам... Ама, дето викаше един приятел, когато завали дълъг - „Остави ги да правят каквото знаят!...“

- *A как се отнасяш към все по-шумно изразяваното мнение, че и днес властта връзкарства?*

- Както и га се отнасям - то си властва. И според мен още по си властва. Защото едно време какво беше? Една партия - една връзка. Сега партиите дъвста и кусур ли станаха, колко ли, не знам. Ама членовете на всяка една си искат това, което иска всеки партиен член: Солунската митница. И няма не искам, няма недей - тая нали си я чувала? На последните избори един се кануциал - ще става човекът народен избранник - а върхът на кариерата му беше заместник-главен счетоводител в ТПК. За него не знам стана ли, не стана ли, ама

како ги гледам в петък в Народното събрание, си викам - че защо пък
да не стане човекът, да не е по-долен?

- Да, но и твоят син завърши театрознание. Не го ли уреди ти?

- Да бе, га. Защото всеку ден си пия ракията с ректора на НАТ-
ФИЗ. Всъщност кой е сега ректор там?... Освен това синът ми не ще
да се занимава с писане, ами се занимава с музика. Това от мен ли да го
е наследил? Аз, дено не знам и три акорда на китара - пятай Пламен
Ставрев да ти каже. Защото той само Пламен Ставрев ме търпи да
му дрънкам, само че даже и неговите нерви понякога не издържат и
вика: Бе ти, да знаеш, имаш много трогателна представа за музиката!
А синът ми - музикант и даже го канят по разни международни фести-
вали. На Коледа бяха в Македония например.

- И сега - ще има ли „тридена яли и пили!“... Уточнен ли е вече
дневният ред на купона?

- Няма такова нещо. А би трябвало - нали уж ще ставаме сериозни? И ако трябва да ти отговоря наистина сериозно, то, га ти кажа,
просто викам да се съберат приятелите с китарите, а там вече... Нали
помниш как го е написал Окуджава? „Давайте говорить друг другу ком-
плименты, высокопарных слов не стоим опасаться...“

Интервю на Йорданка Ингилезова

„Черноморски фар“, Бургас, 21.2.2000

2003:

ЖЕЛЕЗНИТЕ МЪЖЕ РЪЖДЯСВАТ ПЪРВИ...

На която и опашка да се наредя, другата върви по-бързо

- Как се чувстват твоите герои Иван Маминколев и Нерадко Минев? Още ли чакат онъ, който отскочи до гарата да посрещне един авер?

- Не ги знам... Но инак, вярно, досма постояха да го чакат. На около ври и куни, разбиращ ли, а те какво чакат - не знам.

- С тях в романа си „Смъртта е за предпочитане“ спечели конкурс на „Развитие“. Не си ли казваши вече „Бе, майната им“?

- Георги Господинов написа, че тия двамата се били прескачали от книга в книга като бълхи. Обаче май не можа да ги сримат да ми се махнат от главата... Иван Маминколев и Нерадко Минев, както аз я разбирам тая работа, са мои съвременници, точно толкова раними и издръжливи, колкото сме всички ние. Живеят в абсурдния ни свят и за съжаление реагират на ставащото точно както в онзи тъп виц, дето двама си седят в таковата и единият вика: „Я, то заваля...“, а другият отвръща: „Бе, остави ги да правят, каквото си искам!...“ Ако трябва да се правя на интересен и да говоря сериозно, ще ти кажа, че точно те можеха да бъдат онова, дето му викам средна класа, която пък от своя страна е другото лице на спокойното гражданско общество. Ама като ни връхлетя демокрацията и когато едно правителство либерализира цените, ножицата тръгна да се разчеква и да превръща българските граждани в една шена чудовищно богати хора и огромна маса от нещастници с изсмукани от скъпотията левове. И ай чао на средната класа. Тъй че тия двамата са от ония деветдесет процента българия, които ей сега в началото на зимата обезательно почват да се кръстят и да викат: „Да оцелеем...“ А после напролет се раждат, чеnak се били хванали за зеленото. Представяш ли си? Вместо да хванат тиягите,

те викам - хванахме се за зелено. Оцелели били понеже!

- *Какво означава думата папардак, която намерих в романа ти?*

- А, тук ме излови!... Това „папардак“, общо взето, значи безнадежен старец, ама наистина безнадежден, дено вече е предал четата. Ръснаците викат на такива „дряхлый старикашка“ или нещо подобно. Тъй че „папардак“ съм на съм е същество, дено каквото и га го правиш - търни.

- *Кого в днешния наш свят можеш да оприличиш на папардака?*

- Ами като чуеш някой да търмори: „Кой ги избра тези бе, кой ги избра тези бе...“ - га знаеш, че е папардак.

- *Защо твоите герои често повтарят „И няма да се плаши!“?*

- Дават си кураж, защо... Лошото е, че си дават кураж в смисъл да не обръщат внимание на това, че наоколо наистина взе да става страшно.

- *Ako напишеш роман за времето на прехода, ще го наречеш ли „Смъртта е за предпочитане 2“?*

- Не. Напомни ми после да ти кажа как бих го озаглавил...

- *По какво се отличава ранният Каастоянов, описал мирния преход към крътеницизма, завършил с пълното оскотяване на българския народ, от Каастоянов - Дядото?*

- Сигурно съм станал по-плашлив, не знам... Страх ме е за внучка ми.

- *Пречи ли ти журналистиката, с която си вадиш хляба, на висшето изкуство на словото?*

- Как ще пречи? Все си е работа с думите. Освен това ти знаеш ли колко разказа за изскочили след време от някоя допуска?

- *Tи си стоук, живееш си в провинцията, наричаш себе си професионален провинциалист и никак не ти се иска да станеш столичанин. Чувстваш ли се провинциален писател?*

- Какъв стоук?! В провинцията си е направо рахат работам! И не мога да си представя, че мога да живея повече от един ден в София. Честно ти казвам! Още като сляза от влака на Централна гара, и лудвам. А това за провинциалния писател... - предполагам, че нещо си правиш майтан. Добре, нека тогава и аз малко га се пофукам... Ръкопицът, с който направих впечатление пред журито на конкурса „Развитие“, е писан в Ямбол. Разказът, с който впечатлих журито на „Злат-

ния ланец“ на „Труд“ - също... Имам още една награда, с която много се гордея - „Чудомир“. Тя също ми е заради текст, писан тук... Обаче инак въпросът ти е азъки сериозен. Ако трябва да го кажа накратко - ние живеем в две Българии: София и всичко останало. Скоро ще си говорим с преводачи и ще си ходим на гости с визи. И ще попълваме митнически декларации: тъкмо на 8-ми километър има караулка... Това, разбира се, важи най-вече за бизнеса, ама важи и за литературния живот. Някой да знае как я кара Ивайло Балабанов в Свиленград? Какво пише и пише ли изобщо? Има ли хляб на масата и ракия в хладилника? Или Георги Янев в Стара Загора. Или Румен Денев в Казанлък. Боже! Вие там, в София, не знаете как я караше Добротир Тонев в Пловдив, аз за Ивайло Балабанов от Свиленград приказвам... Ако продължава така, имаме всички шансове да ликвидираме необратимо представата за национална литература. Обаче, от друга страна, Божана Апостолова в Пловдив не спира да издава книги на български автори, без да прави каквато и да било разлика между адресните им регистрации, та чукам по-обнадеждено на дърво...

- *Какво те задържа в Ямбол?*

- Е, а ге?... Каквото и да кажа, все ще прилича на някакъв вид оправдание, а то няма за какво да се оправдавам. Нито пък да се жалувам...

- *Ходил ли си скоро в родния Тополовград?*

- Уви, не...

- *Ти измисли тъй наречения исторически наивизъм. Какво прикриваши зад това понятие?*

- Абсолютно нищо не прикривам. Историческият наивизъм е откровено признание. Наивизъм и толкоз. Историка наивист не го допускат в закритите архиви и секретните отсеки на публичните библиотеки, така че той чете пожълтелите вестници и си задава наивни въпроси. Например сеги и се пума: Абе ей, с какво Законът за защита на народната власт от 26 януари 1945-а? Или: Какво сме дурили през август '68 в Чехословакия - само половин година след като през април сме подписали договор за дружба, в който изрично е казано, че взаимно ще си помагаме, ако някой не нападне с танкове?... Или: Защо, когато подпалиха бившия партиен дом, там изгоряха точно архивите, и то не всичките, ами баш масивът с документи, касаещи дейността на ЧК и

Коминтерна в България?! Такива работи...

- *Какво още не знаем за анархизма, за Георги Шейтанов и неговите побратими анархисти?*

- Нищо не знаем за анархизма! И така ще бъде, докато „анархизъм“ ни се представя като синоним на „анархия“. Всяка власт ни го внушава това нещо. Няма такава власт, която да не се ужасява от идеите на анархизма. Просто защото анархизмът поставя в центъра на вселената човека и отрича каквамо и да било форма на насилие над волята и разума му. А властта разчита единствено на обратното. Георги Шейтанов пък е отново забравен... Кой да иска да е жив споменът за този човек и за неговите текстове? Иван Костов ли? Или Симеон Сакскобургготски, а? Хайде холан! Че нали Георги Шейтанов е казал: „Свиня е влязла в храма на живота - убийте я!“

- *Какво стана с движението „Поети с китари“? Гриша Трифонов не е в Харманли, в Ловеч се опитват да ви откраднат инициативата. Да не би да останявате?*

- Че останяваме - останяваме. Но май че има и нещо по-важно... По принцип тая работа - да грабнеш китарата и да изръмжиш нещо - може да съществува само като съпротива. То си е съпротива - не става за бизнес. Само че трябва да бъде чуто. А ти га си чувал по някое радио нещо такова? Нямаш представа какъв guck е направил Mumko Динев, ама някъде га е излъчвана песен от този guck? Пламен Ставрев има няколко страховитни нови песни, ама ги знайт само приятелите му. Тъй че сме започнали да сезамваряме в някакъв омагьосан кръг. А бард фестът в Ловеч е една надежда, че кръгът може да бъде разкъсан.

- *Изкушен си и от карикатурата. Смяташ ли се за професионалист, или просто правиш картички?*

- Е че как! Аз например съм обявен за пожизнен кандинат-член на ямболското дружество на художниците. Имам не знам вече колко изложби - и всичките за по един час!!!! Страхотно! Участвал съм и в международни салони... Виж, като казах „международн салони“, и моментално се засрамих, че се майтапя с тия работи... Естествено, че не съм професионален художник, но мои карикатури бяха включени в Земунския карикатурен салон през 1999 година - в разгара на най-циютската война: там, дено НАТО трепеше конвой от трактори и въоръжени до зъби телевизионни говорителки. Помня едната картичка. Беше едно човече, обесено на ивиците на американското знаме.

- Публицистиката ти красноречиво говори, че си наясно с политиката повече от професионалните политици. Не ти ли се е поисквало някога да се захванеш с политиката? Издавал си вестници, защо да не станеш и политик?

- Сто на сто ми се е приисквало, хем и аз съм бил партиен секретар... Виж сега, един от „Законите на Каракоянов“ гласи: „Железните мъже ръжаят първи“... Един туха казващ, таха и таха, политиката е мръсно, но доходно нещо. Тоест е въпрос как за пари, а аз от пари знаеш ли колко разбирам? Всеки месец се чудя как да си платя тока... Викаш, „професионални политици“... Хубаво, нека, само че какво значи „професионалист“? Хайде, да кажем, през деветдесета година нямаше откъде да се появят подготвени политици. Обаче през 2001-ва? Какво беше това мнозинство, извинявай? Откъде се пръкнаха всичките тези хора? Кое ги обединяваше? Ти например знаеш ли, че ние туха, в Ямбол, в момента изобщо нямаме депутати от НДСВ? А си избрахме трима! Сега нямаме нито един! Напротив - те сега са в друга някаква парламентарна група и за онзи денешните избори добдоха да подкрепят един ляв кандидат за кмет. Това професионализъм ли е? Въобще, аз мисля, че професионализъм ще рече начинът, по който гледаш на поставения ти за решаване проблем. Проблемът през тия 14 години какъв беше? България да стане горда страна, а българинът чисто и просто да живее нормално. Всичките тия професионалисти този проблем да са го решили?!... Сигурно е можело да стана ей такъв „професионален политик“, но знаеш ли кое щеше да е страшното тогава? Страшното е, че и на мен щеше да ми е ампутирано чувството за срам. Обезамелно. Щях да съм предател, но дори нямаше да го знам! Та какво ме пумаше преди малко - как бих озаглавил един роман, дето да опиства прехода? Ей тъй бих го озаглавил: „Железните мъже ръжаят първи“. Абе... лесно ми е сега да се правя на герой със задна дата. Не знам... „Първият закон на Каракоянов“ гласи, че на която и онашка да се наредя, другата върви побързо. Моженак да съм се наредил на грешната онашка...

- В „Аутопия: другият път към ага“ въведе термина „аутопия“, който не се среща в речниците. Не мислиш ли, че с тази твоя борба срещу скотския живот ни приближаваш към ага? Защо не напишеш книга за другия път към ага?

- Защото сме пропуснали отбивката, естествено.

- Май не си много по чистотата на жанровете. Подписа ми

книгата си с автографа: „Може да не е джаз, но е гом“...

- Първо на първо, тоя лаф си е твой. Да ти припомня ли кога го изтресе?... През 1974-та в Ямбол се състоя най-най-първата в България джаз среща. И го доха едни, чехи ли бяха, словаци ли, де ги знам, и като опънаха едни жици, едно чудо - ама чист „Лег Цепелин“, ти казвам! И точно тогава ти се провикна, че не е джаз, ама е гом! Което си беше абсолютно вярно. И нямаше лошо, че тая работа нещо се разминаваше с „учебникарската“ ни представа за джаз, нали? Я Молиер как хубаво го е казал? „Вземам добром, където го намеря“ - или нещо такова.

- *Има ли нещо, което не искаш да те питам?*

- Не.

- *Тогава да сложим точка.*

18 ноември 2003 г.

Интервю на Тодор Коруев

(В: Тодор Коруев, ГОРЕЩИ ДУМИ, разговори с писатели.
„Захарий Стоянов, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2005



10 ноември 2008 година... В Червения салон на галерия „Жорж Папазов“ – празнична изложба от карикатури, колажи и какво ли не. Открива, естествено, госпожа директорката Дона Неделчева, истински приятел!

2004:

БЕСТСЕЛИНГ ОЗНАЧАВА, ЧЕ КАЗВАШ ПРОДАВАЕМИ НЕЩА

*Българската литература не е непреводима, тя е
неконвертируема*

- Христо, как би определил с една метафора днешното време?

- Ами не знам, трябва да мине малко време. Никой от нас не си дава сметка, че живее в история. Времето се превръща в история, когато се отдалечи малко. Вероятно ще трябва да изчакаме, за да разберем дали са били прави политиците, които твърдят, че всичко ни е наред, или са били прави мислителите на тази нация, които се тревожат за съдбата ѝ.

- Кои са героите на нашето време?

- И за тях ще изчакаме малко!... Да мине време, за да ги видим кои са. Но съм сигурен, че не са тези, които в момента са на първите страници на вестниците. Или пък в новините, каквито ги представят информационните емисии още в самите си анонси. Повече от сигурен съм, че и онези герои, които днес се гърмят, няма да останат в историята като Ал Каноне. Твърде са дребни. Вероятно няма да останат и онези, другите герои, които се изживяват като политици.

Сега в рамките на шегата... Малцина знаят кой е бил министър на културата по времето на Иван Вазов. Самият твой си е бил*, но какво от това. Така че не знам кои са героите на нашето време,

* И така не е. По онова време просто не е имало Министерство на културата. Такова чудо се създава чак след 9 септември 1944 година. А Вазов е бил министър на просветата в правителството на Константин Стоилов (от 26 август 1897 до 18 януари 1899 година). Това министерство - на народната просвета, а не както е сега, на образованието и науката,

пък и надали времето ни е героично. Има нещо много странно в тая работа... Мъдри хора са казали, че в смутни времена народите се обръщат за ум и разум към своите поети. И чак в спокойни време поглеждат към своите политици и генерали. На 1 ноември, Деня на народните будители, най-неочаквано за себе си „преведох“ това уж парадоксално твърдение: будителят е онзи, който ти посочва пътя към някаква цел; след това избира водителят и те води по този път. Дали ще е с фанфари, дали ще е с бомби и тояга, дали ще е с радост, дали ще е с мъка - той те води. Но пътят е посочен от другия. Иначе казано, будител е Паисий Хилендарски, а водител - Бенковски. Въпросът е, че в момента не можеш да разбереш хората към кого са се обърнали - към своите мъдреци или към своите политици. Ей това му е странното на времето и това ми пречи да го оценя по някакъв начин.

- *Какво се случи с българския писател, след като вече я няма „яслата“?*

Като че ли не е диплярно това, че българинът сега чете по-малко. По-скоро ми се струва, че ония времена, за които някои но-сталигрират много сериозно, (а ти наричаш правилно „ясла“), та тогава де като че ли не се четеше кой знае колко повече. Тогава отчитахме повече читатели. Сегашното потребление на българската книга и на българския автор е може би по-ниско от разумното, но си е близко до разумното. Защото всички онези приказки, че българският писател трябвало да се нагоди към пазара, са хем верни, хем нечестиви. Не бива да се говори така, тъй като моментално се появяват пък другите подли приказки, че българинът няма пари и затова не си купува книги. И едното е невярно, и другото е невярно. В крайна сметка, ако кажем, че българинът не купува книгите на българските писатели, то трябва да допълним, че напоследък той не купува никакви книги... Големият бум на книгоиздаване и книгопрородаване отмина някъде в началото на 90-те години, кога-

разликата е огромна - та това министерство е създадено още през 1879 година с главна задача да се оправя с просветните и културните институции. За нашите предци това си е било едно и също, или поне еднакво важно. (Бележка след излизането на интервюто.)

то българинът беше пуснат в многотията от книги, обаче цените на книгите бяха още предишните...

- *Днешното време ще роди ли нашите Гришамовци и Бекетовци?*

- Въпросът ти е направо свиреп. Страшно много съм мислил върху него... Отговор за себе си нямам. Да си Гришам, означава да си написал нещо, което се продава. Ние погрешно казваме все бестселър, та бестселър. Те там на Запад имат бестселинг, защото не става дума за еднократен акт. Става дума за процес. Да участваш в процеса бестселинг означава, че по някакъв начин си започнал да казваш продаваещи неща. Това от една страна. От друга - България постоянно се тюхка защо си няма Нобелов лауреат за литература. Тези уж абсолютно различни въпроси би трябвало да получат един отговор и за мен той е много неприятен. Ние се лазкаем от мисълта, че българската литература е непреводима, че е много особена, че те там не могат да ни преведат просто като думички. Ние сме толкова изискани, а онци простаци не могат да ни обемат. Страхувам се, че не е вярно. Българската литература не че е непреводима - тя е нековертируема. Казваш Гришам. Ние нали имаме Христо Калчев? Би трябвало Христо Калчев да бъде Гришам и да присъства в бестселинг-листовете на „Уошингтън поуст“ например. Не присъства. Защото не е интересен за онези тамошни читатели, и за огромните им пазари.

Всичките тези хленчове за българската литература и за това, че държавата не ѝ давала пари, са най-опасното нещо, което можеше да ни се случи. Защото да не дава Господ тая държава, днешната, да дава пари за книги. Щом то плаща, той поръчва музиката. И можеш да си представиш каква музика ще произлезе, ако сегашната държава почне да плаща за книги. Въпросът е в друго. Въпросът е, че държавата просто е абдикirала от своята литература - а то тя има куп механизми да ѝ помага... В този ужас на търсене на спонсори, на какви ли не пътища да си изгадаш книгата е много трудно да се създаде национален литературен процес, без който може и да се роди Гришам, но не може да се роди Бекет.

И още нещо. Старата мечта на Тодор Живков да живеем в гве Българии вече се осъществи. Живеем в София и всичко останало. В столицата са парите, медиите, затворените кръжци от хора на литературата...

Премахването на сържавното - тоналитарното де - Книгоразпространение направи така, че сега книгите, които са номинирани заедно с моята за наградата „Buk“, в Ямбол ги няма. В момента де факто я няма върхът на автор - издател - читател, защото книжарят няма как да се ориентира в това море от заглавия. Поради което няма литературен процес, а има разделяне на София и всичко останало. Което пък води до унищожаването на самото понятие за национален литературен процес. Добре - национален литературен процес, но коя е нацията?!

- *C какво е постлан твоят път към ага?*

- Камо на всички хора, с добри намерения, разбира се. Хващајку се за тази хубава фраза, ние май не си даваме сметка, че този път е постлан и с много препятствия и неприятни изненади. А пък понеже имаш предвид заглавието на „Аутопия“-та, то другият път към ада означава, че ако и по друг път, постлан с добри намерения, поемеш, то вероятно и той ще те отведе към ага. Изглежда проблемът е да не тръгваш по пътища, постлани с добри намерения; вероятно вече някакви други пътища са необходими. С една дума, като че ли е необходима друг вид еманципация на духа. 15 години са достатъчни, за да се освободим от хленченето, предизвикано от шока, от стреса. Мисля си, че и онези хора, които постоянно кряскат, че пазарната икономика важи и за литературама, ще преосмислят малко позициите си в крайна сметка. Върно, пазар, пазар, но тук става въпрос за инвестиция с възвръщаемост, предполагаема в бъдещето. Ти не инвестираш в нещо, което умре ще ти върне дивиденди, та да казваш така нечестиво: „Ми не ти се продава книгата!“ Както едно време се майтанех: „Не ти е стока книгата, бе!“ Умни хора започнаха да разбират, че в книгата се инвестира като в бъдеще. Вероятно съм празен оптимист, но като че ли някакво раздвижване има.

- *Buk към кого и за какво е твоят роман?*

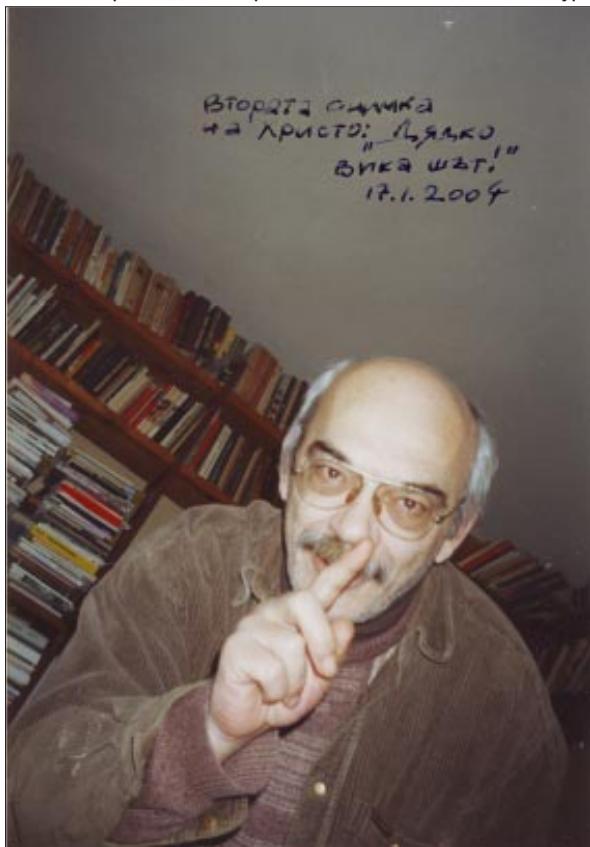
- А, хубава метафора изведенаж измисли! Господин Егуард Бук явно гори не си дава сметка, че от неговото име може да се роди такава прекрасна метафора. Ти си първият, който асоциира наградата с Бук. Досега всички видове асоциации вървяха с „Ве и Ка“. Мог приятели ми викат: О, ти си номиниран за „Ве и Ка“! Ей това ни е мисленето. Ако се абстрагираме от названието на фондацията и на нейния основател, то думичката Бук е наистина подходяща за времето и ситуацията, в които се намираме. Да, най-лесно е да кажа Бук за помощ, или Бук в

пустинята... Не. Имам все пак чувството, че това, което вече се слу-
чва, ще бъде вик, който ще гласи: Аха, има ме!

*С писателя Христо Каастоянов - Дядото разговаря
Димитър Дженев
„Пари“, 12 ноември 2004*

„Дядко вика шът!...“ Първата снимка на по-добрания Христо Каастоянов. Датата е 17.1.2004, сиреч човекът тогава още е нямал и три години. Прав ще излезе Андон Балахоров, който,

като
разбра
как ще се
казва
внукът
ни, рече
спокойно:
„А, добре.
България
получава
втори
шанс да
има
писател
Христо
Каастоя-
нов, че
първия
път
никаква
не я
свърших-
ме...“
Кум,
какво да
го
правиш?!
А, да:
първата
снимка,
естестве-
но, беше
на баба
му.



2005:

Из „Животът - част първа“, една анкета на Георги Ингилизов. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2008 г.

- *Правиш ли планове за бъдещето?*
- Казано е от по-умни хора: животът е това, което се случва, докато ти кроиш планове...
- *Кои моменти от живота си би искал да върнеш обратно?*
- Много са, обаче е изключено да ги върна...
- *A kou би искал да забравиш завинаги?*
- И те са много, но няма начин да ги забравя...
- *Очертай характера си.*
- Аз съм един добронамерен егоист. Точно обратното на сестра ми, доктор Каракоянова.
- *В какво се изразява моралът в изкуството?*
- В морал. Моралът си е морал и ми беше много смешно, когато се опитаха да внедрят в езика ни онова „нов морал“.
- *Какво мислиш за слугинството в литературата?*
- Че слугините господарите ги... (Следва дума от ненормативната лексика и я прескачам. Нали стана вече дума за гейовете... Е, към гейовете добавям и проститутуките.)
- *В коя период е по-ярко изразено?*
- Слугите са необходими през всички сезони. Господарите нямат настата за онова там..., казаното с ненормативната лексика.
- *Има ли сега оперативна литературна критика?*
- ... Радио Ереван отговорило: га, но не е критика и не е литературна. Майтая се, естествено. Напомни ми да ти покажа едни рецензии накрая, а ти следи гатиме.
- *Как минава един твой ден?*

- Еднообразно. По-точно - еднакво. София непрекъснато ми го настяква и вика: Промени нещо! Например като начало отивай на работа по друга улица... Добър съвет. Обаче улицата е една!

- *Какво е за теб природата?*

- Общо взето никаква не ми е природата. Даже по едно време обяснявах на всички, че ми е противопоказана.

И като сме почнали в този дух, искаш ли да опитаме с въпросите от анкетата на професор Иван Шишманов?

- *Разбира се.*

- Макар че от друга страна тая анкета си е една игра, албумна работа, нещо като лексиконите на пуберите... Но пък си е гъдел де, тъй че - давай!

- *Коя краска предпочитате?*

- Днес - тъмносиньото.

- *Коя е любимата ви музика?*

- Както мирише в началото на лятен дъжд.

- *Кое цвете според вас е най-красиво?*

- Не разбирам от цветя. Не ги познавам и съм безразличен...

- *Кое животно ви е най-симпатично?*

- Комкама.

- *Коя краска на очи и коси предпочитате?*

- Зелени очи, по-скоро тъмно зелени, обезательно пъстри; светла коса, (но не руса, естествено).

- *Коя според вас е най-ценната добродетел?*

- Съпричастността.

- *Кой порок мразите най-много?*

- Наглостта.

- *Кое е вашето любимо занятие?*

- Да се зверя в компютъра...

- *Кое развлечение ви е най-приятно?*

- Да се зверя в компютъра...

- *Кое е според вас идеалът на земното щастие?*

- Хората га се уважават - всички, до един.

- *Коя събра ви се вижда най-вече за оплакване?*

- На нещастното семе. Не познавам по-страшно нещо от погледа на семе, което се страхува. Може би само погледа на семе, което вече от нищо няма страх.

- *Може ли да попита човек на колко сте години?*
- Моля! На 55.
- *Кое кръстно име бихте си взели, ако бихте си го избрали сам?*
- Е, хайде сега... Христо, разбира се.
- *Кой е бил най-хубавият момент в живота ви?*
- Когато една сутрин разбрах, че не съм прав да съм човекомра-
зей.
- *Кой е бил най-печалният (най-тежкият)?*
- Болестта на София. И всеки път, когато внукът ми плаче.
- *Коя е вашата най-голяма надежда?*
- Внукът ми.
- *Вярвате ли в приятелството?*
- Вече не знам.
- *Кий от вас е най-приятният момент през деня?*
- Когато сутрин изляза от банята в шест, кафеарката свисти и компютърът е заредил. И навсякъде е тихо, но всеки момент хората ще тръгнат по улицата...
- *Коя историческа личност ви е най-симпатична?*
- Май всеnak Бомбев.
- *Коя личност от роман или театър?*
- Азазело от „Майстора и Маргарита“.
- *В коя страна бихте предпочитали да живеете?*
- В България.
- *Кой писател предпочитате?*
- Вазов, Булгаков, Маркес, Кортасар, Доктороу.
- *Кой живописец?*
- Иван Газдов.
- *Кой компонист?*
- Кейт Стивънс, Пол Саймън, Джон Ленън, Бах.
- *Каква девиза бихте си избрали, ако би трябвало да имате макара?*
- Защото времето лети и страхомно завива в нощта!
- *Кое е според вас шедьовърът на природата?*
- Способността на човека да пише книги.
- *От кое място сте запазили най-приятен спомен?*
- От някогашния Ямбол и от Цеплице в Полша.
- *Кое ястие обичате най-много?*

- Мусаката на майка ми и нейния крем-карамел.
- *Предпочитате ли твърдо или меко легло?*
- Май не знам...
- *Кой чужд народ ви е симпатичен?*
- Аз съм ксенофоб.
- *Напишете една от вашите мисли или цитат, смисъла на която одобрявате.*
- Може ли няколко? „Защото времето лети. И страхотно завива в нощта!“ - ама това вече го казах. „Железните мъже ръждясват първи!“ „Българските политици милят за българския народ така, както и турчин не е милял!“ „Преди да се устремиш към политическо величие, опитай първо с малко политическо приличие!“ И най-важното: „Няма никакви разумни причини да трябва да се издават книги. Освен една! Че трябва да се издават книги!“



Още двама Каастоянови... В ляво е по-добрият Христо Каастоянов, а в ръцете му - Елина Каастоянова... Ей, хора! Имало смисъл да се живее!

2006:

ФОРУМ ДУМА

„Дума“, 6 юни 2006

Темата:

**Застрашава ли европеизацията самобитността на
родната култура и националната ни идентичност?**

Едва ли читателите ще ни попитат защо избрахме тази тема. Те са наясно, че влизането ни в Европейския съюз ще донесе промени и се надяват, че да бъдат за добро. Едни си мислят, че „старите европейци“ ще пlesнат с ръце и ще ни прегърнат. Други пък смятат, че ще ни посрещнат като нови непослушни ученици и непрекъснато ще ни натякват: не прави това, не пипай там, това не е редно... Но все повече хора се убеждават, че работата не е до шкембе чорбата, шопската салата и домашната ракия, до гайдите и народните хора, до мартениците и кукерите. И знаят, че има какво да запазим, за да бъдем българи.

По-добре е обаче да дадем думата на анкетираните. А що се отнася до понятието „европеизация“ във въпроса на форума, то е употребено условно. Защото се знае, че България е стара държава, родила се на европейския континент преди много други, макар и да са отдавна членки на Европейския съюз.

Христо Каракостоянов, писател

Европенциите викат, че като влезем в обединена Европа моментално ще загубим националната си идентичност и като доказват измъкват факта, че в обединена Европа няма да ни позволяват да ядем шкембе чорба и да си варим домашна ракия. Би било ужасно ако ни лишат от шкембе чорбата и от домашната ракия, но още по-ужасното е, че тия две неща да се посочват като основната ни отли-

чителна черта, с чиято евентуална загуба ще ни се заличи идентичността, та затуй не ни трябва никаква Европа. Не знам, но някои хора вероятно си я представят тая национална идентичност като ходене с по тури, тлаку и седянки, където юнаци с каръм-калпаци щипят момите в тъмното.

Проблемът, в който се беше превърнала тая шкембе чорба, ми напомня, че преди няколко години някой си Омо, дено съм му забравил фамилията, уж бил предложил да си сменим азбуката и да почнем да пишем на латиница, а пък горе-долу по същото време Паси и Кунева гордо ни казаха, че българският вече бил официален език там и компютрите на еврочиновниците имали Bulgarian BDS на клавиатурите си. Нито едното излезе вярно, нито другото, което - мен ако пумаме - означава, че у нас няма нито еврооптимисти, нито еврокептици, ами има едни таруками, които седят-седят, пък току хвърлят в пространството по някой и друг къорфишек.

Някой беше казал, че една обединена Европа няма да е „отечеството Европа“, ами ще е „Европа на отечествата“. Европа не ми е никаква, но си мисля, че ако все пак някога стана европеец, то ми се ще да съм равен с другите европейци.

Равен, но различен! Това е положението!

Което е всъщност много лесно за постигане. Просто трябва като ида там, да продължавам да чета българска литература, а тя да е равна по мощ на френската или германската, само че да е различна. Ама на тия, които ни плашат, че щели били да ни приберат паницата с шкембе чорбата, или - обратно - на ония, които ми се фукам с BDS-стандарта по keyboard-ите на брюкселските компютри, точно българската литература им последна грижа. Защото литературата те учи на ум и разум: умът ще ти посочи що е национална идентичност, а разумът ще те съветва как да я съхраниш.

2003

Я! РОБЪРТ ХАРИС МЕ Е ПРЕПИСАЛ!...

Или

Историята на един никога ненаписан роман

Поетът Антон Баев ми драсна няколко реда, за които съм му много благодарен: прочел „Кукувича презда“ - ония три книги, в които се опитва да надзърна в пространствата на просветенния български анархизъм от 20-те години на миналия век - казано с думите на Никола Инджов - и ме пита защо не съм се занимал сега вече с по-трудните времена, затворени между тях оспорваните от едни и дваж по-възхвалявани от други 1939-та и 1944-та. Може да е било чисто и просто приятелска чепка, но аз сметнах писмото му за много важно. И му отговорих ето как...

Драги Тони, здравей, приятелю,

Да ти кажа сега защо ми стана едновременно и хубаво, и смешно от предположението ти, че може би пък ми е дадено да мога да погледна като белетрист към 39-та - 44-та година. За моженето още не съм много сигурен, пък и там нещата май са много объркани - уж бяха ясни, пък се оказа, че не съвсем, не съвсем, (Станишев например как се шашна, та каза, че партизанското движение в България било английска инспирация).

Обаче чувай да ти кажа сега една друга история: твоето писъмце просто ме сърна за езика га ти я разкажа, колкото и га не е за пред хора!...

1.

Значи! Покрай дипломната си работа за Мамвей Вълев, а оттам и покрай „Перпетуум мобиле“-то, много се бях набутал в историите

около 9 юни 1923.

И изведнаќ си представих, че Борис не подпишва указа за правителството на Цанков!... (Той нали и без друго се е крил маса време в скаките на Врана, преди да се реши да излезе и да подпише бумагата, таа си рекох, че наистина е можело и да не ги подпише.) И ако се е случело така, то какво би последвало.

Можеш лесно да си представиш - какво!...

(Бележка на един редактор: Първо на първо, г-н авторе, Стамболовски не само е свален, а и зверски убит. Нали така? Значи, ако Борис Трети е един от поддръжниците, но и от инспираторите на преврата, както твърдиш под линия - любим похват на историците-наивисти - то тогава кой ли би могъл да бъде инспиратор за убийството на Стамболовски? Ми то къде излизаш!... Е, знам, че пишеш под линия за недостатъчно образованите канадци и американци, но все пак...)

Стамболовски малко преди това (през април) е спечелил изборите, както и Тодор Живков после не ги печелеше; парламентарната му група е била като за световно: повече от половината му депутати са били с начално образование и са щели да гласуват, каквото им се каже, защото такава е била целта на подборката им; войската, разбира се, малко е била настъпхала заради наложените драстични съкращения, предизвикани от Ньюския договор, но пък тия, които са останали, са му били верни, гайд да не се лъжем повече; отделно от това той първи в Европа си създава лична военизирана гвардия (SA и SS ще се появят къде-къде по-късно), за която сега разправяме, че е била въоръжена с крилаци, но евва ли е било точно така. Стамболовски комай е първият европейски държавник, който заговорва публично за създаване на концентрационни лагери, където щял бил да праща политическите си противници; плюс това след конференцията в Генуа същият този Стамболовски е добре поставен и в Европа, и в Русия (което е отделна история и съм я описал в една книга, която ще ти пратя, като ми напишеш адреса си)...

И така нататък, и така нататък... - все идеални условия Алек-

сандър Щанков още по обег вместо в Министерския съвет да се озове директно в затвора. Окован едно хубаво с пранги и вериги...

Което за дълго би сплескало всякаакви мeraци да бъде гътнат Стамболовски.

Ом там - нямаше да има септемврийско въстание.

Ом там - никакво гърмене по улиците и по къщемата.

Ом там - никакъв Ванче Михайлоб.

Ом там - никакъв април 1925, никакви бели нощи и може би Гео Милев щеше да доживее до старини. (За Георги Шейтанов не знам..., но защо не и той?)

(Бележка на онзи същия редактор: Г-н авторе, това наистина го знаем от прогимназията, но кой ще ти повярва на толкова наивно обяснение. Особено ако кажеш и другото - че Гео Милев е съден за поемата „Септември“ и редица други текстове в „Пламък“ по фамозния наш ЗЗД и е осъден на една година затвор. А на другия ден и т. н. Гаче ли две-три недели преди заседанието на съда Гео Милев не се среща с лейбъристите, дошли да правят анкета в България, гаче ли всички видни културни личности и маса общественици не отказват срещи с тях по разбираеми причини, гаче ли сенке самите лейбъристи не обикалят Европа цял месец, за да алармират старата госпожа какви зверства са извършени и се извършват в милата ни родина, гаче ли е било много трудно да се разбере от кого са получили сведенията си. Хайде сега да видим като какво става след май 1925 година, когато Гео Милев безследно изчезва. Ами България или по точно Борис Трети е притиснат от Европа отвсякъде - притиснат политически, но и икономически. И той кво прави? Насрочва избори, които не е трудно да се досети човек кой (ще) печели... А Професорът какъв става? Знаеш по-добре от мен. А генерал Иван Вълков какъв остава? И това го знаеш. А за Гео Милев се е разпоредил Иван Вълков, както сам признава. Ама преди това са се срещали с Борис Трети и са си говорили за естетика и даже конкретно за една поема, в която има царе и верни генерали... Хайде сега да приложим подхода „ако“ на историците-наивисти! Какво би станало, ако лейбъристите не бяха извали въобще, ако не бяха се срещнали с Гео

Милев, ако и т.н. Ами Гео Милев щеше да си лежи в затвора цяла година и кой знае какви неща щеше да напише там, щото, знаеш, той от редакторска, организаторска, преводаческа и пр. работа не му е оставало много време за личното творчество. Това от една страна. А от друга - по-важната - наг цялото Отечество щеше - и до днес - да бъде „мир и тишина“. А?)

От там - никакъв май 1934; от май 1934 просто нямаше да има нужда, защото държавата на Стамболовски е ставала все по-томалитарна и е било изключено да се стигне до там, че „...хунщината и непрестанните пристъпи на партиите са превърнали министерствата на феодални владения, в които господстват сдружението за експлоатация на държавата партии и които феодалства са в непрекъсната вражда, и даже война както помежду си, тъй и с държавата; че блоковата власт не само не спря наблюдаваното от предшествуващите управления разстройство на държавата, но продължи този процес до застрашителни размери...“ Това е цитат от реч на Кимон Георгиев, произнесена на 12 юли 1934 година в театър „Роял“, където обяснява защо е извършил преврата от 19 май... Само че при едно такова „какво би било, ако...“ щяхме да си имаме „Една партия, една държава, един вожд!“, като вождът, естествено, щеше да се назове Александър Стамболовски, пък и самият Кимон Георгиев я го имаше, я го нямаше в тая намъчена наша история.

(Впрочем, драги, надали и Матвей Вълев щеше да е онзи Матвей Вълев, за когото писах дипломна работа, нали? Ако го нямаше 9 юни, той нямаше да емигрира в Германия, а от там да дръпне към Бразилия; следователно просто нямаше да ги има книгите му; елементарно, Уомън! - няма я Бразилия, няма ги бразилските му истории, няма „Прах след смагата“, няма „Ферма в Сертон“.)

(А и мен щеше ли да ме има??)

И, разбира се, никакъв 9 септември 1944 година.

*Ама какво се назове *ни-ка-къв*!*

Ето на! - действието в романа щеше да се развива именно навръх същия този 9 септември 1944 година. Мислех си да е някаква криминална история, убийство ли там (но съвсем не политическо!), обир на банка ли..., обаче непрекъснато щеше да се натърта върху гамата, на която, естествено нямаше да има никакъв Кимон Георгиев, никакво

обръщение към народа, никакви ОФ-ета, никакви арку с „Добро пожаловать!“... Щеше, разбира се, да има и политически момент: вероятно щях да продължа любимата си тема за анархизма и анархистите, които в реалната история след края на 20-те години губят каквото и да било влияние, но в моята щяха да са жизнеспособни и силни... Щях също така да използвам реалния факт, че светът е във война, но България (за разлика от действителността) нямаше да е; а пък възможно съответствие с реалните събития - ние щяхме да поддържаме дипломатически отношения и с Москва, и с Берлин и дори щяхме да осъществяваме дипломатически мост между двете воюващи страни (което също е вярно с историята).

И нишо от другото!

Нищо нямаше да има, тоест; обикновен сух есенен ден, гроздобер, разбираш ли, и тъй напатък... Няма танкове пред пощата, няма борди партизани, с кумку закутени и с отлично изписани като за манифестиация транспаранти с имената на четите и отрядите си (да се чудиш откъде са намерили туй платно и тез хубави бои в Балкана, ама нейсе, то друг въпрос!...), няма възторжени младежи, които ги посрещат с ура... Казвам ти: хубав и спокoen септемврийски ден, а децата се готвят да тръгват след седмица на училище...

И си седя, и си се кефя с идеята си, и си представям как сега като ще седна, че като ще почна, че като ще напиша тая история, че ще видиш какво става!...

... *И тъкмо тогаз ми излиза изпод филодендрона Робърт Харис с неговия великолепен роман „Фатерланг“!*

И ми такова с един замах фамилията.

2.

... Чел си „Фатерланг“, предполагам, или поне си гледал филма (между другото - хубав филм), та ми кажи: сега това какво е?! Просто човекът е направил същото, дето мислех да го направя аз: задал си е онзи лесен въпрос - какво би било, ако... - и се получило „Фатерланг“. При него годината е 1962, но Хитлер е жив, национал-социализмът също, президент на САЩ е Кенеди, но не Джон Ф., а Джоузеф, (тоест на Джон Ф. тамко му; той наистина е имал такива мераци; което пък придаваше още малко допълнителна достоверност и в книгата, и във филма), войната май изобщо не е свършила, но общо взето никой не ѝ обръща

внимание, защото се води някъде на майната си..., а вече самата криминална история в случая няма значение. Тоест има значение, но по-важно е отличното посочване на историческото време, коригирано със същото онова „какво би било, ако...“, което е невъзможно в същинската историческа наука, но в литературата си е направо задължително. (Във филма например из Берлин такситата бяха „Вартбург“, а полицейските коли „Мерцедес“ и тия гъвеки марки си се разминаваха по едни и същи улици и в едно и също време - на фона на нацистките знамена, пропуснати по фасадите на съвсем модерните сгради...) Самата история е нещо като политическа кримка: избиват се там някакви бисши нацистки функционери, една американска журналистка се момае наоколо, един почтен есесовец се поконва до важно (държавно!) престъпление - набарва снимки от концлагерите, за които, разбира се, кромките германци нищо не подозират, (а във филма, естествено, бяха използвани истинските фотографии, ония, дето ги знаем от книгите по история, как иначе!), та той се свързва с журналистката - чрез нея да покаже тия снимки на американския президент - обаче си има и проблеми със сина, пубер, който вече е почти зомбиран от нацистката пропаганда...

А цялата работа е там, че Хитлер ще се среща с Кенеди и нещо ще подпишват важно междуусържавно споразумение, съюз май че беше, и полицаят трябва да предаде снимките от концлагерите на администрацията на американския президент, като по този начин ще осути създаването на въпросния съръхсъюз между двете мощните държави...

3.

Общо взето - това е.

Ще ми каже някой, че те историите някак си витаят из въздуха.
Естествено, че витаят, но не е само там работата.

Работата, според мен, е в нашия отечествен, роден, прекрасен, провинциален МЪРЗЕЛ. Ами като ми е хрумнала идеята - ами да съм я написал пък! Защо не съм я написал?! А ония там сядат и пишат, без да се тумкам и без да си задават крименски въпроси, ама сега това може ли, ама сега това как ще стане...

И още нещо, приятелю, върху което си струва някой ден да седнем и да поразсъждаваме. Защо у нас всичко е „под индиго“? На маймунското подражание аз му викам „под индиго“. Хем най-малкото петнай-

сти екземпляр под индиго. (Дано не си забравил онова писане на пишеща машина в по няколко екземпляра. Лист - индиго - лист - индиго - лист - индиго - лист. И на всеки следващ лист отпечатъкът ставаше все по-блед и по-блед. От петия нататък просто вече не се четеше, ставаше някаква синкова мазня, при това бледа, бледа...) Та тъй. Да кажем в музиката - изкривява си Шер гласа с компютър в песента „Believe“ и - дрън! - нашият, с извинение, „певец“, че и „композитор“ Стоян Михалев и той го изкривява. Въпросното компютърно изкривяване тонрежисьорите го могат от трийсет години - защо не сме го направили първо ние? Защо го прави първо Шер, та на нашите заплеси им се налага спешно да ѝ подражавам? Защо не обратно? Защо никога не става обратно?! (Това е само един мъничък пример, но той може би показва защо няма български записи в световните класации. Двете руски момичета от „Тату“ как пометоха маса световни имена? Дадоха газ и ги подминаха без да дават мигач! С двеста в насрещното платно, според както даже им се казваше май албумът. Защото са стока! Отлично опакована и добре намислена стока. А нашите просто не са стока. И в буквалния смисъл, и, разбира се, в жаргонния...)

И с всичко е така.

В книгите е абсолютно същата работа. Именно защото сме провинциалисти! Не че нямаме хрумки, а нямаме нито хъс, нито дупце, нито тренинг, нито нищо, за да седнем и светкавично да напишем нещото, което ни е хрумнало.

Сега, бил ни екзотичен езикът и затуй българските книги не вървяли на запад. Хайде холан! Чешкият да не би да е универсален?... Цял свят казва „театър“, те викат „дивадло“, а на разбирамето за всекиго „музика“ те казват „худба“. Остави чешкия - виж унгарския! Той е още по-“екзотичен“ от българския, говори се от още по-малко хора, и е най-трудният за изучаване от всички средноевропейски езици. Не принадлежи към никоя от големите езикови групи. Родете се само с още по-непонятния фински език - напълно откачена работа. И чешкият и унгарският, казват, са абсолютна страховия не само като лексика: имали, казват, съсипваща за чужденца надеждна система например. (Учили сме в университетите си защо е така: и чехи, и унгарци са били принудени от историята да се отбраняват вътре в немско-говорящата си империя и са консервирали свирепо езиците си..., тъй че знаем причините, но разве от этого легче?!)... Ние не сме ли били цели 500

години под турско владичество? И не е ли трябвало езикът ни да се „замваря в себе си“ по абсолютно същите причини и по същия начин?! Само че под мощното влияние на Въжделената Русия българинът е заговорил по „европейски“, „ала франга“ и „по инглизки“.)

И дори португалският език на Паолу Коелю, десето върху световната карта на езиците е един от най-разпространените, тук в Европа е именно „екзотичен“, ама какво от това?

Нашите книги не вървят, защото не са им интересни на читателите от Германия и Франция - ѝ замуй не вървят! Защото все са повторение на нещо тяхно. Те също са нещо като скапан екземпляр под индиго. Я нека някой да измисли и напише „Името на розата“, да видим няма ли моментално да я преведат в милионни тиражи. За съзвания пример с пепеляшката Дж. К. Роулинг и нейния Хари-какъвеше, (десет сега щял да влиза в българските читанки!!!) направо не ми се говори.

Я аз да бях написал „Фатерланд“, че да видим в чий фильм щеше да играе Рутгер Хауер!...

Обаче не!

Аз седя, бъркам си в ушите, почесвам се и си викам: мале-мале, каква книга ще напиша сега! Щом съм гений!

Пък че се и гордеем, да му се невидеше: котловинна ни била литературама, не знам каква ни била литературама, те онез там просто не могат да ни оценят..., само че я ми кажи какво го интересува японеца как баба ми тъкала престилки, при положение, че не му кажа какво е произлязло от това тъкане за него - за японеца де! - лично. Ама не да му го обяснявам под линия, ако разбираш какво искам да ти кажа...

Боже, японеца!

Ние на европееца, десет сме все так комшии, не можем да докажем важността на бабината ни престилка, та на японеца ще я доказваме, хайде холан...

Фукаме се, че сме били преградили пътя на турците към Европа (което най-хубаво го е казал Ивайло Балабанов „...и турците не стигнаха Париж!“), ама някой да е направил от това енос? Обаче енос, разгадаем (разчитаем), а не графомански изстъпления от по петстотин страници, в които, като погледнеш, так на баба ми престилката, какво друго...

(„Време разделно“ не ми го припомняй, моля те! „Време разделно“ -

определенено най-превежданият и най-издаван роман от тъй наречената съвременна българска литература - е отденен случай, а фактът, че ние сами серем върху най-превеждания и най-издаван наш роман вече трябва да бъде обясняван не от литературната критика, а от геожурните лекари на 4-ти километър. Тъжна работа е българското огумба-не на „Време разделно“...)

(Ама сме талантливи на обясненията бе! Туй писмо да вземеш да го запазиш, че си е направо част от литературната история: идеално обяснение за мързела ми и ямболската ми геройчна леност.)

4.

Има една смешка на Mark Твен. Там той казва: Много ме крадат!
А най-много ме краде някой си Уилиям Шекспир!
Нашата работа - същата работа!

Само дето при нас не е смешка, а долна истина. Крадат ни и Mapkes, и Стивън Кинг, и Реймънг Чандлър, и въобще кой отдето за-върне избра и ни краде. Реймънг Чандлър например окраде Богомил Райнов. И то най-готините му хрумки открадна: там, дето главния герой все го хваща, нагвесен наг нечий труп. Емил Боев така го хванаха един път наг един труп и - ган! - Филип Марлоу и него! Мошенук! Не Филип Марлоу де - Реймънг Чандлър!

5.

... Е, ако трябва да си измисля още оправдания за мързела си, няма начин да не изтъкна важно още едно обстоятелство: там тия кану-талисти всичко са намислили и всичко са си подредили. Те например имат прекрасната институция „литературен агент“. Той се грижи ръкописът ти светкавично да се придвижи където трябва, да се регистрира (забелязал ли си как в издателските карета на техните книги първо има един copyright за автора и чак после следват индикациите на издателя и прочие - често пъти със съвсем различни години!) и просто никой не може да ти открадне нищо, стига ти самият да не си крал. Той, литературният ти агент, за разлика от теб няма да се стеснява да се пазари за възнаграждението ти - ще се пазари и още как, даже много свирепо ще се пазари по напълно разбираеми причини. Но и твой ще те юрка и пришпорва, ако започнеш нещо да се правиш на велик и вземеш да викаш, че днеска нямаш възхновение за бачкане... Впрочем

га ти кажа при какви абсурдни обстоятелства съм виждал как действа литературният агент. То беше във връзка с българското издание на „Германия, мръсна приказка“ на Виктор Пасков, което се подготвяше при Иван Гранитски в „Христо Ботев“. Та по този повод френският литературен агент на българския писател Виктор Пасков беше подготвил страховит договор, а в дебелия плик имаше още фотокопия от статии за френското издание на романа, отзиви, рецензии, плюс цял класър фотографски позитиви с изображения на корицата на същото това френско издание, плюс не знам вече какво!... *Професионализъм*, ти казвам! Професионализъм отвсякъде!

При нас, естествено, скоро такова животно - литературен агент - няма да се появи. Една от причините е, че при пазар като нашия всеки кадърен адвокат, специалист в областта на авторското право, ще предпочтете да се преквалифицира в адвокат на мангалите - по ще е на кяр. Въобще работата, отдемто и да я погледнеш, все опира до професионализма. Професионализъм в работата на литературния агент, но и твой професионализъм. Професионализъм обаче не означава просто да можеш да редиш правилно думите и запетайките между тях. Според мен професионализъм ще рече начина, по който гледаш и решаваш поставения ти проблем (в случая написването и издаването на една книга). Без такъв професионализъм никога няма да излезем на световния литературен тезгях. Аз мисля, че ето този професионализъм ни липсва и тъкмо тук на сцената излизат прословутите „45 години“. Никой не отрича, че онай държава се грижеше за творците си (кой както ще да тълкува тези грижи и кой каквото ще да дрънка за самите творци).

Впрочем ето ти един поучителен цитат - ще видиш, че ще върши работа като доказателствен материал за истинността на твърдението за ногкрепата на Народната република за писателите ѝ.

Та тъй:

„На 24 октомври 1944 г. в „Държавен вестник“ е публикувана Наредба-закон за признаване права на висшисти при заемане на държавна, общинска или обществена служба от писатели, членове на Писателския съюз, които нямат висше образование. Тази наредба-закон излиза 12 дни след издането на наредба-закон за временно отменяне на служебния ценз по закона на длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на

държавните служители. Това временно отменяне на служебния ценз се налага, за да могат управляващите партии от ОФ при прочистване на държавния апарат от „противонародни елементи“ да назначават свои хора. И докато наредбата е временна, то наредбата-закон, касаеща писателите, остава като постоянно действаща. Развоят на събитията в Писателския съюз показва, че привилегията от страна на правителството на ОФ към писателите има своето обяснение.“

Цитатът е от една великолепна ЛитерНемска публикация от 2003: Здравка Ракова, СЪЮЗЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПИСАТЕЛИ: СТРАНИЦИ ОТ ИСТОРИЯТА МУ (СЕПТЕМВРИ - ДЕКЕМВРИ 1944 Г.) Самата авторка е взела съвдението от: Огнянов, Любомир. ДЪРЖАВНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА БЪЛГАРИЯ, 1944-1948. С., 1993; стр. 30-31.

Струва си да поразмишляваме върху този извънредно любопитен, но и ажки важен факт от българската правна история. Целта му е ясна: слизат партизаните от Балкана и трябва да се включат в реалната власт. Ама нямат ценз. И ако не може по никакъв начин да се заобиколи закона - приемат ги за членове на Съюза на българските писатели, а от там вече е лесно.

Конкретен, макар и не съвсем типичен пример, е Веселин Андреев. В същия ден, когато е публикувана наредбата-закон, 24 октомври, Управителният съвет на Съюза провежда специално заседание... Отново от статията на Здравка Ракова: „Дневният ред е: „Приемане докладите за нови членове на Съюза и определяне на кандидатите, които съветът ще представи за избор от общото събрание. Управителният съвет решава да предложи на общото събрание гласуването да стане явно и общо за всички кандидати.“

Кошмар някакъв! Абсолютно нарушение на Устава на СБП.

Както и да е.

Сред обсъдените на това заседание под номер 14 е и „*Веселин Георгиев - млад революционен поет. Печатал бойки стихотворения в сборник Жар, Заря, Akademik и гр. Напоследък е бил партизанин в планините, където е написал нови, непечатани още стихотворения. Сега е редактор на В. Народна войска.*“

Според официалната биография на Веселин Андреев през 1938 година той се ЗАПИСВА за студент в юридическия факултет на Софийс-

кия университет „Климент Охридски“, но никъде не се казва КОГА ГО Е ЗАВЪРШИЛ. Просто защото не го е завършил.

Или поне не и до 9 септември 1944 година, когато става редактор: от 2 септември 1941 година той е нелегален, кога да завърши?!

Хубабо, защо е приемата тогава тази наредба-закон - ясно. Но тя е НАИСТИНА ПОСТОЯННОДЕЙСТВАЩА, и аз знам хора, които десетилетия по-късно биваха назначавани на длъжности, изискващи висше образование, само с членството си в СБП.

(Бележка на редактора: Което си е тъй, тъй си е... И така си беше, г-н авторе, тази „Наредба-закон“ си действа още, защото не е отменена. Аз зная такъв случай с поет-средник от преди само пет-шест години, но няма да му кажа името, защото човекът се спомина, вечна му памет... Че тази Наредба я ползва наскоро даже голем писател класик за платата си, който иначе отрича всичко нявгашно. Но има един подобен закон в нашата история от края на по-миналия век. Не ми е под ръка и не мога точно да го цитирам, но смисълът му е такъв, че забранява примерно главни редактори на вестници да бъдат хора без... висше образование. Гаче ли тогава в България е било бъкано от висшисти? Сега, що е бил прием такъв закон, това е друга работа, но ти виж какво става... Милю Касабов, бащата на Гео Милев, заедно с Драгия Драгиев и друг тежен колега-учител от Радне мајкле, Турлаков, създават Книжовно дружество „Продсвета“, а след туй почват да издават вестник „Независимост“ в Стара Загора, който се разпространява из цяла България. И още само на втората година имат 2 500 предплатени абонати. (В скоби ще ти вметна, че за любимия ти - и на мене - вестник „Сега“ в Стара Загора за 2004-та са се абонирали всичко на всичко шест учреждения!) „Независимост“ е много популярен, защото не се занимава с политика, а работи за политическото израстване на българина, т.е. да различава демокозите от другите, ако ги има. През 1997 година изпращат Драгия Драгиев в Плевен на сбирката на Янко Сакъзов да отрази обединението на земеделците и превръщането им в партия, пардон - съюз. Драгиев се връща и без да предупреди колегите си пуска на първа страница партийна статия и става скандал. В следва-

щия брой има кратко обявление: „Милю Касабов съобщава, че няма нищо общо с никакви партии!“ и след още два броя напуска Вестника. Вестникът става орган на земеделците, преименува се на „Земеделско знаме“, а негов главен редактор става дошлия чак от София висшият Александър Стамболовски, щото Драгиев и Турлаков са прости даскали. След години Стамболовски ще изключи от съюза си Драгиев, макар да му е бил министър, а след година-две и на него ще му видят сметката... Сега разбра ли ме? Наредбите-закони се правят за хората и който се облажи, облажи! Които не могат, четат стари, пък и не съвсем стари вестници и ахкат наивно като как било възможно това или онova. Ами възможно е. В България кое е било невъзможно? Че и днес...)

И това беше само една от големите привилегии, които даваше това членство и заради които имаше хора, дето лягаха и ставаха само с мисълта за членуване в СБП. Поболяваша се (гори и буквально) след всяка сесия на Управителния съвет, на коятоnak не са били ощастливи с приемане в СБП. Обсаждаха „Ангел Кънчев“ 5, не признаваха ни струг, ни нек, ни дъжд, ни сняг - чакаха резултатите. И как няма? Да членуваш в Съюза не беше въпрос само на престиж, на признание; да членуваш в Съюза си беше направо келепир. Признаването на членството ти за завършено висше образование е само една от безбройните благини. Друга благина например беше, че мощният Творчески фонд можеше да ти осигури огромен отпуск, като ти плаща сума, равна на заплатата ти, за дните, надхвърлящи законната ти платена отпуска. Разправяли са ми за хора, които постъпвали някъде на работа, на втората седмица излизали в отпуска, (примерно казано - три месеца), след чийто край напускали и отивали другаде, където моментално повтаряли упражнението. Което по принцип не се допускаше от Кодекса на труда: според него трябаше да си работил най-малко една колко си месеца на дадено работно място, за да ти разрешат отпуска. Обаче ти нали - писател божем! За теб и тук можеха да си затворят очите. Пък и ти като писател човек нали все на такива места работеше - писателски: редакция, издателство, радио... - а там всички са колеги; те също чакат подобна привилегия и не се циганеят, пък и да са сафяят - на свой ред им се прощава. Защото и те писатели.

Да не говорим за почивките във Варна... Фондът можеше да си позволи да даде възможност на членовете на СБП да летуват там на практика бесплатно: нощуването си беше наистина бесплатно, а храната - на столови условия и на магазински цени.

А Фондът беше могъщ, понеже имаше откъде да се пълни. И ако оставим на страна помощта на държавата, то една от реките пари, които се влиаха там, е много поучителна. По закон в него отдаваше някакъв процент от ВСЯКА ИЗДАДЕНА В БЪЛГАРИЯ КНИГА! На пръв поглед - нищо работа. Процентът беше малък, а цените на книгите - смешни. Да, ама тиражите?!... И тук не става въпрос само за книгите на българските автори, няма такова нещо! Процент от всичко издадено! По някакво неписано правило тиражът на преводните книги не се отбелязваше в издателското каре, но той обикновено беше огромен; говорим за гесетки, а понякога и стотици хиляди!

И, представи си, след приключването на всяка финансова година членовете на Съюза на българските писатели получаваха възнаграждения ОТ АВТОРСКИ ПРАВА! Издал, не издал - получаваш си парите именно от оня нищожен процент от коричната цена. Което няма нищо общо с твоите собствени хонорари и проценти от продажби. А, да не забравя: процентът за продажба ти се изплаща веднага, едновременно с хонорара, в мига, в която книгата ти излезе от печатницата. Предполагам, че тя вече се е смятала за продадена; всъщност е точно така: държавното издателство я е продало на държавното предприятие за книгоразпространение.

Та за процента, де... В това отношение книжката „Тарифи за авторски, изпълнителски и други възнаграждения за творчески труъ“ беше много вълнуващо четиво. Цитат? Ти от мене цитами да искаш! Мога да те побъркам от цитати!

1. ХУДОЖЕСТВЕНА ЛИТЕРАТУРА

БЕЛЕТРИСТИКА

1. Роман.

Основно възнаграждение за цялото произведение - лева	Допълнително възнаграждение в процент от брошурната цена на продаден екземпляр
--	--

600 - 4600 за първите 10 000 екз.
10 000 екз. За всеки следващи 10% за следващите 20 000 екз.

10 000 екз. до 50 000 екз. 12% за екземплярите над 30 000
но 1/3 от основното
възнаграждение.

А?...Нещо да имаш да кажеш за тиражите, които законодателят е предполагал, съчинявайки тази Тарифа?

Тъй че онай държава действително обгрижваше онези, които са се засели с това математическо организиране на словото, наречено литература. Тоест, човек можеше да живее от литературен труд! Помня времето, когато от списание „Отечество“ получавах хонорар за разказ, горе-долу колкото две мои месечни заплати. А „Отечество“ не беше литературно списание. Та, грижеха се. Съвсем отделен (и съвсем логичен!) е въпросът кой можеше да публикува така, че да живее от работата си, пък и кой въобще можеше да публикува. Ама пък има и комично доказателство за важността на писателствуването като поминък: за публикуването на книги се търсеха и връзки! Като за всяка нормална работа! Връзки! Не текст, а добронамерен торанага! Това ти трябваше, за да изгадаш книга. Давам си сметка за рисковете на подобно обобщаване, защото веднага трябва лицемерно да добавям, че не става въпрос за всички автори на книги и така нататък...

Няма значение. Така или иначе пишещите мъже и жени на България се радваха на някакъв вид комфорт. Това, разбира се, беше комфортът на блатото, но какво от това? Статусът на пишещите беше приличен: толкова е можела държавата - толкова е правела. Но го е правела!

Проблемът е там, че резултатът от този измамен комфорт ни отвежде право при собствената си противоположност: при уютния мързел!... А може и да са прави онези, които твърдят, че въпросните грижи са имали поддата цел да се преъбрнат в приказния кокал, който запушва устата. Може би; само дето ме притеснява фактът, че това ми го разправят ония с най-големия кокал...

Когато след това, според черния политически хумор на историята, махалото ни запрати в другия край на съществуванието, стана наистина страшно. Именно тогава Огнян Сапарев изтърси някъде из пресата блестящата с печалното си великолепие фраза: „Е, щом навлязехме в епохата на първоначалното напрурване на капутала, значи трябва да очакваме да се появят Елин Пелин и Андрешко...“ Пак тогава

стана безпощадно ясно, че това странно създание на природата, българският политик, не обича книгите. По-точно не самите книги, а четенето на книги - това не обича той! Някой да чете книги под носа му, ужас!

И неговият прък роднина - българският чиновник - също не я обича тая работа.

... В началото на онова, което по абсолютно неразбираеми причини наричам „демокрация“, първото нещо, което тия гъва човешки виду - политикът и чиновникът - съсилаха, беше идеята за гостъпността на книгата. Хем много лесно го направиха! С демократичен шум ликвидираха Държавното предприятие „Книгоразпространение“ (и всъщност това беше първото, което зачеркнаха в победния си разгром). С това те зачеркнаха не просто „томалитарната“ структура „Книгоразпространение“; зачеркнаха самата идея за КНИГОРАЗПРОСТРАНЯВАНЕТО, тоест възможността за това - книгата да намери своя единствен адрес: читателя. Оная всенак добре изградена система за пренасянето на книгата от печатницата до читателя. И настъпи някакъв абсурд: издателствата се рояха (и се роят), а книгите се разпространяват Бог знае как, Бог знае къде и - най-вече!!! - Бог знае от кого!... Веднага след това за по-сигурно изхвърлиха книгата на тротоара, а на нейно място в някогашните книжарници изпонастаниха гащи от Турция, фланелки и анцузи от Китай и автомобили с абсолютно неясен произход. Сергията, разбира се, е едно много романтично място, но е противопоказана на книгата. На сергията ти не можеш да се поровиш по рафтовете като в книжарницата, да прелистиш интересувашото се издание..., а те отгоре на всичко продавачите химро напъхаха книги в найлонци, зад които единствено, което можеш да разбереш загадена книга, е цената ѝ. Всенак е улица! Улицата и площа ѝ не могат в никакъв случай да бъдат мястото на тази среща. На улицата е редно да срещнеш автомобил, а то именно автомобилите първи нахлуха в бившите книжарници!

А цената ставаше все по-неподносима, понеже чиновникът и политикът единодушно облагаха книгата с всички данъци, които им хрумнеха; правеха всичко възможно да осъкляят нейното производство, тъй че продажната ѝ цена да расте правопропорционално на обединяването на четящия човек.

И накрая победоносно рекоха: „Ами на! Книгите не се продават,

защото не се купуват! Никой не ви ще книгите! Тука сега ние правим пазарна икономика, пък ето, книгите ви не са смока, какво само пишате?!...“

Много подла работа.

Унищожаването на книжарниците, естествено, беше крайно недостатъчно за политика и чиновника, защото тоя заинатен народ все пак ходеше да чете в библиотеките.

И те подхванаха и библиотеките.

Много бързо и много лесно им намериха чаката: кълци наха им пак! Колкото повече посъпваха книгите, толкова по-малко пари се даваха на библиотекарите за попълване на фондовете. С всяка финансова година - по-малко. И библиотекарите престанаха да купуват книги: чакаха някой да се направи на интересен и да им подари някой и друг том.

И понеже все пак се намираха хора, институции и организации, които да го правят това нещо - да подаряват книги на изнемогващи и агонизиращи библиотеки - чиновникът и политикът обърнаха другия край.

Започнаха да обявяват сградите на библиотеките за еди-каква си публична собственост и като такава да я отдават я пог наем, я направо да я предоставят на същите онези малоумни продавачи на турска гащи и китайски потници.

За още по-сигурно - на съдържателите на бинго-зали и кафенета...

Впрочем войната на целокупното войнство на неизтребимия български чиновник с библиотеките като свърталаще на съмнителни индивиду, (които четат), изобщо не е от днес. По тъй нареченото „Татово време“ същата тази война си се водеше без нико миг примире: библиотеките ту се обединяваха под нечия „шанка“, (чиновническа, естествено), ту им се налагаха някакви си обединени счетоводства, които преценяваха по-добре от библиотекарите какви книги са нужни и какви книги да се закупуват, ту се разкарваха от естественото им местонаходище - читалищата - ту се закриваха и се превръщаха в квартални клубове на ОФ, а фондовете им се стопяваха в неизвестна посока. Още по-преди това същите тия фондове бяха периодично проверявани, за да се махнат от лавиците некои книги: хората от моето поколение помнят зловещите печати „1962“ или „1974“, праснати вър-

ху последната страница, които откровено посочваха годините, в които е вилняла поредната идеологическа (чиновническа де, чиновническа!) чистка на книги.

Обяснението за тази неравностойна война (с преувеличим и предизвестен край) е наистина просто: КНИГАТА УЧИ НА УМ И РАЗУМ! Всички други изкуства въздействат на чувствата ти, а книгата те учи! И най-малкото, на което ще те научи, е това, че тая безмозъчна туква, която ти се явява на екрана на телевизора и мърда уста (уж че говори нещо) е просто безмозъчна туква. Нищо друго, освен безмозъчна туква. Ето на - това ще те научи книгата. Просто не е възможен житейският вариант, при който да прочетеш „Чичовци“ на Иван Вазов и миг след това да отидеш да гласуваш за същата тая безмозъчна сган. Или „Бай Ганьо“: да прочетеш „Бай Ганьо“ и да отидеш на митингите им... - *абсург*.

Та тъй... Лично за мен няма съмнение: разграждането - прощарай, прощавай! - на идеята за КНИГОРАЗПРОСТРАНЯВАНЕ беше бой срещу мисълта за ЧИТАТЕЛ. Читателят е опасна порода! Читателят мисли! Мисли с главата си, а не с първата сигнална система на поданица. За него в началото не бе „Гласове“. За него в началото бе слово, а словото бе Бог. Човек, който чете в ето този момент Захарий Стоянов, надали ще се съгласи, че чалгата е върхът на българската духовност, а онзи, който препрочита „В полите на Витоша“ със сигурност ще мисли за други неща, а не за цветта на партийната бюлетина или пълнежа на потребителската кошница.

Само че - на! Преди да бъде зачеркнат българския зрител или слушател, унищожихме си читателя. Аз мисля, че с това започна нашият мирен преход към кретенизъм, завършил с пълната победа на окончаването на българския род, а „Българският Великден“ - именно в кавички! - беше празникът на тази победа. На този Великден се размишляваше гласно за опасността да влезеш в казармата или за същия онзи business, но не и за тиражите на книгите. Та замуй си мисля, че ликвидирането на зрителя и слушателя беше катакстрофа, но ликвидирането на читателя беше крах.

Ще кажеш, че какво толкова!

Ами ето какво: сега почти всички у нас знаят де що има отбори, играчи, спортни съдии и треньори, но какви ми ти на мене колцина могат да ти изброят поне трима лауреати на Нобеловата награда за

литература? Хайде, Нобеловата награда е една друга опера; аз например мисля, че за присъждането ѝ литературните досстойнства на номинираните далеч не са първа грижа на тамошната Академия. Но ти погледни коя га е кръстословица и ще видиш как в спомагателния речник отдолу няма футболист, та ако ще га е от Нигерия или островите Тонга. В спомагателния речник едната половина от посочените думи са понятия от химията и физиката, а другата - имена на писатели, заглавия на книги и литературни герои. Помага се на хората, ей! Трябва га се реши кръстословицата, а някаквът незнан писател ще се пречка из квадратчетата?! Не, даваме го в речника, а футболиста кой не го знае? Който не го знае - не решава кръстословици, много просто!

А мигар може да бъде иначе? Най-тиражните ни вестници - и то не всички - поддържат най-много по една страница за книги седмично, а спортните страници са минимум четири-пет всеки ден. Или вземи друго. Сещаш ли се колко пъти през тия дванайсет години се появяваха информационни издания за книгата и спомняш ли си колко бързо изчезваха? Няколкото литературни вестника и списания далеч не могат да поддържат обемни библиографски отдели. (Великолепното списание „Страница“ поддържа, наистина, но е само едно изключение, а и я ела в Ямбол да си потърси „Страница“, че да те питам... Освен това „Страница“ излиза четири пъти в годината, а аз ти говоря за експресна информация.) То няма и как га се поддържат в тази книгоиздателска многотия де, но никой не се и опитва да го прави - не му е работа, естествено; за това е нужно специализирано издание. Такова няма, точно както няма и издателски каталоги.

Но азnak се отклоних, моля те да ме извиниш, браме!

* * *

Нямало било литературен пазар, тиражите падали, от което се вдигала себестойността на книгата, а от там и цената ѝ; книгата ставала още по-непродаваема, от там - тиражитенак падали, себестойността още по се вдигала и... И вече никой не купувал книги.

Хубабо, ама разправят, че ако унгарски писател бъдел поканен от чужъд издател, унгарската държава поемала почти всички разходи по бъдещия превод! Имало си фондове за тая работа, и хем това го правели не само унгарците. Всички „малки“ литератори били под така-

8а промекция.

Обаче с тази значителна уговорка: ако бъде поканен от чужд издател!

А не както в годините, когато бъдещето беше светло, а на софийската улица „Ангел Кънчев“ със заветния номер пет, тоест в центра-лата на Съюза на българските писатели, имаше специален отдел, който редеше списъците на ония, дено ще бъдат превеждани. Не съм имал съмнителната чест да попадна в подобен списък, но знам, че това с много малки изключения бяха автори, за които никой западен издател не беше приритал. Само че какво от това? Тия преводи се субсидираха от извънредно богатите фондове на Съюза (нерядко и от самата ни държава) и както се издаваха, тъй се и прибираха тук за премопяване. И само те! Друг - не. Покойният вече Мирон Иванов ми разправяше навремето, че едни поляци поискали да издадат негов роман (не помня кой, а и има ли значение), а нашите тук им отказали опцията. Те поляцитеnak си го издали де, ама нали разбириш, че не е там въпросът... Е, как да присъстваш в световните класации с Андрей Гуляшки, какви ми! В името на не знам точно какви ѹерархии България чисто и просто се излагаше.

И последиците от тази излагация ще ни тежат още дълго. Онзи ден един приятел ми каза, че в книжарниците на Москва имало цели щандове (специализирани и съответно обозначени) с полска, чешка, унгарска и прочие литератури, но български щандове - нанай, дено викат в махлата! Щандове! Какви щандове, брамко! Пукнатата книга нямало на български - български автор, български издател, български език - поне твой така ми каза, защото пък аз в Москва през живота си не съм бил.

Лично аз съм категоричен противник за жално-милното хленчение, че литературата ни умирала, защото държавата не ѝ давала пари. То га пази Господ държавата да дава пари за литературата, че тогаз вече става лошо... Оная приказка за музиката, дено я поръчва онзи, който плаща, важи с война сила в литературата и ти можеш ли да си представиш каква литература би си поръчала ей тая сегашната наша държава?!? И не си противоречи спрямо онуй, дено ти го казах по-горе, че предишната държава се грижеше за творците си; напротив - nak същото казвам!

Споменах ти какво съм чувал за „малките“ литератури, но в Гер-

мания, страната с вероятно най-голям книжен пазар в Европа, къдемо няма издателства на изцяло държавна издръжка, същата тая държава, казвам, ногкрепяла финансово всеки издателски проект, касаещ издаването на германски автор. Има си начини - от пряко субсидиране на книгата до данъчни преференции. Пък ако иска съответният Ханс Еги кой си га издава американци (или Дж.К.Роулинг например!) - га бъде maka добър га си плати далеч по-високите данъци!... И точка по въпроса!

Другаде би могла да се намесва държавата. Емо, Божана Апостолова си съсипва финансите, за да издава ЕДИНСТВЕНО български автори (щях га кажа „га инвестира“ в български автори, но то щеше да е цинизъм: при възвръщаемост горе-долу десет на сто не се казва „инвестиция“, казва се „набутване“). Божана Апостолова обаче не е институция и не може например да въвеже някакви данъчни облагчения върху изданията на български автори или обратно - га прати данъчните да съдирам по нем кошки от всяко американско заглавие и парите от там га отиват някак си като поощрение за риска га се издават български имена..., или каквото ще га е!

Божана Апостолова е професионалист, който обаче не би струвал пукната пара, ако няма до себе си и професионалист-чиновник от културното министерство и негов колега професионалист от финансово-то такова. Ама те там всичките едни интелектуалци...

Виждаш ли докъде може да ни докара един такъв разговор? Далеч може да ни докара...

Стига само да го започнем...

Издателство LiterNet, 28. 07. 2003

Посленис от 2010: А, га, пропуснах нещо... Подарявам този сюжет за роман на всеки, който...

Всъщност - на всеки!

2004

СПОМЕН И ЕДНА ТАКАВА ТЪГА

Почитаеми г-н Радакторе, благодаря Ви за подканата да кажа нещо за Йордан Радичков, но не съм готов. Още не. Така както приживе тъй и не ми се обърна езика да му река бай Йордане ли ще е, бай Данчо ли, според както го назоваваха други. Понякога бай Данчо му викаха и младежи-пикльовци и той никак не се докачаше, а напротив - мисля, че му беше драго. (Беше разговорлив в ония години, за разлика от последното време, когато той все повече и повече замълчаваше.) Не знам, аз не посмях. Даже не можех да си представя, че му викам Йордане или бай Йордане. Той ми беше учител и съм сигурен, че го е знаел, тоест как така ще викам на учителя си бай Данчо. А че другите ми връстници го наричаха тъй - може би не са го смятали за учител, не знам.

Все едно, исках да кажа, че не съм готов да пиша за Йордан Радичков *In memoriam*. Как тъй *In memoriam*? Не е нито справедливо, нито гори допустимо, че този човек го няма.

Искам обаче да Ви покажа ето това писмо, което следва по-долу. Беше ми може би най-съкровеното нещо из панките, но сега съм длъжен да го извадя оттам и да Ви го покажа.

Защото оттук нататък всичко, което е излязло от леката му ръка на птица, вече се е превърнало в документ. И че е важен документ.

Между впрочем, като го прочетете, ще видите дали не съм бил прав, когато казвам, че Йордан Радичков ми е бил учител.

*София,
28 юни 1982
Уважаеми другарю Каастоянов,
Получих книгата Ви, благодаря. Пиша толкова късно, за-*

щото не бях в София. Вашата книга ми хареса извънредно много. Аз я бях чел преди още Вие да ми я изпратите. Харесва ми, че пишете за човешката мечта. Харесва ми, че пишете с въображение - нещо тъй рядко в наше време. Харесва ми, че пишете чисто, с необходимата култура и грижа за езика, без никаква следа от небрежност, или неяснота. Вашите картини, нарисувани в книгата, са подвижни, без да са многоцветни. Тук не бих могъл да кажа никто да, никто не, то е въпрос вече на мозъчна нагласа или структура... Искрено Ви се радвам и Ви поздравлявам, като Ви желая добро здраве и чисто перо... В град Ямбол съм бил преди няколко години на лов - не в самия град разбира се, а край Тунджа и подир това по едни хълмове и много страни места на юг от Стефан Караджово, заешки места и места за кеклици. Хълмовете там бяха мургави, и една странна река течеше помежду тях, водата в реката също бе мургава. Колкото повече се отива на юг, толкова повече народа става все по мургав. Пиша Ви всичко това, защото мисля, че в бъдеще може да обърнете внимание върху своите герои и върху своя образен свят дали нямат те нужда от нещо по-мургаво. Асфалтът не е мургав, той има барутен цвят... И още веднаж съм бил в Ямбол, на млади години, като журналист, помня от онова време халите на града, привечер влязох в халите, беше есен, на различни места се продаваше овче месо, пазаруваха главно мъже, щом се купеше месото, всеки го застъпваше с нож да сваля месото от костите и да го мели сам в месомелачката. В халите имаше няколко месомелачки, поставени на различни места, всички до една работеха, в здрата святкаха ножове и се белееха овчи kostи. Много бях впечатлен от цялата тази работа... Завиждам Ви, че работите в Ямбол. Живота там тече под самия Ви прозорец, за разлика от София, където нищо на никъде не се оттича.

Още веднаж благодаря за вниманието, което ми оказахте. Желая занапред работата Ви да върви леко, както е лека нашата сутрин на пастирите. Стадата сами се разстилат нашироко по пасищата, а пастирите вървят с равномерна крачка подир тях и почти не ги направляват. Дай боже и сюжетите Ви тъй да се разстичат занапред, спокойно и на широко, а

Вие да вървите подире им, подсвирквайки си небрежно.

*С уважение и с най-искрени
чувства оставам към Вас, Йордан Радичков*

София, ул. „Оборище“ 22

...И още нещо.

Ще веднъж благодаря за вниманието, което ми оказахте. Желая занапред работата Ви да върви леко, както е лека пашата сутрин на пастирите. Стадата сами се разтилат напироко по пасищата, а пастирите върват с равномерна крачка подир тях и почти не ги направляват. Дай боже и сюжетите Ви тъй да се разтилат занапред, спокойно и на широко, а Вие да вървите подире им, подсвирквайки си небрежно.

*С уважение и с най-искрени
чувства оставам към Вас, Йордан Радичков*

Йордан Радичков

В едно много трудно лято, лятото на хиляда деветстотин осемдесет и девета Йордан Радичков за пореден път ми удари едно рамо... И то какво! В онни години тогавашното издателство „Народна младеж“ беше започнало да издава книги в една нова библиотека. И тези книги трябваше да бъдат пригруженни на кориците им с няколко думи от някой голям писател. И като ме попута редакторката ми Благовеста Касабова кой бих искал да стори това за моята книга „Вкус на узряване“, светкаично изтърсих: Йордан Радичков. Благовеста съвсем спрavedливо ме изгледа еновременно учудено и съжалително, и беше права, естествено... Чак пък Йордан Радичков...

Но обаче сви рамене, което беше нещо в смисъл, че нищо не ѝ пречи да се обади на големия писател, пък срамът от отказа му да си остава там вече за моя сметка...

Не отказа...

Драги Христо, Ще ми бъде приятно да кажа публично няколко думи за твоята проза. Желая хубаво лято и здраве. С Благовеста Касабова ще имам грижата да се свържа, за да видя ръкописа.

Фрия Крънко,
 Не ми бий чуждите да са
 турбади и шивори. Други да са
 други, нека кубата им и зърна
 с боядисана маслобоя да имат
 гръденца да се изброят, и да им
 приведат.
 Да е на добър час!

С уважение, Й. Радичков

Да е на добър час!
 С уважение, Й. Радич-
 ков

И после написа ето тези думи, след които месеци наред не ходех по земята, а чисто и просто си хвърчах. Впрочем да те нарекам в онази година „неформален“... Неформални наречаха тогава онези първи гисидентски движения - Комитетът за

Русе, „Подкрепа“, „Екогласност“ - и аз знаех, че Йордан Радичков употреби сумата в съвсем друг, чисто литературен смисъл, нонак си се надувах здраво...

Та написа той следното:

Срещата с Христо Каастоянов бе за мен среща с един неформален писател. Ето, казах си, че и в Ямбол може човек като стисне камък камъкът да пусне вода! Разказите ми доставиха особена радост. Зарадваха ме и ме изпълниха с надеждата, че макар и бавно и полека ние ще си възвърнем суеверието и благоговеенето пред нашия едноутробен брат човека. Разказите са тихи и доверителни. Те са потопени в атмосферата на замисленост, на учудване, на дружелюбност и на съчувствие към човека. Ако трябва да определям цвета им, бих казал, че са мургави разкази. Ако трябва да определям вкуса им, бих казал, че са наситени с такива самобитни сокове и с такава стипчивост, че ми напомнят старовремските, останали от езическо време ябълки каастоянки.

Йордан Радичков

А след тези думи вече нямаше връщане назад...



С Калин Донков и Минко Бенчев по някой от баирите на времето...



... и с Петър и Емил Стоянови. Друг баир на времето.

СПОМЕН ЗА ДОБРИ ТОНЕВ

Искаме ли да ви покажа кога за първи път е споменато името на
Добромир Тонев във вестник?
Емо...

Профили **ДОБРИЯТ МИР НА ДОБРОМИР¹**

В ямболския техникум по механотехника учи едно момче, което вече е проверило себе си - Добромир Маринов му е името.² Сега аз имам един въпрос не към него, а към неговите съученици:

Известно ли ви е, че още на първия ден след излизането си от болницата, където беше отведен след една твърде тежка злополука, Добромир помоли да му позволят да поязди кон?! Тези, които го познават по-отблизо, не могат да не знаят, че от шейсет и осма година насам той се занимава с конен спорт. Сега, нека започнем по-отдалеч. В първия момент след нелепото нещастие Добромир не си помисля за нищо друго, ами за това, дали ще може да продължи да язди. Защото веднага е разбрал, че характерът на злополуката може да му направи наистина сериозни пречки в това отношение. В болницата той често пита по този въпрос, но му отговарят съчувствено: е, да... разбира се... може би... но... Дълбоко в себе си обаче никой не вярвал, че Добромир ще може да продължи да спортува.

¹ Христо Каракоянов. Вестник „Народен другар“, Ямбол, број 51 (2833), 25 април 1974 година.

² Добромир Маринов... О, Боже! Добромир обожаваше баща си... - бай Марин. Беше хубав човек. Тръгна си първи...

Та, на първия ден след излизането си от болницата, той помолва да му бъде позволено да пояди. Разбира се, съгласявам се, позволявам му, но съвсем недоверчиво и така с някаква съчувствена учтивост...

А постепенно става така, че през март тази година³ на конните състезания Добромир спечелва една първа награда, една втора и една специална награда за техничност! Само по себе си това е нещо много, но я да си помислим как ми би се изненадала съдийската комисия, ако ѝ беше известно, че никой не е вярвал, че Добромир ще може въобще да язди. И всички са имали пълни основания да се съмняват, защото, както си казахме, тукъв е бил характерът на злополуката.

Вие, неговите съученици от техникума, май като че ли бяхте попресени от него през онът крив ден на декември седемдесет и втора? А когато на следващия ден отидохте да посетите Добромир Маринов в болницата, той ви посрещна съвсем спокоен, усмихнат беше, нали така, та даже беше пренебрегнал класическите лекарски заповеди и си позволи да слезе долу при вас да си поговорите за разни неща.

Нека си помислим колко души познаваме около нас, които на драго сърце биха използвали някое смешно порязване, за да отърват гъва-три часа я по математика, я по нещо друго...

Казвам това, за да подчертая, че Добромир е имал наистина всички основания да пропусне цяла една учебна година - нека да не забравяме, че едно от последствията от злополуката бе гори затрудненото писане!⁴ А тук той не я пропушта въпросната година и сега така е в класа си, вече като четвъртокурсник.

Значи има нещо отвътре в това момче, което - според лошите романисти - „го е накарало да превъзмогне болката“; нещо - което, казано по-простичко - го е върнал по максимално бърз начин при вас в училището и след това гори му е помогнало да продължи да тренира конен спорт.

³. Тази година... Хм... Е, виж по-горе коя е била „тази година“...

⁴. Да му се не види! Ега ти годините! „Затруднено писане“... Ръката му беше отрязана, ръката! Дясната! Но главният редактор не можеше да си представи, че може да се каже така.

Добре де, ще каже някой, кое е това нещо, което говори за такава душевна сила?! Вижте, не бих казал, че Добромир е някакъв свръхчовек! - не, той всъщност е едно най-обикновено българско момче. Пък и в нашето общество няма място за супермени, нали?...⁵

Ние обаче бихме могли да потърсим по-дълбоко причините за неговото поведение: така например самият той казва, че много от нещата в характера си ги имал от баща си. И в това отношение аз напълно му вярвам - сигурно е така! Значи, тук ние опирате първо на първо до възпитанието, а оттам вече и до по-други неща...

Тоест, Добромир в никакъв случай не е единственото момче, способно на такава сила. Такива младежки като него у нас има много. Те са на пръв поглед най-обикновени, понякога дори не ги забелязваме, но все се случва нещо в живота им, което ги проверява как ще издръжат на изпитните, които съдбата им готви. Добромир ги издръжа с много добър! - защото такава е душевната нагласа на младия българин.

Ами това е... Смешно и не знам какво... Друг път ще ви разправям предисторията на този текст, който ми е много скъп.

Както и да е.

Не става въпрос за стихотворения, нали? Ами много просто: чак после Добри (нямам представа защо) взе, че ми донесе стихотворения. При онай първа среща Добри ми говореше само за коне; после много пиша са коня... Стихотворенията не бяха хубави, но -nak така, без да имам представа защо - му казах, че са страховити. После го приеха в Пловдивския университет и още първия месец ги прочел пред другите от литературния кабинет. Върна се почти разплакан в Ямбол и ми каза яростно, че ще им покаже на тях!...

Показа им. И стана звезда, ама не като днешните, ще прощавате, „звезди“.

После си отиде. Пише - на 24 март 2001 година.

Но казва ли ти някой?

⁵. В тогавашното, в тогавашното наше общество... В сегашното ни супермени - дал Бог!

Ето ѝ и една снимка.



Помня и повога, и времето: осемдесет и втора година, Оги Сана-рев и Добри го доха да представят първата ми книга... А бяхме млади, бяхме толкоз млади...

ПП: Разгеле се сетих за тази първа премиера през далечната 1982 година, та ето и една снимка от последната премиера. Книгата - „Съпротива.net“, издание на „Жанет 45“, представя Любомир Котев, а събитието се дирижира от Тенко Тенев.



ОЩЕ МАЛКО ЗА ДОБРОМИР ТОНЕВ

На който му се види смешно туй, дено ще ви го кажа - га си се смее. Но мака си беше... В едни други времена, когато по някакви причини, които сега въобще не разбираам, се занимавах усърдно с политически - с извинение - песни, попутах Добромир Тонев дали не му е на сърце да ми напише думи за някоя такава песен. Политическа, искам да кажа. Бяхме се скарали нещо с Андон Балахуров, нещо беше станало в смисъл на н? си ти куклите, гай си ми парцалките, и бях повел три хлапета гимназисти - група с наглото име „Трънче“ - в Благоевград на фестивала „Ален мак“. Имаше такъв фестивал; нищо общо с онова, което вечер телевизията показваше от там - градът вреще и кипеше другояче цели три дни, но както и да е...

Посмяхме се, разбира се, после си помислих, че Добромир е приел цялата работа като майтан и бирен ентузиазъм, но не бях познал! След няколко дни човекът най-съвестно ми донесе не един, а цели два текста. Паднах под масата, обаче той беше напълно сериозен. Така и мака, вика, прави-струвай, пей, ако ще пееш, само те моля да не вземеш га ги публикуваш някъде

Речено-сторено. Изляхме тия две песни с хлапетата, едната гори същата онай централна телевизия я излъчи от заключителния концерт на „Ален мак“, това от една страна, а от друга - сържах си обещанието и не отпечатах никъде тези две неща. Макар че аз сърдъха ръцете, ако трябва да си призная, защото нито за секунда не ги видях като халтура.

После оригиналите, (натракани върху една вестникарска хартия, която моментално пожълтя и посивя), естествено, се затриха някъде из всичките ония мазета и читалищни репетиционни. Лесно е да кажа - така им е било писано - но това никак няма да оправдае всеобщата ни тъпна немара за тия неща. Пък уж се имам за гърт архивар и уж гледам да пазя всяко листче!...

(Тука в една nanka си имам други оригинали на Добромирови стихотворения, запазили са се, слава Богу, както се е запазила и една смешка... Ще ви я кажа после, само ми напомнете!) Но обаче записите останаха! И сега ви предлагам тези непубликувани, но изпълнили стихове на Добромир Тонев. Съвестта ми е чиста: уздържах си сумата, докато той беше жив, но сега вече...

Kакто и га е...

Ето ги тези две стихотворения, пък ако някой не вярва, че са Добромир-Тоневи - да ги прочете повторно. Ако и тогава не познае в тях Добромир Тонев - да не ги чете повече.

МУЗЕЙ

*В черешов ствол, в ръждив куршум,
в сияси, в шапки на ремсисти,
и в снимки в посивял албум
спят стари, проверени истини.*

*Лежат в рубежи от стъкло
патрон от Драва, ханско стреме...
Какво от мене би могло
тук свое място да заеме?*

*И се оглеждам разтревожен
за себе си, за всички нас:
учудва ме това, че можем
да минем изведнаж в запас...*

*И мислите ми страховито
ви определят сетна среща.
Юмрукът ми към вас полита...
Но себе си в стъклото срещам.*

ПОЕТИТЕ НА РЕВОЛЮЦИЯТА

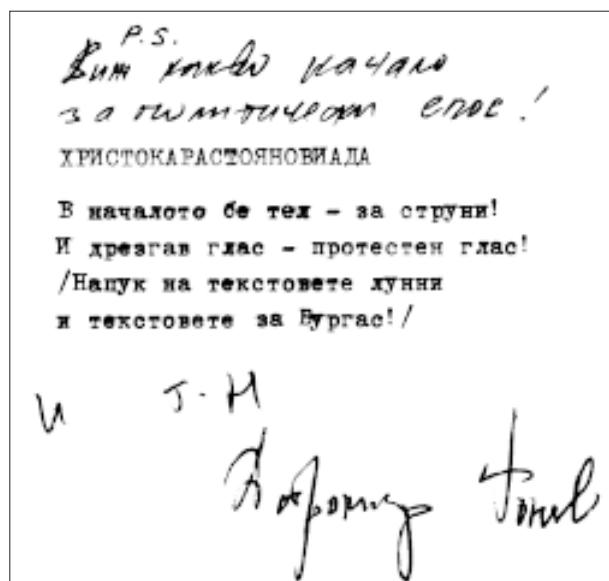
*В живота си докрай бяхте честни,
на свой не задълъжняхте и на враг.
Не бяха лесни честни ви песни,
зашпото бяха писани на крак.*

*Във вашите непоетични чанти
държахте стиховете до сухара,
редяхте редовете от тачанки,
помежду запетая от цигара.*

*Притихнаха челата ви огромни
и времето метежно с вас отмина,
но днес е страшно нужно да си спомним:
„Хочу я быть певцом и гражданином!...“*

*И скрити нейде в нашите юмруци
прозвънват тихо песни недопети -
планетата ще ражда революции,
а те ще търсят своите поети...*

Споменах и за смешката, дено я написа тогава и дено съм си я запазил. Беше заедно с другите стихотворения, един вид - посленис.



2009

„ПРАЗНОДУМИЯ“

Мине не мине година и току се сетим за Селинджър. Камо последно - покрай „Голямото четене“. Не помня дали го имаше в предварителния списък, но на последната пра̀ва го има: на трийсет и пето място със „Спасителят в ръжта“. (Разбира се, изпредварен от бездесъщия келеш Хари Потър, тоест от съчинителката му ге...)

Та и аз така: мине не мине година и току се сетя за Селинджър...

А сега гори си спомних, че преди две години бях написал това, което сега ще ти покажа и което тогава се появи в изключително уважаваното от мен електронно списание ЛитерНет. За което и тогава, и сега съм благодарен на Гео Чобанов.

Ето го това текстче:

ЗА СЕЛИНДЖЪР, НО САМО НА ПРЪВ ПОГЛЕД

По причини, които нямам нищо общо с последвалото (макар че е възможно и да е тъкмо наонаку), започнах отново да чета Селинджър. Джеръм Дейвид Селинджър. Сега съм на петдесет и седем и не бях го отварял от... („Сега съм на...“, понеже годината беше две хиляди и седма - бел. от 2010) Тоест не ми се проверява от кога, защото не искам да ровя в библиотеката, та да видя кога точно е излязло онова първо томче, дено така ни беше побъркало в ония години. Помня, разбира се, заглавието, „Очите ми зелени, устата ми хубава“, беше от някаква много добра библиотечна поредица, а помня и предговора, май написан от преводача, все едно. Който и га беше го писал, ме беше зашеметил с изречението, че не е въпросът дали си разбрали, че в разказа със същото

заглавие единият от героите спу с жената на другия, който се оплаква на първия, че жена му му изневерява. Въпросът бил - кога точно го разбираш това нещо и тъй ти ставало ясно доколко навътре си влязъл в играта, наречена Селинджър.

Не ми се рови в библиотеката. Прашно е и е пълна каша, ако разбираме какво искам да кажа. Знам само, че „Очите ми зелени...“ беше издадена преди цели едни десетилетия и преди кун събития, много жени, няколко паметични изгонвания от работа и още толкова -nak паметични - напусканятия на работа. Тая книга ни беше камо...

Глупости, извинявайте - щях да кажа някое клише.

Както и да е...

И ето, сега тръгнах да го чета. Едно къде-къде по-семнешно издание на „Христо Г. Данов“, чак от осемдесет и пета. (Озаглавено е някак си, все едно как, защото пък онова, което няма да разбера никога, е - защо нашите съставители все измислят някакви заглавия на сборниците си, които не са заглавията на самия Селинджър. Ту ще е като първото „Очите ми зелени, устата ми хубава“, а Селинджър няма такава книга, ту ще е нещо друго, каквото той също няма. Добре поне, че „Спасителят в ръжта“ си е „Спасителят в ръжта“. Вероятно въпрос на някакъв пазарен маркетълк, от който точно пък Селинджър... Човекът направо не знае как е правилно да озаглавява книгите си, явно. Върхът е книгата на Дан Браун, която по света е известна като „Кодът Да Винчи“ и само в България се назова „Шифърът на Леонардо“. „Кодът Да Винчи“, както и да го погледнеш, е принципно различно нещо от „Шифърът на Леонардо“. В първия случай самият Леонардо Да Винчи е ког - а това вече си е метафора, сиреч литература - а някакъв негов шифър - във втория случай - е едно няма нищо. На този бестселърджия въобще нещо не му върви с българските заглавия на книжлемата му. Другата му гигантска изцепка излезе на български като „Метеоритът“ и какви ми ти на мене с какво „Метеоритът“ е по-търговско заглавие от „Точката на измамата“, както би трябвало да се преведе дан-брауновото „Deception point“... Няма обяснение, както няма обяснение и на това как „Pulpfiction“ на Тарантино може небрежно да се преведе, с извинение, като „Криминал“... А пък филмът на София Копола по романа на Юджиниус „The Virgin Suicides“ - като „Обречени да умрат“. Басси! То че „The Virgin Suicides“ е трудно преводимо, трудно е, ама чак пък „Обречени да умрат“? Търговско?! Неийсе.)

Добре, това да кажем няма значение.

Въпросът е другаде.

Въпросът е там, че още докато стигна до „Човекът, който се смее“ - третият ли, четвъртият ли разказ според точно тази подборка, (която, слава Богу, поне следва точно съдържанието на оригиналния сборник „Nine Stories“ от 1953) внезапно си рекох: „Абе, мама му смири! Какъв е смисълът да се пише след Селинджър?! След Джеръм Дейвид Селинджър... - какъв е смисълът да се пишат разкази след него?“

И точно докато си мислех това стъпвашо нещо, внукът ми, по-доброят Христо Тодоров Каракоянов, на шест години, (тогава на шест - сега е вече ехеее...), та мой де ми каза тъй:

- Отвори една празна страница на компютъра и напиши на нея „Празнодумия“.

Направих го.

И това е всичко.

Само не помня дали беше почнал поредният Bun Bradъr или предстоиеше новият Big таќъв.

Какво имаме предвид...

Не знам какво имам предвид. Демо вика мъдрецът Аманас Славов от Сливен, окръг Колумбия: „Не знам какво ви казвам, но да знаете, че е точно така!“

Хайде, здравейте!

ЛИТЕРАТУРАТА Е НАЦИОНАЛНА, НО КОЯ Е НАЦИЯТА?

Прези време (LiterNet, 10. 01. 2004) се забавлявах с една анкета, посветена на литературните събития, състояли се през еди коя си година. Предходната, тоест Забавата се състоеше в това, че „четох“ анкетата с калкулатор. Получиха се резултати, които просто плачеха за въпроса: „Тя литературата хубаво национална, ама коя е нацията?“ - понеже сметалото посочи безпристрастно факта, че през въпросния период литературните събития се бяха състояли с две цяло и петдесет и седем стотни пъти повече в София, отколкото извън столицата. Почти три пъти повече! Или по-точно казано - с толкова пъти повече са се забелязали. Тогава допуснах, че вече имаме не една, а две Българии, оная прочута мечта на Тодор Живков. Тоест - София и всичко останало. Предположих също така, че скоро ще си говорим с преводачи и може би ще си ходим на гости с визи - караулката на 8-ми километър, дено е пред Врана, е реално да бъде преустроена в граничен контролно-пропусквателен пункт, което от своя страна ще бъде в съответствие с тогавашните меры на генерал Бойко Борисов и министър Петканов да съживят адресните регистрации и евентуално да въоръжат домоуправителите.

Тия дни Георги Господинов беше по една друга работа в Ямбол, таnak mi донесе един-два броя на „Литературен вестник“. (Защото пък да не забравя да кажа, че „Литературен вестник“ не изва тука, за разлика от „Максим“, „Elle“ и „Космополитан“.) И в единия от броевете имаше цяла страница за това, че в Австрия е издадена представителна антология „Bulgarien prosa“, (Wieser Verlag, Klagenfurt, Austria, 2005). Една от съставителките отбелязва в интервюто се, че се е получил „по-плътен образ на българската проза от последното десетилетие на XX век“, понеже „формалният критерий, който следвахме при подбора“ бил включваните автори да са издали поне една прозаическа книга до 2001 година.

И аз нак грабнах калкулаторчето.

Пълтният образ на българската проза от последното десетилетие на ХХ век през дисплея на сметалото изглежда по следния начин...

В книгата са представени 39 имена. От тях вадим онези, чийто последен адрес е вечното им жилище: 19 автора.

Остават 20 живи.

От тях за драма знам със сигурност, че отдавна са по чужбините, замова ги вадим и тях.

Сстават 18.

От тия 18 трима случайно живеят от сам 8-ми километър (в Пловдив, което впрочем се обяснява посредством другото интервю в *Литвестник* - с преводача - откъдето става ясно, че преди това той е съставил друга антология, посветена на Пловдив..., но не се разбира точно каква).

Останалите петнайсет белетристи живеят и работят (както е прието да се казва) в София.

Така стигаме до отговора на някогашния ми въпрос за това коя е нацията: Bulgarien prosa e Sofien prosa, което вече трябва да се приеме за окончателно.

... Въобще не ми дреме дали ще бъда „правилно разбран“. Толкова години живея в Ямбол и гори не мога да си представя, че може и другояче. Въпросът е другаде: ако да си издал книга до 2001 година е наистина критерий за включването ти в една антология, даваща „по-пълтен образ на българската проза от последното десетилетие на ХХ век“, то ашколсун и аферим! Ако това е бил критериум наистина, то и аз отговарям на условието: през същата тази 2001 година пловдивското издателство пусна книгата ми „Нефертити в зимна нощ“... Майман си правя, естествено: не вярвам това наистина да е било главното в съставянето на книгата. Но от друга страна „Нефертити...“ беше сред първите номинации за новоучредената на следващата година награда „Хеликон“, което вече си е нещо обективно. Дори и да е била най-скапаната номинация сред общо дванайсетте заглавие, та все нак е била една от тях, нали така?

Впрочем тая работа с невидимите телени мрежи между София и всичко останало не е от днес. Припомн ми го Йордан Ефтимов. Йордан Ефтимов както винаги е безпощадно точен и свирепо ми препоръча като говоря за географията, да не забравям за историята. Много

хубаво знам, че историята на географията започна отдавна; преди 1989 годинаnak съм се забавлявал с тази тема, а заглавието, което си спомням, гласеше „Черният влак, дето ни го изкомпозираха“. Беше за това, което години по-късно се превърна за известно време в любима залъгалка: изтичането на мозъците от България. Туй изтичане на мозъци ние в провинцията много хубаво си го знаехме: всичко живо гледаше да си грабне дърмите и да иде в София, където да живее скотски, ако трябва, но да е по-близо до „Ангел Кънчев“ 5. Бяха свършили времената, когато Чудомир живееше в Казанлък, и всъщност още тогава трябваше да спрем да говорим за някакъв единен национален литературен процес.

Сега вече е безсмислено и да си го помисляме.

... Само едно ме смущава, пичове: антологията не е издадена във Виена, а в Клагенфурт.

Което nak си било Австрия... Много чудно.



Декември 2004 година. Издателят на вестник „Пари“ и страхотен приятел Валентин Панайотов инвестира в поредната изложба за 1 час на пожизнения кандидат-член на дружеството на ямболските художници Каракоянов. Мястото – ирландския пъб „Дъблин“ в София. Авторът бива представен от самия професор Иван Газдов. Страхотно!

COPY/PASTE

Христо Каастоянов

от Уикипедия, свободната енциклопедия

Направо към: [навигация](#), [търсене](#)

Христо Каастоянов е
български писател, белетрист.

Каастоянов се ражда в заможно семейство в Тополовград, по-късно се премества със семейството си в Ямбол. Завърши българска филология в Софийския университет „Климент Охридски“. Музиката го привлича и заедно с приятеля си Андон Балахуров създават банда, която наричат [Студио Пулс](#). Изпълняват хумористични песни. Повечето от текстовете им са написани от двамата. Участват на национални фестивали, поканени са за участие в телевизията. Условието да не изпълняват своите песни, а други, с много по-ежедневни и безобидни текстове, ги кара да откажат.

Първата му публикация във вестник е [карикатура](#). Първата му книга се казва „Пропукан асфалт“ и е издадена през 1981 година. Работи като [драматург](#), а после и като директор на кукления театър в Ямбол. Сътрудничи на пресата. Сключва брак със София Каастоянова, от която има син – [Тодор Каастоянов](#), роден на същата дата на която е роден и той – на 22 февруари.

Христо Каастоянов
български писател
Роден: 22 февруари 1950
Тополовград, България

Библиография

- „Пропукан асфалт“, „Народна младеж“, София, 1981
(Награда на Профсъюзите на „Южна пролет 82“, Хасково)
- „Матвей Вълев“, „Български писател“, София, 1982
- „Перpetuum mobile“, „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1984
- „Тази вечна земя“, „Народна младеж“, София, 1985 (в съавторство с [Димитър Яръмов](#) и [Атанас Теодоров](#))
- „Събркана хроника“, „Български писател“, София, 1987
- „Вкус на узряване“, „Народна младеж“, София, 1989
- „Кукувича прежда“, „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1990
(Издателство „Захарий Стоянов“, София, 2001)
- „Записки от времето, когато бъдещето беше светло“,

- „Христо Ботев“, София, 1993
- „Прашно лято“, „Христо Ботев“, София, 1995
 - „Животът: третата лъжа“, „Хера“, Ямбол, 1996
 - „Смъртта на Санчо Панса“, „Хера“, Ямбол, 1997
(стихосбирка, включваща доста от текстовете на песните им с Андон Балахуров)
 - „Е.Г.Н.: Годината на Тигъра“, „Хера“, Ямбол, 2000 (разкази; в съавторство с Любомир Котев)
 - „Нефертити в зимна нощ“, „Жанет-45“, Пловдив, 2001
(*Номинация за наградата „Хеликон“, 2002*)
 - „Аутопия: Другият път към Ада“, „Жанет-45“, Пловдив, 2003
(*Номинация за роман на 2003 година на Фондация „Вик“, 2004*)
 - „Смъртта е за предпочитане“, Корпорация РАЗВИТИЕ КДА, София, 2003 (Голямата награда на конкурса за нов български роман на Корпорация „Развитие“ КДА, 2003; *Номинация за наградата „Хеликон“, 2003*)
 - „La Vie En Rose и други такива“, „Жанет-45“, Пловдив, 2004
 - „Последствия“, „Хермес“, Пловдив, 2005 (*Номинация за наградата „Хеликон“, 2005*)
 - „*Kosama Kari Ariyorum*“, „Жанет-45“, Пловдив, 2006 (на турски език в превод на Хюсейн Мевсум)
 - „Съпротива.net“, „Жанет-45“, Пловдив, 2008

Божана Апостолова, разбира се, е издателка, но много преди да стане издателка тя вече беше поетеса. И продължава да е поетеса: тук тя участва в първото издание на „Ямбол чете“.

На малката снимка...

А виж малката снимка е част от една важна история. С Божана Апостолова сме в Трабзон заради големия проект на Европейския съюз и Гьоте Институт „Европейската литература пътува в Турция – турската литература пътува в Европа“, 2009. В средата е удивителният актьор Мехмед Али Алабора. И Божана нали не може да стои и пет минути без нещо да се измайтаги, му вика: „Мехмед, тебе много ли те е яд, че преди четенето ти беше звездата, а СЛЕД ЧЕТЕНЕТО – звездата съм аз?!...“ Мехмед има добро чувство за хумор. Но и шегата на Божана беше колкото шега, толкова и сериозна истина...



ОФИЦИАЛНА БИОГРАФИЯ НА КАРАСТОЯНОВ: ЦИФРОМ И СЛОВОМ

Роден съм на 22 февруари 1950 година. На тази дата, но естествено в други години е роден маса народ. Ники Лауда ли не щеш, Данило Киш ли не щеш, Едуард Лимонов ли не щеш, десето измисли Национал-болшевишката партия на Русия, Джордж Вашингтон и даже Дрю Баримор, десето обича да си почесва гупето, колкото види фотограф да се на-върта наоколо. Впрочем, я да карам аз поред...

Значи, на двайсет и втори февруари е роден и френският крал Шарл VII, същият, десет прецаква нещастната Жана Д'Арк. Това става през 1403 година, тоест тогава с ражда - онуй с Жана Д'Арк той го скопосва малко по-късно - през 1430-та, когато бургундците я пленяват, Шарл не си мръсва пръста да я отърве, кучето, и ония пичове я продават на англичаните за 10 000 златни либри, ега ти историята.

Следва именно Джордж Вашингтон, за когото вече казах. Годината е 1732.

Но след него е самият Артур Шопенхайер. 1788. Е, не съм го чел, но...

Семне Анна Петровна Керн (Полторацкая), сещаме се, надявам се, я помню это чудное мгновенье и прочие. 1800.

Подир Анна Керн изва Фредерик Шопен - 1810.

Пак на двайсет и втори февруари се е родил и Алексей Михайлович Жемчужников; ще кажете - какво от това? А аз ще ви кажа, че това е един от онези четирима готини мискини, които са създали Козма Прутков и ето, значи, откъде собствено била отколешната ми слабост към Козма Прутков. (Ако някой не знае кой е този Козма Прутков, а по-точно - какво е! - просто не мога да му помогна.) 1821.

Робърт Бейдън-Пауел, хм..., основател на скаутското движение, 1857 (починал през 1941). Добре же, няма значение!...

Продължавам с имената.

Август Бебел, дето създал германската социалдемократическа партия; Хайнрих Рудолф Херц, ясно кой е; то даже и в компютрите нещо се измерва в херцове, ама не знам кое точно;

Дечко Узунов, ясно;

Луис Бунюел, и за него е ясно;

Следва някой си Робърт Пършинг Уодлоу, който бил най-високият човек на Земята: гъве седмици преу да умре бил висок 272 сантиметра и продължавал да расте - страшна работа;

Жан-Бедел Бокаса, този де, канibalът-император на Централноафриканската република, дето си изял любовниците ли, министрите ли, не помня;

Джулиета Мазина, на Фелини жена му тоест;

Един от Кенедите - Едуард Кенеди, който май още е жив...

На един и същи ден сме родени и с артистката Миу Миу, не знам какво стана с тая жена, добра актриса беше.

Добър артист е и Кайл Маклохлан, там, дето в „Туин Пијкс“ виказаше, че совите не са това, което са.

И тенисистът Майкъл Ченг, ама на мен спортьт ми е противопоказен.

Но хайде да кажем - това са нормални съвпадения. Много са, ама са си съвпадения.

На тази гата обаче е роден и синът ни. 22 февруари 1974. Което не можеш да го обозначиш като просто съвпадение, нали така...

А пък овцата Доли е клонирана на 22 февруари 1997 година, га му се невиждаше и животното. Следователно на същата тази гата през въпросната 1997 година аз съм станал на 47, синът ми - на 23. Заедно тоест сме правели 70 - добра възраст.

Овцата Доли никога няма да може да ни се опре на малкия пръст.

Надявам се, че никоя овца не може.

На 22 февруари обаче са се случвали и неприятни издънки. Да речем през 1992 година. Имаше по онова време едно нещо, виляха му Kuki - духче някакво, полтъргайстче, разговаряще с почуквания насам-натам из стаята, помните го Kuki, надявам се. Но после се оказа, че не е духче, а пратеник на Асоциацията на обединените цивилизации (много ви моля!!!) и посредством почукванията всъщност много остроумно е разказвал за извънземните същества, именно обединени във въпросната Асоциация. Все така с почукване Kuki е предал на една наша конта-

къртърка Апел на Асоциацията до Организацията на обединените нации тука на Земята, че, така и така Обединените цивилизации имат много сериозни причини да потърсят среща с Обединените нации, поради което предлагам да се проведе първа галактическа среща.

Е. Тази среща е трябвало да стане, разбира се, в България, а по-точно в София, и то кога?

Ами именно на 22 февруари 1992 година, как кога...

Срещата, както е известно, не се провежде, аман! Невървашите в тия работи я провалиха, защото пък тя контактьорката нещо се замеси здраво в оная история с Царичина, дето военни и политици хърлиха луди пари да кончат една гунка, направо не ми се приказва, ви казвам.

И още нещо. 1950 беше Година на Тигъра, макар че тогава такива работи нямаше. През следващата Година на Тигъра, 1962, като пионерче-активистче бях на национална пионерска среща ли, събор ли с Тодор Живков във Врана. Така за първи - и засега последен - път стъпих в гвореца. Тодор Живков не го помня, но помня сладоледите: страшни сладоледи имаше. А през лятото ме пратиха на лагер в Полша, където се влюбих, ама влюбих! После едни пичове от махлата прецакаха цялата история. Откраднали един писмо на Магда - а, да бе, Магда се казваше, брей, помня! - ма откраднали, значи, писмото и почнали да ѝ пишат от мое име. Какво са ѝ писали, не знам, но мога да си представя какво е било! Магда не ми писа никога повече. По-късно си признаха най-нахално и аз ужасно се отвратих. През третата моя Година на Тигъра, 1974, се роди синът ни. (Което прави споменатото съвпадение още по-многозначително.) Дванайсет години след това вече е 1986. Гръмна Чернобилската АЕЦ, което ме навежда на мисълта, че според кумайци-те тая тяхна Година на Тигъра обикновено била свирепа работа. Прескачаме 1998, защото не си спомням нещо по-така да се е случвало през деветдесет и осма, и тъй стигаме до 2010...

А, не!

Край, повече няма да пиша никакви автобиографии!

И книги няма да пиша повече - книгите са страшна суетня. И суета, разбира се, но преди всичко суетня, направо страшна.

Hrsito Karastoyanov was born on 22 February 1950 in Topolovgrad. He is the author of 25 books – fiction, political journalism and poetry. His novel "Autopia: The Other Road to Hell", 2003, is in the list of the first five books, nominated for the Vick foundation award. Others of his books (four books), have been nominated for the award of Helikon Bookstores, these include his latest novel "Suprotiva.net" ("Resistance.net"). He has been awarded a number of literary prizes, among which the first prize in the unpublished novel contest of "Razvitie" Corporation (for his book "Death is of Preference", 2003), the "Golden Chainlet" short-story award of Trud Daily, the national "Chudomir" award for humorous story. He is a member of the professional Bulgarian Writers' Union. He works and lives in Yambol.

Hristo Karastoyanov is married, and has a son and grandchildren.

1950 in Topolovgrad/Bulgarien geboren, veröffentlichte Hristo Karastoyanov bis heute 25 Werke, darunter Kurzgeschichten, Romane, Essays und Lyrik. Zu seinen vielen Auszeichnungen gehören der Preis des Bulgischen Schriftstellerverbandes für Bemerkungen zur Historischen Naivität im Jahr 2000, der Razvitie-Literaturpreis für Der Tod ist zu bevorzugen als bester zeitgenössischer bulgarischer Roman 2003, aber auch die „Goldene Kette“ für Kurzgeschichten der Tageszeitung Trud und der Chudomir-Preis für humoristische Belletristik. Karastoyanov lebt und arbeitet heute in der bulgarischen Stadt Yambol.

Hristo Karastoyanov 1950 yılında Bulgaristan'ın, Topolovgrad kentinde doğdu. Kısa öyküler, roman, deneme, eleştiri ve şiirlerden oluşan yirmibeşten fazla kitabıń yazarıdır. 2000 yılında Notes On Historical Naivete ile Bulgar Yazarlar Birliği Ödülü, 2003 yılında Death Is of Preference ile en iyi güncel roman için verilen Razvitie Edebiyat Ödülü, Trud gazetesinin kısa öyküler için verdiği Golden Chain ödül ve mizah kurgusu için Ulusal Chudomir Ödülleri ile onurlandırılmıştır. Hristo Karastoyanov, Yambol kasabasında yaşamakta ve çalışmalarını halen orada sürdürmektedir.

Bibliography

- Resistance.net, 2008
Parallel Paranoias (two volumes - ID: The Year of the Tiger and 2007:
Extant Memories; co-writer: Lyubomir Kotev), 2008
Atlantis: Acts, 2008
Kocama Kari Ariyorum
Consequences, 2005
La Vie En Rose and Others of That Type, 2004
Death Is of Preference, 2003
Autopia: The Other Road to Hell, 2003
Nefertiti in a Dark Night, 2001

ID: The Year of the Tiger (co-writer: Lyubomir Kotev), 2000
Notes on Historical Naivete, 1999
The Death of Sancho Panzo, 1997
Life: The Third Lie, 1996
Dusty Summer, 1995
Notes from the Times When the Future Was Bright, 1993
Dodder (trilogy: Perpetuum Mobile, Dodder and Mixed Up Chronicle),
1990 and 2001
Ripe Taste, 1989
Mixed Up Chronicle, 1987
This Eternal Land, 1985
Perpetuum Mobile, 1984
Matvei Valev, 1982
Cracked Asphalt, 1981